

ממויה תזזו זרה Mamuye Tzazu Zerie

00:00:04:07 00:00:00:03
שמי ממוייה,
לאבי קוראים תזזו.

00:00:11:18 00:00:06:22
שם המשפחה שלי, על שם
סבי מצד אבי, הוא זורה.

00:00:18:02 00:00:14:24
המקום שנולדתי וגדלתי
בו נקרא כפר סרמלה.

00:00:23:16 00:00:20:09
לאבי קוראים תזזו זורה
ולאימי קוראים אלמצהיי וובה.

00:00:30:10 00:00:27:08
אני הבן הבכור של הורי,

00:00:36:00 00:00:31:17
מתחתי ישנם עשרה ילדים,
בסך הכול אנחנו 11 אחים.

00:00:42:12 00:00:39:03
מהי שנת הלידה שלך?

00:00:48:24 00:00:42:14
לפי לוח השנה הלועזי,
נולדתי בשנת 1958.

00:01:03:16 00:00:53:18
סרמלה הוא אחד הכפרים המוכרים
שחיו בו הרבה משפחות יהודיות.

00:01:07:08 00:01:04:16
לכן רוב התושבים בכפר
היו בני משפחה.

00:01:14:01 00:01:08:12
דודים של אבי והסבים שלו
היו חיים בכפר סרמלה.

00:01:20:01 00:01:18:18
אתה יודע למנות את הדורות שלך?

00:01:27:02 00:01:21:13
מצד אביו של אבי,
לאבי קוראים תזזו זרה, זרה מהרט.

00:01:39:24 00:01:29:21
מצד אמו של אבי לסבתי קוראים
קוקיט לואי, לואי זרו, וכך הלאה.

00:01:43:24 00:01:40:23
מה הייתה עבודתך באתיופיה?

00:01:46:16 00:01:44:02
כשעוד הייתי ילד קטן,

00:01:52:04 00:01:48:18
היה כפר שנקרא אמבובר
שנמצא בסמוך לכפר סרמלה.

00:01:59:18 00:01:52:23
היה שם ארגון יהודי, בהתחלה קראו
לארגון "אגודת הרווחה היהודית",

00:02:02:17 00:01:59:21
ואז ארגון אורט פתח
בית ספר עבור היהודים.

00:02:08:11 00:02:03:17
המנהל של בית הספר
היה דוד שלי.

00:02:13:13 00:02:08:15
הוא כבר היה פה בארץ
עוד בשנת 1920.

00:02:15:16 00:02:13:15
הוא היה אדם גדול,
קראו לו אבא-באיוך.

00:02:19:01 00:02:16:21
הוא היה דוד שלי מצד אימי.

00:02:26:00 00:02:19:22
לכן הוא גר איתנו בכפר סרמלה
והלך לנהל את בית הספר באמבובר.

00:02:34:12 00:02:26:06
הוא תמיד הסביר ועודד את הורינו
לשלוח את ילדיהם ללמוד בבית ספר

00:02:38:21 00:02:35:09
הוריי הבינו את המשמעות של לימודים,
שלחו אותי ללמוד בגיל צעיר.

00:02:41:16 00:02:39:22
מה המשמעות של השם שלך?

00:02:49:22 00:02:43:17
אין לשם ממוייה משמעות מיוחדת,
זה שם חיבה שנותנים לכל הילדים.

00:02:55:04 00:02:50:22
המשמעות של השם לדעתי הוא
ילד יפה תואר שמח ושמח.

00:02:59:14 00:02:55:10
מעבר לזה, אצלנו נותנים
לילד שמות נוספים.

00:03:05:00 00:03:00:01
ישנם שמות נוספים שהסבים והאחים
מעניקים לך, לכן יש לי 5-6 שמות.

00:03:09:13 00:03:05:04
מה השמות הנוספים שלך?

00:03:20:07 00:03:10:06
זכיתי לראות את הסבים
של אבי עוד כשהם היו בחיים,

00:03:23:12 00:03:21:12
לכן סבתא רבה שלי הייתה
קוראת לי בשם אצ'וּט.

00:03:33:15 00:03:26:22
סבי מצד אימי היה
קורא לי בשם: דָקָאלין.

00:03:38:24 00:03:36:23
אחיי היו קוראים
לי בשם אָבִי,

00:03:45:15 00:03:42:00
וחלקם קראו לי בשם אָגָ'אוּ.
כך שהיו לי שמות רבים.

00:03:48:16 00:03:45:17
כל אחד קרא לך בשם עם המשמעות
שהוא התכוון להעניק לך.

00:04:01:23 00:03:49:21
לכן המשמעויות של השמות שהעניקו לי
עזרו לי לבחור את הדרך שלי בחיי.

00:04:10:03 00:04:02:07
כיוון שהמשמעויות של השמות שלי
הם להיות אדם טוב ולשמח אנשים.

00:04:14:06 00:04:10:23
גדלתי עם המשמעויות האלו
שהם חלק מהאופי ומהאישיות שלי.

00:04:20:14 00:04:14:08
במה הוריך עבדו באתיופיה?
- הורי עבדו בחקלאות.

00:04:26:08 00:04:20:17
אבי היה חקלאי, בנוסף לחקלאות
הוא היה מייצר בגדים.

00:04:34:12 00:04:26:23
אימי הייתה אחראית על עבודות הבית,
בנוסף לזה היא עסקה בהרבה עבודות.

00:04:40:02 00:04:36:02
היא הייתה מכינה כלי חרס.

00:04:42:23 00:04:40:20
כמו כן, זיכרונה לברכה,
היא הייתה אורגת קישוטי קיר,

00:04:45:11 00:04:43:02
הקישוט שתלוי על הקיר הוא
עבודה שלה, היא הכינה אותו בארץ.

00:04:52:10 00:04:47:02
היא הייתה אשת חיל
שידועה ביצירות שלה.

00:04:59:01 00:04:53:10
הוריי היו בעלי אופי טוב, חיו
בשלום עם כולם וכולם אהבו אותם.

00:05:04:23 00:04:59:12
הם היו אנשים של מעשים, חרוצים,
גידלו אותנו עם הרבה אהבה בבית.

00:05:11:21 00:05:05:05
אבי עדיין בחיים, אבל אימי נפטרה
לפני 25 שנה, מאז שעלתה לארץ.

00:05:24:10 00:05:13:20
לפני שנשלחת ללמוד בבית ספר, בתור
ילד שגדל בכפר, במה היית עובד?

00:05:28:22 00:05:24:12
לפני שנשלחתי לבית הספר הייתי
ילד קטן, ומה שעושים בכפר בעיקר...

00:05:35:23 00:05:29:00
נשלחנו להביא דברים,
לשמור על הבקר

00:05:44:10 00:05:37:23
היינו יוצאים לשחק בשדות עם החברים,
כשירד גשם, יוצאים להירטב בגשם.

00:05:46:09 00:05:44:13
היו לנו הרבה משחקי ילדות.

00:05:52:03 00:05:47:12
היינו מכינים כדור מבדים ומשחקים
כדורגל, ככה היינו משחקים בכפר.

00:05:58:08 00:05:52:22
היינו מכינים מעץ ומאבנים מתחם,
ועושים קרבות שוורים.

00:06:04:15 00:05:58:12
היו לנו כל מיני משחקים בילדותנו,
בנוסף היה לנו משחק שנקרא "גבטה".

00:06:10:10 00:06:04:20
לכן היו לנו הרבה משחקים
ששיחקנו בהם התור ילדים.

00:06:16:02 00:06:12:00
איך היה נראה המקום שנולדת בו,
איך כפר סרמלה היה נראה?

00:06:18:14 00:06:16:05
למען האמת כפר סרמלה היה,

00:06:30:11 00:06:20:21
מעבר למיקומו הגיאוגרפי הטוב,
כל תושבי הכפר היו קרובי משפחה.

00:06:36:03 00:06:31:11
מכיוון שכולם היו קרובים,
ילד שגדל בכפר,

00:06:39:02 00:06:36:06
הוא לא רק הילד של הוריו
אלא הילד של כולם.

00:06:43:21 00:06:39:22
לאן שלא תלך, כולם דואגים לך
כאילו היית הילד שלהם.

00:06:48:02 00:06:44:07
הם היו עוטפים אותך באהבה,
נותנים לך לאכול ולשתות,

00:06:55:11 00:06:50:01
הם היו עושים טקסי קפה ביחד
וחוגגים אירועים ביחד.

00:07:01:10 00:06:56:00
לכן בתור ילדים ספגנו המון אהבה
שהם העניקו לנו, וכך גדלנו.

00:07:09:01 00:07:01:18
הייתה ביניהם הרבה אהבה,
שהתבססה על קרבה משפחתית.

00:07:11:19 00:07:09:19
מכיוון שהם תמכו אחד בשני
וחיו בשלום זה עם זה,

00:07:19:17 00:07:12:14
ואנחנו הילדים גדלנו כך, האהבה
וההערכה שיש לי למשפחתי היא זהה.

00:07:27:10 00:07:20:10
סבו של אבי ששמו אבא-לואי,
היה מאוד מוכר בכפר סרמלה.

00:07:29:08 00:07:27:13
לכן משפחתי הייתה מיוחסת
לצאצאיו של אבא-לואי.

00:07:36:09 00:07:29:17
הוא היה אדם צדיק ואיש אלוקים,
שלא יוצאים מפיו דברים שליליים.

00:07:42:16 00:07:37:11
למזלי, האל העניק לי הזכות להכיר
אותו בעודו בחיים כאדם קשיש.

00:07:50:00 00:07:42:19
לאשתו קראו מזרט, היא קראה
לי בדרך כי הייתי משחק איתה.

00:07:58:11 00:07:50:18

אני אפילו זוכר עד היום
מהילדות שלי, שאבא לואי התעוור.

00:08:06:15 00:08:03:00
הוא היה מחזיק בידו מקל נחייה מעץ,
ומבקש מאיתנו להוביל אותו.

00:08:08:08 00:08:06:17
ואנחנו הילדים היינו מובילים אותו.

00:08:13:07 00:08:08:23
לכן, מקרה אחד שאני זוכר מילדותי,

00:08:20:03 00:08:14:05
לרוב כל הילדים נמצאים בבית
כשהזמינו אותו לטקס קפה.

00:08:24:14 00:08:20:22
בדרך היו כל מיני כלבים מסוכנים,
ואנחנו היינו מפחדים מהכלבים.

00:08:28:01 00:08:24:22
ואז כשהוא מבקש מאיתנו להוביל אותו,
אומרים לו שאנחנו מפחדים מהכלבים.

00:08:31:16 00:08:28:07
הוא היה מבקש שנמסור לו
אבנים קטנות, והבאנו לו.

00:08:37:02 00:08:31:21
הוא היה מברך על האבן וזורק אותה,
ואז הכלבים שנבחו היו משתתקים.

00:08:40:14 00:08:37:06
באופן אישי אני זוכר את זה,
ועד כמה שהוא היה צדיק גדול.

00:08:44:12 00:08:40:17
הוא ביקש שתתנו לו אבן מהרצפה?
- כן, הוא היה מבקש חצץ.

00:08:49:05 00:08:44:14
ואז הוא היה מברך על החצץ,
ויורק עליו קצת, וזורק אותו.

00:08:53:04 00:08:49:13
ואז הכלב שהיה נובח השתתק,
ולא היה זז ממקומו.

00:08:56:19 00:08:53:07

זה היה דבר נפלא,
איני יודע איך זה היה קורה.

00:09:04:06 00:08:57:23
לכן מעבר למה שאני מספר לך עליו,
הרבה אנשים שיבחו אותו כצדיק גדול.

00:09:07:21 00:09:04:11
איך כפר סרמלה היה נראה?
האם המקום היה מיוער או הררי?

00:09:15:15 00:09:07:23
זה היה מקום שכל הבתים
היו מרוכזים במקום אחד.

00:09:21:24 00:09:18:19
היו בו אזורים הרריים,
וגם מישור שהיינו משחקים בו.

00:09:27:03 00:09:23:10
כמו כן היה לנו נהר
שנקרא נהר "טבדל".

00:09:33:08 00:09:27:22
בסמוך לנהר היו הרבה
סוגים של עצים גדולים.

00:09:39:21 00:09:34:20
היו שם עצים בשם "וונזה" "שולה",
ועוד עצים רבים כולל עצי תמרים.

00:09:43:18 00:09:39:24
בילדותינו אספנו את הפירות
של העצים ואכלנו אותם.

00:09:53:13 00:09:44:02
בשדות היינו משחקים כדורגל,
תחרות ריצה, ומשחק שנקרא "גנה".

00:09:58:21 00:09:54:20
כמו כן באזורים הרריים,
אני זוכר מילדותי שהיו עושים,

00:10:04:14 00:09:59:12
במיוחד בימי שבת אחרי
שאוכלים את סעודת השבת,

00:10:12:14 00:10:04:24
המבוגרים היו מתאספים על ההרים,
יושבים ומדברים לרוב על ירושלים.

00:10:16:08 00:10:13:00
לכן, לפעמים אני נזכר בדברים האלו.

00:10:22:00 00:10:16:11
באתיופיה, המבוגרים והילדים
אינם מנהלים דיון על ירושלים ביחד.

00:10:27:19 00:10:22:23
אבל הם היו דנים הרבה על ירושלים,
ואנחנו הילדים היינו מקשיבים להם.

00:10:32:23 00:10:27:24
בהתחלה למדנו מהם
הרבה על ירושלים.

00:10:38:14 00:10:33:04
מכיוון שהיינו שומעים את הזיקה
והאהבה של המבוגרים לירושלים.

00:10:46:09 00:10:40:03
הם היו אומרים שזאת עיר הקודש,
שבעזרת האל יום אחד יזכו להגיע לשם.

00:10:54:19 00:10:46:23
בילדותנו היינו בונים בית מעצים,
אומרים שזו ירושלים ומשחקים.

00:11:02:11 00:10:55:12
לכן גדולי הצדיקים הם אלו שהשרישו
בנו את האהבה לירושלים מילדות.

00:11:08:10 00:11:02:23
הם היו יושבים על ההרים בימי שבת,
ומדברים לרוב על ירושלים.

00:11:13:13 00:11:09:04
רוב תושבי האזור היו יהודים?
- כן, כולם היו יהודים.

00:11:17:18 00:11:13:16
עם מי שיחקת בילדותך, עם בני דודים
שלך או עם הילדים של השכנים?

00:11:23:00 00:11:17:21
כל הילדים של האזור
היו מתאספים ומשחקים ביחד.

00:11:27:04 00:11:25:02
לכן סרמלה הייתה מאוד...

00:11:31:04 00:11:27:07
מה הפירוש של סרמלה,
יש משמעות לשם סרמלה?

00:11:33:19 00:11:31:12
אינני יודע מה הפירוש.

00:11:48:21 00:11:39:05
האם אתה זוכר את המצב שהיה באתיופיה
ומה היה המצב הפוליטי? כשהיית ילד.

00:11:55:04 00:11:49:21
נולדתי בתקופת כהונתו
של הקיסר היילה סלאסי.

00:11:59:19 00:11:55:09
בתקופה שנולדתי, היה
שלום מבחינה פוליטית.

00:12:05:09 00:12:01:19
כפי שסיפרתי לך קודם
על הילדות שלי בכפר,

00:12:13:18 00:12:05:18
הילדים שגדלים בכפר, לרוב נשלחים
לעבוד בשדות או לשמור על הצאן.

00:12:15:19 00:12:14:11
אבל במקרה שלי,
כפי שסיפרתי קודם,

00:12:19:20 00:12:15:21
מר באיך ביקש מההורים לשלוח
את הילדים ללמוד בבית ספר.

00:12:23:10 00:12:20:05
כשהוריי שמעו על כך,
הם שלחו אותי ללמוד בבית הספר.

00:12:27:18 00:12:23:24
לכן כשהייתי רק בן 6-7,
התחלתי ללמוד בבית ספר.

00:12:31:16 00:12:27:21
מסרמלה הלכת ללמוד באמבֶּר?
- כן, זה היה קרוב.

00:12:35:13 00:12:31:19
כמה שעות היה לוקח להגיע לשם?

- פחות משעה, זה היה קרוב.

00:12:36:14 00:12:35:14

זה היה קרוב?

- כן.

00:12:42:02 00:12:36:17

הנהר "טבדל" הפריד בין סרמלה
שהייתה בצד אחד ואמבובר בצד השני.

00:12:45:19 00:12:42:04

זה בערך מרחק הליכה של חצי שעה?
- בערך, אפילו פחות.

00:12:48:16 00:12:45:24

פחות מחצי שעה?

- כן, זה היה קרוב.

00:12:54:08 00:12:48:21

מה למדת בבית הספר?
התחלת ללמוד בגיל 7, נכון?

00:13:00:04 00:12:54:10

כן, בערך בגיל 7, בית הספר
באמבובר נבנה במיוחד ליהודים.

00:13:03:20 00:13:01:01

כפי שסיפרתי, המנהל של
בית הספר היה קרוב משפחה שלי.

00:13:10:11 00:13:03:21

מספרים שהוא ביקר פה בארץ
בשנת 1927 וחזר לאתיופיה.

00:13:20:08 00:13:13:03

שאר המורים הגיעו לארץ
בשנת 1956 ללמוד בכפר בתיה,

00:13:21:17 00:13:20:10

וחזרו לאתיופיה
כדי ללמד אותנו.

00:13:28:07 00:13:22:06

חלק גדול מאותם המורים
היו קרובי המשפחה שלי.

00:13:33:07 00:13:29:08

לכן הם לימדו אותנו
בבית הספר היסודי.

00:13:41:23 00:13:35:08

היות שהיה לי רצון עז
ללמוד עוד בגיל צעיר,

00:13:47:24 00:13:42:13

את היסודי סיימתי בתוך 3 שנים,
הקפיצו אותי כיתה בכל סמסטר.

00:13:54:21 00:13:49:00

לאחר מכן, מפני שלא היה בית ספר
אקסטרני, עברתי ללמוד בעיירה אזזו.

00:14:03:24 00:13:55:24

כמה זמן בסך הכול למדת באמבובר?
- למדתי שש כיתות בתוך שלוש שנים.

00:14:08:02 00:14:05:21

ככה למדתי בבית ספר היסודי.

00:14:10:06 00:14:08:05

חזרת מדי יום לביתך מבית הספר?
- כן.

00:14:11:12 00:14:10:08

קמת מדי בוקר כדי ללכת לבית ספר?
- כן.

00:14:16:07 00:14:11:14

לאחר שקמת בבוקר, איך הגעת לבית
הספר, היו ילדים שהלכו איתך יחד?

00:14:18:17 00:14:16:11

כל הילדים של הכפר
למדו באותו בית ספר.

00:14:23:20 00:14:19:02

בנוסף היו ילדים שבאו מכפר רחוק
שנקרא "טדה", ועברו דרך הכפר שלנו,

00:14:25:13 00:14:23:22

הם עברו דרך סרמלה והגיעו
לבית הספר באמבובר.

00:14:32:14 00:14:25:22

לכן היינו רואים אותם מרחוק
ומגיעים לפניהם לבית הספר.

00:14:37:23 00:14:33:08

היו לכם כיתות לימוד ייעודיות?
- כן, היו כיתות.

00:14:43:04 00:14:38:04
הכיתות היו נפרדות לפי גיל תלמידים?
- לא, באתיפיה זה לא עובד לפי גיל.

00:14:47:19 00:14:43:13
אפילו היו אנשים נשואים
שלמדו איתנו בכיתה ביחד.

00:14:54:07 00:14:48:17
העיקר היה הרצון של התלמיד,
לגיל שלו לא הייתה משמעות.

00:14:58:22 00:14:54:23
מה למדת במהלך שלוש השנים
בבית הספר באמבוגר?

00:15:06:20 00:14:59:18
בגדול למדנו הכול, קרוא וכתוב
בעברית, למדנו גם מילים בעברית.

00:15:12:01 00:15:08:09
למדנו גם אמהרית, מדעים, אנגלית.
- בגיל 7 לימדו אתכם את כל זה?

00:15:16:06 00:15:12:03
כן, למדנו הכול ביסודי עד כיתה ו'.

00:15:24:19 00:15:17:05
כדי לעבור לכיתה ז' היה צריך
להיבחן ולעבור מבחן ממשלתי ארצי.

00:15:31:15 00:15:25:15
המבחן הארצי מסכם את כל מה
שלמדת במדעים, בחשבון, באנגלית.

00:15:38:00 00:15:32:17
מאיפה הייתם משיגים ציוד
כמו מחברות וכלי כתיבה?

00:15:41:23 00:15:38:02
ההורים היו קונים לנו את הציוד.

00:15:49:22 00:15:42:16
בנוסף לא היה צריך הרבה ציוד
במחברת אחת כותבים את כל המקצועות.

00:15:52:13 00:15:50:22
בכל מקרה, ההורים הם אלו שקנו
לנו את הציוד לבית הספר.

00:16:01:12 00:15:54:16
האם היו כללים, למשל בבוקר באיזו
שעה הייתם צריכים להגיע לבית הספר?

00:16:04:08 00:16:01:15
למיטב זכרוני, התחלנו
ללמוד בשעה 8:00 בבוקר.

00:16:05:18 00:16:04:11
מתחילים ב-8:00 בבוקר?
- כן, ב-8:00 בבוקר.

00:16:09:15 00:16:05:19
הקפידו על הכללים?
- כן, מאוד מקפידים.

00:16:12:09 00:16:10:06
אפילו תלמיד שהגיע באיחור
לבית הספר, היה נענש במכות.

00:16:18:07 00:16:13:08
לכן כולם הגיעו בזמן, בבוקר,
ולא נכנסו ישר לכיתות.

00:16:24:21 00:16:18:18
כולם עמדו בשורות,
ושרו את ההמנון.

00:16:26:23 00:16:25:10
איזה המנון שרים?
- ההמנון של אתיופיה.

00:16:33:18 00:16:27:19
כלומר שרתם את ההמנון האתיופי?
- כן, היינו מוכרחים, כי חיינו שם.

00:16:35:19 00:16:33:23
וזאת אף שבית הספר
היה בית ספר יהודי.

00:16:42:03 00:16:36:10
כמו כן בשלב מאוחר, לימדו אותנו
מורים מטעם הממשלה שאינם יהודים.

00:16:48:15 00:16:42:07
מדי בוקר, התלמידים עמדו בשורות,
והמורים חזרו על ההנחיות והכללים.

00:16:55:16 00:16:49:07

לאחר מכן היה צלצול ונכנסים
לכיתות בשורות מסודרות.

00:17:03:08 00:16:55:18
גם לאחר שהתלמידים נכנסו לכיתות,
שומרים על השקט בצורה מופתית.

00:17:09:04 00:17:04:12
המשמעת שהייתה לתלמידים
הייתה מאוד גבוהה,

00:17:14:22 00:17:10:20
לא יכולת לשאול את המורה
שאלה סתם כך, אלא בהצבעה.

00:17:17:13 00:17:15:15
אם לא קיבלת אישור מהמורה.
אינך יכול לשאול אותו את השאלה.

00:17:19:18 00:17:17:16
לכן גדלנו עם המשמעת הזאת.

00:17:24:08 00:17:20:10
באותם הימים רחשנו
הרבה כבוד למורים.

00:17:32:18 00:17:24:24
באתיופיה רוחשים הרבה כבוד
לאדם מבוגר ובעל דרגה מסוימת.

00:17:40:09 00:17:33:01
לכן רחשנו הרבה כבוד
למורים ולאנשים מבוגרים.

00:17:43:21 00:17:42:13
זהו, כך היה נהוג.

00:17:49:19 00:17:45:18
היו לכם הפסקות למשחקים בבית הספר?
- כן, היה הכול.

00:17:56:07 00:17:50:03
היו הפסקות כמו בכל בתי הספר,
בתור ילדים בזמן הפסקות משחקים,

00:18:01:17 00:17:56:10
חלק רצים וחלק משחקים בכדור,
ומשחקי ילדות נוספים.

00:18:05:07 00:18:01:19

מה לגבי ארוחת צהריים, אכלתם לאחר שחזרתם מבית הספר או שלקחתם איתכם?

00:18:10:17 00:18:05:09
לא היו ארוחות צהריים, מה שאכלת בבוקר הספיק לך עד שחזרת לביתך!

00:18:15:21 00:18:12:08
כמה זמן הלימודים נמשכו?
מ-8:00 בבוקר עד איזו שעה?

00:18:22:17 00:18:16:05
עד השעה 14:00-15:00,
אינני זוכר את השעה המדויקת.

00:18:36:02 00:18:28:04
מה הדמות שנחשבה אז לתלמיד המצטיין,
האם זה תלמיד שמוציא ציונים טובים?

00:18:43:19 00:18:36:13
ראשית, על התלמיד להיות חרוץ
ולהוציא ציונים גבוהים מאחרים.

00:18:46:11 00:18:44:20
אם לתלמיד יש ציונים גבוהים
יותר מאחרים, הוא היה מצטיין.

00:18:50:16 00:18:47:06
למשל בבית הספר היסודי
שלמדתי בו בכפר באמבובר,

00:18:55:22 00:18:51:23
הם לא היו מעבירים מכיתה ה'
לכיתה ו' באמצע שנה.

00:19:00:01 00:18:56:13
הסיבה לכך היא כיוון שהיה
מבחן ממשלתי בסוף כיתה ו'.

00:19:08:11 00:19:01:07
טענו שהתלמיד לא יכול להשלים
את החומר בחצי שנה ולהיבחן.

00:19:13:16 00:19:09:03
ואז בפעם הראשונה שניסו להעביר אותי
כיתה, היה ויכוח גדול ביניהם.

00:19:17:13 00:19:14:00
חלק מהם סירבו בתוקף בטענה שבחצי
שנה לא אספיק ללמוד הכול ולהיבחן.

00:19:20:12 00:19:17:20
וחלק מהם עודדו ואמרו
שאני חרוץ ושאעבור את המבחן.

00:19:24:08 00:19:21:07
בעקבות זה, חייתי המון זמן
להחלטתם אחרי שכולם עברו כיתות.

00:19:29:00 00:19:24:11
לאחר הרבה זמן של המתנה
נתנו לי לעבור כיתה.

00:19:33:21 00:19:29:03
האם הלימודים היו קשים?
למה קשה לעבור מכיתה ה' לכיתה ו'?

00:19:39:23 00:19:34:10
כיצד ניתן להשלים חומר של שנה בחצי
שנה ולהגיע מוכן למבחן הממשלתי!

00:19:42:18 00:19:40:16
סמסטר זה חצי שנה.

00:19:46:08 00:19:43:07
אבל היו לך ציונים טובים?
- כן, הציונים שלי היו טובים.

00:19:50:17 00:19:46:10
לבסוף הם החליטו להקפיץ אותי מכיתה
ה' לכיתה ו' ואני הייתי הראשון בזה!

00:19:59:03 00:19:51:12
לכן הרצון והמוטיבציה
שהיו לי בלימודים,

00:20:03:19 00:19:59:05
והמאמצים שעשיתי כדי שלא יעקפו אותי
היו גדולים, איני יודע מאיפה זה בא.

00:20:10:09 00:20:04:03
האם היית לומד הרבה
לבדך או קורא ספרים?

00:20:15:16 00:20:10:13
רוב הזמן לא היינו משיגים ספרים
לפי הרצונות שלנו, ולא קנינו,

00:20:20:00 00:20:16:01
אבל המורים רשמו את החומר הלימודי

על הלוח, אני כתבתי במחברת שלי,

00:20:22:20 00:20:20:02
את מה שכתבתי הייתי לומד גם בבית.

00:20:25:18 00:20:23:03
כמו כן, התלמידים נבחנו
על החומר שנכתב בכיתה.

00:20:30:22 00:20:25:21
הלימודים לא היו בעל פה, רושמים
את מה שהמורים כתבו על הלוח,

00:20:34:01 00:20:32:06
ואז היינו לומדים מהמחברת.

00:20:37:02 00:20:35:18
ככה זה היה.

00:20:43:13 00:20:38:08
בבית הספר היסודי באמבובר למדת
בשלוש שנים לימודים של שש שנים,

00:20:48:21 00:20:43:20
לאחר מכן, איך שלחו אותך
לבית הספר בעיירה אזזו?

00:20:56:17 00:20:49:01
זהו, בסיום כיתה ו' היה צריך לעבור
מבחן ממשלתי כדי לעלות לכיתה ז'.

00:21:03:06 00:20:57:08
המבחן הזה התקיים
בכל מחוז גונדר.

00:21:09:05 00:21:05:13
כל התלמידים שחיו בסמוך לגונדר
הגיעו להיבחן בעיירה אזזו.

00:21:14:16 00:21:10:16
כל מי שהיה גר באזור הגיע להיבחן,
גם אנחנו הלכנו לאזזו כדי להיבחן.

00:21:19:23 00:21:15:00
אני מתכוון לכל מי שסיים כיתה ו'.
כולם באו לאזזו מאזור שונים.

00:21:22:23 00:21:20:04
הגיעו לשם גם הבוחרים
מטעם הממשלה ובחנו אותנו.

00:21:30:08 00:21:25:13
זו הייתה הפעם הראשונה שעזבתי
את הכפר ועברתי לעיר אזור.

00:21:33:05 00:21:30:19
ואז ניגשנו למבחן,
זה היה מדהים לראות את זה.

00:21:41:02 00:21:33:16
כל התלמידים שהגיעו להיבחן שם,
בהתחלה כולם הסתדרו בשורות,

00:21:47:14 00:21:41:14
ואז הבוחנים מטעם משרד החינוך עלו
לבמה ואמרו את הכללים למבחן.

00:21:50:09 00:21:48:13
כמו כן, הסתדרנו בשורות
לפי הגובה של התלמידים.

00:21:54:10 00:21:52:13
תנחשי מי היה צריך
לעמוד בשורות הראשונות.

00:21:56:22 00:21:55:13
כלומר, התלמידים הנמוכים
עמדו בשורה הראשונה.

00:22:00:18 00:21:57:03
כן, לכן יצא שעמדתי בשורה הראשונה.

00:22:08:24 00:22:01:08
הבוחנים שעלו לדבר, הם ראו אותי
ראשון מכיוון שעמדתי ראשון בתור.

00:22:14:20 00:22:09:24
הבוחן חשב שאני ילד קטן שנכנס
בטעות, וביקש להוציא אותי משם.

00:22:20:07 00:22:15:23
הוא לא חשב שהלכתי לשם להיבחן,
הוא ביקש להוציא אותי משם.

00:22:26:20 00:22:21:09
ואז השיבו לו שאני נבחן כמו כולם.
אני זוכר שהבוחן צחק על זה מהבמה.

00:22:32:22 00:22:27:21
באותו זמן הייתי קטן בגיל,

למעשה גם בגובה הייתי נמוך.

00:22:37:03 00:22:33:03

היית קטן בגיל?

- כן, בגלל זה הבוחן לא האמין!

00:22:39:15 00:22:37:20

ואז ניגשנו למבחן.

00:22:42:22 00:22:39:19

איך המבחן התנהל?

00:22:46:06 00:22:43:13

הם הכינו את המבחן

לפי החומר שנלמד בכיתה.

00:22:48:17 00:22:46:08

המבחן היה בעל פה או בכתב?

- בוודאי שבכתב!

00:22:55:19 00:22:49:22

המבחן ברובו היה מבחן אמריקאי,

היה צריך לבחור את התשובה הנכונה,

00:22:58:14 00:22:56:00

וחלק מהשאלות היו שאלות פתוחות

שצריך למלא את התשובה בכתב.

00:23:00:19 00:22:59:03

לכן ברובו המבחן היה אמריקאי.

00:23:09:08 00:23:01:24

אף שאמרו שבחצי שנה לא אעבור

את המבחן, למזלי עברתי אותו.

00:23:11:08 00:23:09:23

עברת את המבחן?

- כן, עברתי.

00:23:16:16 00:23:11:10

כמה זמן המבחן ארך?

- אינני זוכר, בערך כשעתיים.

00:23:18:18 00:23:16:19

שעתיים?

- כן, משהו כזה.

00:23:27:17 00:23:22:00

לאחר מכן, קיבלנו את תוצאות המבחן,

לאחר שהם נבדקו במשרד החינוך.

00:23:37:21 00:23:27:20
שמם של התלמידים שעברו את המבחן
התפרסם בעיתון ובמודעת משרד החינוך.

00:23:43:10 00:23:38:00
מפרסמים רק את אלו שעברו את המבחן?
- כן, מי שעבר, שמו מתפרסם במודעה.

00:23:47:15 00:23:44:08
בנוסף היה מספר סידורי
של הבחינה עצמה.

00:23:55:18 00:23:48:19
ואז השם שלך והמספר הסידורי
של המבחן מתפרסמים יחד בעיתון,

00:23:58:11 00:23:55:24
או על לוח המודעות בבית הספר, ושם
שמים את השם של מי שעבר את המבחן.

00:24:04:02 00:23:58:24
זה היה מתפרסם לפי רשימת שמות, לכן
התוצאות מתקבלות לאחר המתנה ארוכה.

00:24:07:05 00:24:04:24
נגשנו למבחן מיד עם סיום
הלימודים בבית ספר היסודי.

00:24:10:15 00:24:07:24
הלימודים התחילו
בסוף בחודש ספטמבר,

00:24:15:00 00:24:10:20
התוצאות התפרסמו שבוע עד שבועיים
לפני תחילת הלימודים, ככה זה נגמר.

00:24:22:24 00:24:15:16
מדי חורף, בחופשים, חזרתי לגור
עם הוריי ועזרתי להם בעבודות.

00:24:27:22 00:24:23:04
פעם אחת, במקרה, הלכתי
עם אימי לשוק בגונדר.

00:24:36:17 00:24:29:06
בזמן הקניות שמעתי שהתוצאות של
תלמידי כיתה ו' שנבחנו התפרסמו.

00:24:40:09 00:24:38:06

ואז שאלנו היכן התוצאות התפרסמו,

00:24:46:13 00:24:43:08

והלכנו לקנות עיתון ולבדוק,
והשם שלי הופיע בעיתון.

00:24:49:02 00:24:46:14

ראיתי שעברתי את המבחן
והתמלאתי אושר.

00:24:53:22 00:24:50:00

ואז נשארתי לבד בגונדר.

00:25:00:05 00:24:55:03

נשארתי לישון אצל קרוב משפחה שלי
שהיה בבעלותו בית קפה בגונדר,

00:25:03:16 00:25:00:07

כדי לוודא בשנית שעברתי את המבחן.

00:25:07:11 00:25:05:02

ואז ווידאתי שעברתי את המבחן.

00:25:16:12 00:25:09:16

ואז, באוקטובר, הייתי צריך
להתחיל את הלימודים.

00:25:24:10 00:25:17:16

התרגשתי מאוד לעזוב את הבית
וללכת ללמוד במקום רחוק וחדש.

00:25:31:05 00:25:25:21

בנוסף היו לי חברים שגם עברו
את המבחן ויחד נסענו לאזזו.

00:25:38:01 00:25:33:15

בזמן שחיינו באזזו, עשינו
הקרבה גדולה כדי לרכוש השכלה.

00:25:43:16 00:25:39:04

הגענו לאזזו ושכרנו דירה ביחד.

00:25:48:05 00:25:44:07

בית הספר באזזו היה בית ספר ממשלתי?
- כן, זה היה בית ספר ממשלתי.

00:25:51:11 00:25:48:07

לא נתנו לכם בית לינה בבית הספר?
- לא, לא הייתה לינה.

00:25:56:05 00:25:51:15
בני כמה הייתם כששכרתם
דירה משלכם, בני 14-15?

00:25:57:10 00:25:56:07
כן, זה בערך היה הגיל שלנו.

00:26:02:07 00:25:58:12
ואז כל החברים שכרנו דירה ביחד,

00:26:08:21 00:26:04:07
כשאני אומר בית,
זה לא כמו הבית הזה.

00:26:13:09 00:26:09:00
לא היה מקום שינה,
לכן ישנו על הרצפה.

00:26:19:02 00:26:14:06
לגבי האוכל, לא היה לנו כסף
לקנות אוכל ולבשל,

00:26:25:08 00:26:20:09
אלא כשנסענו לבתינו ביום שישי,
וחזרנו לבית הספר בראשון בבוקר.

00:26:30:10 00:26:26:00
לקחנו איתנו את הלחם שהאמהות שלנו
ארזו לנו, וזה מה שאכלנו במשך השבוע.

00:26:36:17 00:26:31:15
ברוב המקרים, הלחם הזה
היה מתקלקל באמצע השבוע.

00:26:42:04 00:26:37:16
לכן אפילו לא היה לנו כסף לאוכל.
למרות זאת, היה לנו רצון ללמוד,

00:26:48:22 00:26:42:06
והתמודדנו עם כל הקשיים האלו.
למדנו כך במשך שלוש שנים.

00:26:53:10 00:26:49:11
כיתה ז', ח', ו-ט',
ואז יש רק בתי ספר תיכוניים.

00:26:59:08 00:26:54:01
במהלך השבוע כששהית בבית הספר
האם משפחתך הייתה באה לבקר אותך?

00:27:01:07 00:26:59:12

לא, בכלל לא!
- אף פעם לא באו לבקר אותך!

00:27:04:14 00:27:01:09

ואתה חזרת לביתך מדי שבת?
- בימי שישי חזרתי לבית הוריי.

00:27:05:20 00:27:04:16

הייתם חוזרים בימי שישי?
- כן.

00:27:09:16 00:27:06:04

לא התגעגעת למשפחתך,
מה הרגשת בתור ילד?

00:27:15:21 00:27:09:18

בהתחלה היה מאוד קשה
להיות רחוק מהמשפחה!

00:27:20:04 00:27:17:00

לפני זה, לא נפרדתי
ממשפחתי אפילו ליום אחד.

00:27:27:19 00:27:20:06

ופתאום להתרחק מהמשפחה למשך שבוע,
ולאכול רק את הלחם שאמך ארזה לך.

00:27:29:12 00:27:27:24

אפילו לא הייתה לנו
אינג'רה טרי לאכול.

00:27:35:14 00:27:29:24

אבל מעבר לאוכל, הגעגוע
והמרחק הקשו עלינו יותר.

00:27:44:03 00:27:37:01

אך התרגלנו לזה לאט לאט,
והמשכנו בלימודים שלנו.

00:27:55:00 00:27:46:13

למען האמת היו הרבה
כינים בבית ששכרנו.

00:27:59:10 00:27:55:02

עם כל הקשיים שעמדו בפנינו,
אני מתפעל מכך עד היום,

00:28:05:13 00:27:59:15

מרמת המוטיבציה שהייתה לנו ללימודים

בגיל כזה, הצלחנו להתמודד עם קשיים.

00:28:08:20 00:28:05:15
איש לא עודד אותנו, למרות זאת
התמודדנו לבדנו עם כל הקשיים.

00:28:12:09 00:28:10:08
וככה סיימנו ללמוד
בבית הספר באזזו.

00:28:16:07 00:28:13:00
באזזו עצמה הייתה רק
חטיבת ביניים, לא היה תיכון.

00:28:23:12 00:28:17:12
סיימתי בהצלחה את שלוש השנים
בלימודים, ללא קשיים לימודיים.

00:28:30:21 00:28:24:08
לכן אחרי שסיימתי כיתה ט' באזזו,
הייתי צריך להתחיל כיתה י' בגונדר.

00:28:35:19 00:28:33:22
כפי שסיפרת קודם...

00:28:43:23 00:28:38:12
לא היה לכם הרבה אוכל,
וגם לא היה כסף לקנות אוכל.

00:28:52:23 00:28:44:03
אז איך קניתם בגדים או כלי בית
ואפילו אוכל, איך התמודדתם עם זה?

00:28:56:05 00:28:54:01
כשחיינו שם, במשך
שלוש שנים שלמות?

00:29:03:05 00:28:56:09
אף שעברתי את זה בעצמי, כיום אני
חושב ולא מבין איך עשיתי את זה.

00:29:10:20 00:29:03:14
זה פלא! אני מניח שהכול בזכות
המוטיבציה הגבוהה שלנו ללימודים.

00:29:21:11 00:29:13:17
לא ידענו מה יעלה בגורלנו, אך
היה לנו רצון עז ללמוד ולהתפתח.

00:29:28:22 00:29:22:05

וכך, אף שגווענו מרעב,
נשכנו שפתיים,

00:29:34:17 00:29:29:00
וסיימנו ללמוד שלוש שנים באזזו
בלי להפסיק את הלימודים שלנו.

00:29:37:23 00:29:35:19
איך אזזו הייתה נראית?

00:29:47:01 00:29:39:08
איך אתאר לך, הסתכלתי על העיר
מנקודת המבט של מי שהגיע מהכפר.

00:29:53:17 00:29:47:05
לכן היא נראתה לנו מאוד גדולה!
כמו עיר מודרנית ומפותחת.

00:30:04:19 00:29:56:10
ראינו כבישים, מכוניות וחנויות,
זה מאוד שונה מהכפר שגדלנו בו.

00:30:06:08 00:30:04:22
לכן התפעלנו מזה מאוד!

00:30:15:12 00:30:07:21
באותו זמן, העיר נראתה לי
עיר גדולה ומפותחת.

00:30:21:01 00:30:18:17
אבל כשביקרתי שם לאחרונה,
העיר נראתה אחרת בהשוואה לפה!

00:30:24:14 00:30:21:19
אבל בזמנו, אזזו נראתה
לנו כמו עיר גדולה,

00:30:29:10 00:30:26:22
אחת הסיבות לכך היא
הרצון שהיה לנו ללימודים,

00:30:37:11 00:30:31:00
שדרבן אותנו לשרוד
ולהרגיש שהגענו למקום מודרני.

00:30:42:04 00:30:38:00
ההתלהבות שלנו מהעיר
ולהיות חלק מתושבי העיר,

00:30:45:08 00:30:42:05

אני חושב שזו אחת הסיבות
שהיה לנו רצון עז ללמוד.

00:30:53:02 00:30:48:03
כמו כן, הלבוש והעבודה של האנשים
בעיר היו שונים מאלה של אנשי הכפר.

00:31:03:22 00:30:59:11
מה שלמדתם לרוב...
- למדנו באזזו מכיתה ז' עד כיתה ט'.

00:31:11:21 00:31:04:07
אילו תחומים למדתם בבית הספר באזזו?
- למדנו שם הרבה מקצועות.

00:31:14:15 00:31:12:01
למדנו שם מקצועות כמו
אמהרית, אנגלית, מתמטיקה.

00:31:21:23 00:31:18:14
למדתם הכול באמהרית או שלימדו
אתכם גם בשפה האנגלית?

00:31:27:16 00:31:22:14
מלבד המקצוע שפה אמהרית,
את שאר המקצועות למדנו באנגלית.

00:31:31:20 00:31:28:18
גם מקצוע מדעים?
- את כל המקצועות למדנו באנגלית.

00:31:35:02 00:31:33:12
לכן לימדו אותנו את
כל המקצועות באנגלית.

00:31:39:01 00:31:37:16
למעשה...

00:31:46:21 00:31:42:13
לגבי השפה האנגלית לימדו
אותנו היטב החל מכיתה ז'.

00:31:53:13 00:31:46:24
אך הבעיה הגדולה היא שלמדנו את השפה
בתוך בית הספר ולא דיברנו בה בחוץ.

00:32:00:22 00:31:53:24
אם לא מדברים בשפה, הלימוד
של השפה כשלעצמו אינו מספיק.

00:32:03:23 00:32:00:24

מכיוון שאנשים באתיופיה
לא מדברים בשפה האנגלית,

00:32:08:03 00:32:04:05

אף שלמדנו אנגלית בבית הספר
אין לנו שימוש בשפה בחוץ.

00:32:21:04 00:32:08:21

אבל חוץ מהמקצוע אמהרית, את שאר
המקצועות לימדו אותנו באנגלית.

00:32:24:02 00:32:21:22

מה הוריך היו אומרים
לך באותם הימים?

00:32:31:03 00:32:25:20

בעצם הוריי הם אלו שדחפו אותי
ללכת ללמוד עוד בגיל קטן.

00:32:34:05 00:32:31:06

כי הבינו היטב את המשמעויות
והשלכות של הלימודים.

00:32:39:02 00:32:36:16

מכיוון שהוריי הבינו שיש
הרבה תועלת בלימודים,

00:32:48:06 00:32:41:00

הם שמחו על כך שהתמדתי בלימודים,
אך עדיין חשבו עליי ודאגו לי מאוד.

00:32:53:13 00:32:50:00

אבל ההתמדה שלי בלימודים
זה דבר שמאוד שימח את הוריי.

00:33:03:03 00:32:55:22

האם שאר האחים והאחיות שלך למדו
בבית ספר, או שרק אתה נשלחת ללמוד?

00:33:08:02 00:33:03:18

אני הייתי הבכור, לכן הייתי הראשון
שנשלח ללמוד ואחריי גם ללמוד.

00:33:10:20 00:33:08:14

כן, גם אחים ואחיות שלי
למדו בבית ספר.

00:33:17:15 00:33:13:04

מה אתה זוכר משלוש השנים

שחיית ולמדת בעיר אזור?

00:33:22:15 00:33:17:18
אם זה החברים שלך או הלימודים
או אורח החיים בכלל.

00:33:29:24 00:33:22:17
אשמח שתשתף אותנו במקרים טובים
או מקרים רעים שאתה זוכר משם?

00:33:37:09 00:33:33:12
מה שאני זוכר בעיקר,
קודם כל ההרגשה בהתחלה,

00:33:47:04 00:33:39:14
כשמגיעים לבית ספר גדול שהגיעו
אליו תלמידים מאזורים שונים,

00:33:52:20 00:33:47:07
כולל תלמידים מהעיר "גמה", אני
זוכר את המפגש של כל התלמידים יחד,

00:33:57:24 00:33:54:13
והמפגש של הרבה מורים יחד,
זו החוויה הראשונה שלי משם.

00:34:00:15 00:33:58:01
בנוסף אינך מכירה את כל
האנשים שהגיעו לבית הספר.

00:34:13:24 00:34:03:11
היו לנו תהיות איך יקבלו
אותנו ואיך נסתדר עם כולם.

00:34:17:13 00:34:14:00
במיוחד שמדובר בנו, כיוון שהיינו
יהודים, היו לנו הרבה חששות מהם.

00:34:21:05 00:34:19:06
חששנו מהתגובה שלהם
לכך שאנחנו יהודים.

00:34:29:17 00:34:23:21
הם ידעו מי אתם, סיפרתם להם?
- כן, הם ידעו מי אנחנו.

00:34:33:00 00:34:29:24
למרבה הפלא, אינני יודע
איך לתאר את זה.

00:34:43:03 00:34:35:10
היכן שהלכתי, פגשתי אנשים
שרק אהבו אותי ולא שנאו אותי.

00:34:49:04 00:34:43:05
גם כשלמדתי באזוז, היו לי חברים
שהציקו להם על כך שהם יהודים,

00:34:55:17 00:34:49:22
אבל אני הסתדרתי עם כולם, וכולם
אהבו אותי כאילו הייתי אחיהם הקטן.

00:34:57:13 00:34:55:21
לכן לא נקלעתי בכלל לצרות!

00:35:04:12 00:34:57:20
למעשה היה עוד ילד קטן כמוני,
שאפילו היה קטן ממני בגיל.

00:35:07:18 00:35:04:14
רק הילד הזה הציק לי,
כיוון שחשב שמצא ילד בגילו.

00:35:10:12 00:35:08:03
חוץ ממנו, כולם אהבו אותי מאוד.

00:35:17:24 00:35:13:02
בהתחלה היו לי הרבה חששות,
אבל לאט לאט התרגלתי לבית ספר.

00:35:24:05 00:35:19:00
למעשה, הבעיה הכי גדולה
שאני זוכר משם,

00:35:31:11 00:35:27:08
לאחר שהמורה מעביר את החומר הנלמד
בשיעור, הוא היה נותן שיעורי בית,

00:35:36:00 00:35:32:19
כדי להכין את שיעורי הבית
היה צריך ספרים.

00:35:41:15 00:35:38:09
במקרה שלי ושל חבריי
שהגענו יחד מהכפר,

00:35:48:02 00:35:41:17
להורים שלנו לא היה כסף
לקנות ספרים, חסרו לנו ספרים.

00:35:51:00 00:35:48:19
לכן הכנו את שיעורי הבית רק
מהחומר שהמורה העביר בשיעור.

00:35:53:20 00:35:51:03
ולא הייתה לנו אפשרות להכין
שיעורים בבית בעזרת ספרים.

00:35:58:09 00:35:53:24
זזה גרם לנו להרגיש
שאנחנו פחות מכולם.

00:36:03:20 00:35:59:17
אם היו לי ספרים, הייתי מתעלה
בכמה רמות על שאר התלמידים.

00:36:12:12 00:36:04:00
אך למדנו רק מהחומר שהמורים
לימדו, ועברנו את כל המבחנים.

00:36:20:05 00:36:12:13
אם היו לנו ספרי לימוד, אני בטוח
שהיינו מגיעים לרמה גבוהה בלימודים.

00:36:40:02 00:36:26:12
מלבד זה, באופן אישי לא נתקלתי
בבעיות עם התלמידים מבחינה חברתית.

00:36:51:19 00:36:40:07
הבעיות העיקריות היו המחסור באוכל,
ולא היו לנו מיטות לישון עליהם.

00:36:56:13 00:36:55:13
חוץ מזה הכול היה טוב.

00:37:05:12 00:36:56:17
האם בבית ספר עצמו כולם למדו יחד,
הנוצרים, המוסלמים, והיהודים?

00:37:08:02 00:37:05:14
כן, כולם למדו ביחד!

00:37:11:18 00:37:09:00
אני זוכר עוד מקרה,
אבל מכיוון שכולם אהבו אותי.

00:37:19:23 00:37:15:18
היה ילד מוסלמי שהיה
מאוד חרוץ בלימודים.

00:37:25:23 00:37:21:02
באותו זמן הדבר היחיד
שהיה לי הוא מילון.

00:37:34:09 00:37:27:14
את כל המילים החדשות שלמדנו בשיעור
הייתי מתרגם במילון ורושם אותן.

00:37:40:17 00:37:35:11
החבר שלי, המוסלמי,
ששמו היה מוחמד,

00:37:44:13 00:37:40:20
הוא היה מאוד חרוץ,
הוא דיבר אנגלית רהוטה.

00:37:48:16 00:37:44:24
כיוון שהייתי רושם את המילים,
הוא היה מתקרב רק אליי,

00:37:53:10 00:37:48:19
ולוקח את המילים שרשמתי ומשתמש בהן,
הוא היה די אמיץ כדי לדבר באנגלית.

00:37:58:13 00:37:53:12
הם אפילו היו עולים לבמה
ומנהלים דיון באנגלית.

00:38:06:03 00:37:58:17
והוא היה אחד הבולטים, לכן הוא היה
לוקח ממני את המילים שרשמתי במחברת.

00:38:08:21 00:38:06:13
לכן בעניין של הדת,

00:38:16:03 00:38:10:06
הנוצרים והמוסלמים אמרו שהדת
שלהם יותר קרובה לדת שלנו.

00:38:21:17 00:38:16:13
כלומר הם כיבדו את הדת שלי, הם לא
זלזלו וגידפו אותי על היותי יהודי,

00:38:30:15 00:38:22:11
להפך, גם הנוצרים וגם המוסלמים
טענו שהיהדות יותר קרובה אליהם.

00:38:35:20 00:38:31:09
איך עשית את המעבר לגונדר?

00:38:40:16 00:38:35:24
כפי שסיפרתי לך, לאחר שסיימנו
בבית ספר חטיבת ביניים באזזו,

00:38:45:01 00:38:40:20
כיוון שלא היה בית ספר תיכון באזזו,
הייתי מוכרח לעבור לעיר גונדר.

00:38:50:00 00:38:47:18
המצב בגונדר היה
יותר טוב מאשר באזזו!

00:38:52:13 00:38:50:21
מה היה טוב יותר?
- הרבה דברים.

00:39:00:04 00:38:52:16
ראשית, המשפחות שלנו הגיעו לעשות
קניות בעיר גונדר ולא בעיירה אזזו.

00:39:03:11 00:39:01:04
לכן, כשהם באו לעשות קניות
בגונדר, היינו פוגשים אותם.

00:39:10:06 00:39:04:11
הסיבה השנייה, בגונדר היו בתי ספר
שהרבה תלמידים יהודים למדו בהם.

00:39:16:18 00:39:12:23
בנוסף לכך היו לנו קרובי משפחה
שהתגוררו בעיר גונדר.

00:39:25:09 00:39:17:05
אף שגונדר רחוקה יותר מאזזו,
המשפחות עשו את רוב הקניות שם.

00:39:31:18 00:39:26:19
לכן, מרגע שעברתי
לגונדר והתחלתי כיתה י',

00:39:38:11 00:39:33:08
הצטרפתי ישיר לדודים שלי
שהתחילו ללמוד לפניי בתיכון.

00:39:48:04 00:39:39:23
היו שתי אחיות שהיו בנות דודות
שלי, הייתי איתן במשך שנה.

00:39:55:00 00:39:48:15
בנוסף לבנות, גר איתנו בן דוד

נוסף וכולנו שכרנו יחד דירה.

00:40:01:12 00:39:56:00
ואז חיינו השתפרו, מכיוון שבנות
הדודות שלנו בישלו לנו אוכל,

00:40:03:21 00:40:02:11
חלו שינויים באורח חיינו.

00:40:05:08 00:40:03:24
היה לכם יותר קל?
- כן, היה יותר קל.

00:40:09:01 00:40:06:02
בנוסף קרובינו באו לשם
מדי שבוע-שבועיים,

00:40:13:11 00:40:09:03
כדי למכור את הסחורה שלהם,
ואז נתנו לנו קצת כסף.

00:40:16:21 00:40:15:04
וככה גרתי במשך שנה
עם בני דודים שלי.

00:40:21:18 00:40:17:23
ואז כשעברתי לכיתה י"א,

00:40:32:17 00:40:24:13
שכרתי דירה עם חברים אחרים שהכרתי
ותנאי המחייה חזרו להיות כמו באזזו.

00:40:33:22 00:40:32:20
כמו שחיייתם באזזו?
- כן.

00:40:39:13 00:40:35:14
התנאים היו קצת קשים, אך זה היה
עדיף, מכיוון שמשפחתנו באה לשם.

00:40:47:15 00:40:41:02
ואז כשעברתי לכיתה י"ב,
היה לי חבר שמאוד אהבתי אותו,

00:40:54:02 00:40:49:01
הוא גר יחד עם שתי אחיותיו
ואח אחד בדירה שהם שכרו,

00:40:56:01 00:40:54:16
ולא הייתה בינינו

שום קרבה משפחתית.

00:40:59:12 00:40:57:18

ואז אותו חבר התעקש
שאעבור לגור איתם!

00:41:04:06 00:41:00:22

היה לי מאוד קשה להסכים לגור איתם,
מכיוון שהייתי מאוד ביישן,

00:41:08:21 00:41:04:07

חשבתי לעצמי, איך אגור עם אחיותיו,
לכן ניסיתי להתרחק במשך זמן רב.

00:41:10:23 00:41:09:01

ואז יום אחד החזיק את ידי
ולקח אותי לדירה שלהם.

00:41:16:19 00:41:11:21

ואז עברתי לגור איתם, זו הייתה
השנה האחרונה שלי, כיתה י"ב.

00:41:21:13 00:41:17:23

אין לתאר את חיינו אז,
היו לנו חיים מאוד טובים.

00:41:28:19 00:41:22:00

אחיותיו הכינו אוכל יוצא מן הכלל,
ובכלל הכול היה מאוד מיוחד.

00:41:33:23 00:41:31:00

וככה סיימתי את כיתה י"ב.

00:41:41:16 00:41:34:04

ואז בחינות הבגרות התחילו, ובאותו
זמן הייתה הפיכה שלטונית באתיופיה.

00:41:45:17 00:41:42:15

כשסיימנו כיתה י"ב,
ההפיכה השלטונית החלה.

00:41:57:01 00:41:47:12

באותו זמן, היו חששות לגבי
הבגרות, אם תתקיים או תבוטל.

00:42:04:07 00:41:57:23

הרבה תלמיד התחילו למחות נגד
השלטון והיו מצבים שסירבו להיבחן.

00:42:10:00 00:42:05:18

לבסוף, החיילים כפו עלינו
לעשות את בחינת הבגרות.

00:42:16:05 00:42:10:07
מה זאת אומרת, כפו עליכם להיבחן?
- התלמידים סירבו להיבחן במחאה,

00:42:23:06 00:42:16:16
הם רצו להתגייס להילחם או מה?
- בשנת 1966 הפיכה השלטונית החלה,

00:42:28:20 00:42:23:17
ואז כל העובדים והתלמידים
התחילו לעשות הפגנות,

00:42:35:17 00:42:29:01
מכיוון שבאותו זמן היינו בכיתה י"ב,
סירבנו להיבחן כחלק מהמחאה שלנו.

00:42:38:05 00:42:36:01
אבל הם כפו עלינו לעשות
את הבחינה, באיומים.

00:42:47:15 00:42:38:17
בהתחלה תכננו להיכנס לבחינה
ולקרוע את דפי הבחינה ולצאת.

00:42:53:09 00:42:48:00
אבל החיילים החמושים הקיפו אותנו,
והכריחו אותנו לעשות את הבחינה.

00:43:01:10 00:42:54:22
במקביל התקיים מבחן לקורס
הכשרת מורים שניגשתי אליו.

00:43:05:12 00:43:02:12
לכן עשיתי שתי בחינות, בחינה אחת
היא הבגרות כדי להתקבל לאוניברסיטה,

00:43:07:15 00:43:05:18
והבחינה השנייה שעשיתי
היא כדי להיות מורה.

00:43:12:04 00:43:08:19
ואז ניגשתי לשתי הבחינות
וסיימתי אותן.

00:43:18:24 00:43:13:16
כמו כן ידעתי שברגע שאני מסיים
כיתה י"ב, אין לי מה להישאר בגונדר.

00:43:21:10 00:43:19:11
למה?

- מה יש לעשות שם?

00:43:25:10 00:43:22:06
הרי סיימתי את לימודי שם,
לכן אם הייתי עובר את הבחינות,

00:43:31:08 00:43:25:12
הייתי צריך לעבור לאוניברסיטה
או להתחיל את קורס המורים.

00:43:37:06 00:43:32:23
הייתי מתקבל לאוניברסיטה,
שהייתה רק באדיס אבבה.

00:43:47:23 00:43:38:02
וקורס מורים היה רק באַפְמֶרה,
ג'ימָה, באדיס אבבה ובבאר-דֶר.

00:43:50:17 00:43:48:07
לכן, ידעתי שאני לא נשאר בגונדר.

00:43:53:17 00:43:51:20
בנוסף לכך, כדי לנסוע
לאותם הערים היה צריך כסף!

00:44:01:02 00:43:55:13
אם הייתי נוסע להוריי לחורף,
לא הייתי משיג כסף לזה.

00:44:05:13 00:44:02:00
לכן ברגע שסיימתי כיתה י"ב,
התחלתי לחפש עבודה.

00:44:12:15 00:44:05:21
הסתובבתי במלונות וחיפשתי עבודה,
לבסוף אחד מהם העסיק אותי.

00:44:14:19 00:44:13:08
ועבדתי באותו המלון
במהלך חופשת החורף.

00:44:19:09 00:44:15:11
כמה חודשים החורף נמשך?
- עבדתי שם במשך כחודשיים.

00:44:24:14 00:44:20:09
ואז פרסמו את רשימת השמות

של האנשים שהתקבלו לקורס המורים,

00:44:28:02 00:44:25:00
והשם שלי היה בין השמות שהתפרסמו,

00:44:33:04 00:44:28:06
ואז, בזמן שעבדתי במלון, חבריי באו
והודיעו לי שהתקבלתי לקורס המורים.

00:44:35:24 00:44:34:04
שמחתי מאוד כששמעתי את הבשורה!

00:44:45:04 00:44:39:22
ואז גם בעל המלון שמע,
וגם הוא שמח בשבילי.

00:44:49:15 00:44:45:15
היו לי ציפיות לקבל ממנו שכר גבוה.

00:44:55:16 00:44:50:24
לאחר חודשיים עבודה, הייתי צריך
ללכתי לעיר אסמרה, מיינו אותי לשם.

00:44:59:18 00:44:55:17
מי מיין אותך לשם?
- משרד החינוך.

00:45:05:14 00:45:00:24
לאחר שמיינו אותי לאסמרה
ועמדתי לנסוע לשם,

00:45:16:21 00:45:07:00
הייתי צריך להביא אישור רפואי,
המעיד על מצב הבריאות שלי.

00:45:23:15 00:45:20:16
כדי להשיג את האישור הרפואי, צריך
לעשות בדיקות בבית החולים בגונדר,

00:45:27:10 00:45:23:23
ולכן הייתי צריך
את האישור הרפואי.

00:45:36:10 00:45:28:11
גם בשביל האישור הרפואי צריך לשלם
כסף, ולמען האמת לא היה לי שום כסף!

00:45:45:13 00:45:37:18
הלכתי לעירייה וביקשתי שיתנו לי
אישור לעשות את הבדיקות בחינם.

00:45:53:19 00:45:48:00
ואז אמרו לי לדבר עם הפקיד
ולבקש ממנו את האישור.

00:45:59:18 00:45:54:24
את מכיר אדם בשם ברהנו אקלה?
- אולי אני מכירה אותו בשם.

00:46:04:12 00:45:59:21
באותו זמן הוא עבד בעירייה,
הוא יהודי משלנו.

00:46:09:17 00:46:05:15
כשהלכתי לבקש ממנו את האישור,
הוא שלח אותי לדבר עם פקיד העירייה.

00:46:16:22 00:46:12:02
ואז, כשהגעתי למשרדו של הפקיד, הרבה
אנשים עמדו בתור כדי להיכנס אליו.

00:46:22:01 00:46:18:19
אחרי שהמתנתי הרבה שעות,
הגיע תורי ונכנסתי למשרד שלו,

00:46:32:00 00:46:22:10
וראיתי את כל הפקידים יושבים,
זו הייתה השעה שקיבלו קהל.

00:46:35:11 00:46:32:20
וכשנכנסתי, הפקיד
שאל אותי מה אני צריך.

00:46:39:14 00:46:36:16
הסברתי לו שהתקבלתי
לקורס המורים ועליו לנסוע לאסמרה.

00:46:42:24 00:46:39:18
מכיוון שאין לי כסף לאישור הרפואי,
באתי לבקש לעשות את הבדיקות בחינם.

00:46:46:22 00:46:43:20
כולם התחילו לצחוק עליי, אף אחד
לא האמין שאני יוצא לקורס המורים.

00:46:54:16 00:46:49:04
אחרי שווידאו שאני באמת יוצא,
הם חתמו על האישור ונתנו לי.

00:46:57:14 00:46:56:01

אחרי זה הוצאתי
את האישור הרפואי.

00:47:04:12 00:46:59:02
ואז כל חבריי שהתקבלו לקורס
התארגנו יחד ונסענו לאסמרה.

00:47:08:00 00:47:04:14
כולכם נשלחתם יחד לקורס באסמרה?
- כן, כן.

00:47:12:07 00:47:08:11
היו לי כמה חברים שהכרתי בגונדר
שהיו צריכים לנסוע לשם.

00:47:16:20 00:47:12:24
תאמנו מועד ונסענו ביחד לאסמרה.

00:47:23:10 00:47:17:22
לאחר שעבדתי חודשיים באותו מלון,
חשבתי שהמעסיק ישלם לי כסף,

00:47:26:06 00:47:23:17
אבל הוא נתן לי רק חליפה אחת
ושלח אותי לאסמרה.

00:47:29:10 00:47:26:11
למה הוא לא שילם לך משכורת,
מה הייתה עבודתך במלון?

00:47:31:09 00:47:29:13
הייתי שליח בתוך המלון.

00:47:36:02 00:47:32:19
למה הוא לא שילם לך משכורת
אחרי שעבדת שם חודשיים?

00:47:37:07 00:47:36:06
הוא ניצל אותי!

00:47:39:22 00:47:38:18
באמת?
- באמת!

00:47:45:20 00:47:39:24
איזו חליפה הוא נתן לך?
- הוא קנה לי מכנס ומעיל וזהו.

00:47:51:14 00:47:46:21
המלון היה שייך לאתיופים או ללבנים?

- בוודאי שהיה שייך לאתיופים.

00:47:53:12 00:47:51:16

אז לא היו אנשים לבנים שם?
- לא היו.

00:48:00:19 00:47:53:16

לא היו מגיעים תיירים לאזור גונדר?
- היו מגיעים, אבל לא הרבה תיירים.

00:48:02:06 00:48:00:23

רוב האורחים במלון היו אתיופים.

00:48:11:16 00:48:03:04

ואז הלכתי לכפר של הוריי,
הם ארגנו כסף והביאו לי,

00:48:14:05 00:48:11:24

נסעתי לאסמרה עם הכסף
שהוריי נתנו לי.

00:48:19:20 00:48:14:07

מה הוריך הרגישו כשאמרת להם
שאתה נוסע ללמוד בקורס למורים?

00:48:28:16 00:48:19:21

כהורים הם מאוד דואגים,
אימי בכתה כשנפרדתי מהם,

00:48:32:01 00:48:28:24

כשנפרדים כולם בוכים
בגלל הגעגועים.

00:48:39:12 00:48:34:16

אבל כיוון שהיה מדובר ברכישת מקצוע,
אף אחד לא אמר לי להישאר.

00:48:41:03 00:48:39:20

ואז נסעתי לאסמרה.

00:48:47:21 00:48:43:04

הקמפוס להכשרת המורים באסמרה
היה שונה מהערים אחרות.

00:48:55:04 00:48:48:17

בקמפוסים שהיו בערים כמו ג'ימה,
אדיס אבבה, ובהר-דר

00:49:00:07 00:48:56:04

היו בהם מעונות

לסטודנטים והם ישנו שם.

00:49:03:24 00:49:01:07

אבל באסמרה היית צריך
לשכור דירה, לא היו מעונות.

00:49:09:07 00:49:04:02

לכן, כשהגענו לשם, התחלקנו
לקבוצות ושכרנו דירה ביחד.

00:49:15:06 00:49:11:00

שכרנו דירה ליד מסעדה ועבדנו בה,
הם שילמו לנו שכר בכל חודש.

00:49:18:10 00:49:15:09

עם המשכורת שילמנו שכר דירה,
וגם על האוכל שאכלנו במסעדה.

00:49:21:16 00:49:18:22

אבל בערים אחרות, הארוחות
והלינה היו באותו קמפוס.

00:49:27:03 00:49:22:03

אבל לנו, נתנו שכר חודשי ששימש
אותנו גם לשכר דירה וגם לארוחות.

00:49:32:13 00:49:27:14

התחלתם לעבוד מייד כשהגעתם לאסמרה?
- בהתחלה עשינו את קורס ההכשרה.

00:49:33:23 00:49:32:19

קודם עשיתם את הקורס!
- כן.

00:49:37:21 00:49:34:08

כמה זמן היה הקורס?
- זהו, התחלנו ככה את הקורס.

00:49:42:21 00:49:39:11

באותם הימים, התחילו
מהומות בעיר אסמרה.

00:49:45:10 00:49:43:00

היו מורדים בעיר אסמרה
שהיו אחראים לכך.

00:49:50:20 00:49:45:19

כמו כן, מלחמת האזרחים
בכל אתיופיה החמירה.

00:49:59:15 00:49:53:14
כל זה קרה בשנת 1974,
כשהפיכה עדיין בשיאה.

00:50:10:06 00:50:04:07
הסטודנטים שהגיעו ללמוד באסמרה
הגיעו מ-14 מחוזות שונים באתיופיה.

00:50:19:05 00:50:14:10
חוץ מהסטודנטים המקומיים שחיו
במחוז טגראיי ובאסמרה עצמה,

00:50:23:02 00:50:20:04
שאר הסטודנטים שהגיעו
ממחוזות אחרים היו רק גברים.

00:50:28:05 00:50:23:19
אבל הסטודנטים המקומיים שחיו במחוז
טגראיי ואסמרה היו בנים וגם בנות.

00:50:29:23 00:50:28:07
לכן רוב הסטודנטים היו גברים.

00:50:39:02 00:50:31:19
ובגלל המצב במדינה, הסטודנטים
שהגיעו מאריתריאה שנאו אותנו.

00:50:45:03 00:50:40:21
האריתראים שנאו את הלאום האמהרי,
כי הם רצו להיות מדינה עצמאית.

00:50:50:24 00:50:46:01
השכר שנתנו לנו ולהם היה זהה,
אבל הם נתנו את הכסף לארגונים.

00:50:52:05 00:50:51:01
האריתראים?
- כן.

00:50:54:01 00:50:52:08
לכן הם שנאו אותנו מאוד.

00:51:00:11 00:50:57:11
איך השנאה שלהם התבטאה,
הם היו מקללים אתכם?

00:51:03:24 00:51:00:13
כן, הם קיללו, אמהרה מטומטמים,
ועוד כל מיני קללות נוספות.

00:51:09:15 00:51:04:02
למדתם את השפה הטיגרית בעצמכם
או שלמדתם בעיר אסמרה?

00:51:13:13 00:51:09:16
הם העבירו את הקורס
באמהרית או באנגלית.

00:51:22:00 00:51:14:17
ומיום ליום המצב הלך והחמיר,
ונהיו הרבה מהומות.

00:51:28:16 00:51:23:14
עד שלבסוף המצב בעיר
נהיה מסוכן בשבילנו.

00:51:33:08 00:51:30:01
חיילים התחילו להגיע לאסמרה,
ולזרוק עליה פצצות.

00:51:41:08 00:51:36:00
מכיוון שראו אותנו
כנציגים של השלטון,

00:51:44:06 00:51:42:00
האריתראים שנאו אותנו.

00:51:49:01 00:51:45:13
בעקבות כך, באותם הימים
התחלנו לחשוש לחיינו.

00:51:52:03 00:51:49:15
היה חשש לחיים של כל הסטודנטים?
- כן, כן.

00:51:54:03 00:51:52:15
אפילו פעם אחת,

00:51:59:11 00:51:57:01
הרגו הרבה אנשים בעיר עצמה.

00:52:06:10 00:52:00:14
באותו זמן השלטון נתן הנחיה,
שלא ניתן יותר לשכור דירה.

00:52:11:16 00:52:07:09
הם הקימו מחנה שחיילים שמרו
עליו, והעבירו אותנו לגור שם.

00:52:14:11 00:52:12:23

הסיבה לכך הייתה
אי השקט ששרר בעיר.

00:52:16:19 00:52:14:21
בדירות השכורות
אף אחד לא שמר עלינו.

00:52:25:07 00:52:17:16
ואז עזבנו את הדירות השכורות ועברנו
למבנה מוגן בהשגחה של כ-25 חיילים.

00:52:33:07 00:52:26:07
אריתריאה התחילה את המאבק לעצמאותה
עוד בכהונתו של הקיסר היילה סלאסי

00:52:39:22 00:52:34:22
ואחרי שהיילה סלאסי נפל, ומפלגת
"דֶרְג" עלתה, המצב החמיר עוד יותר!

00:52:44:16 00:52:40:24
הרי אנחנו הלכנו ללמוד
בעידוד ובתמיכה של הממשלה.

00:52:49:10 00:52:45:16
בנוסף לזה היינו הלאום אמהרה,
והם שנאו את הלאום אמהרה.

00:52:51:09 00:52:50:02
הם רצו להתנתק מאתיופיה.

00:52:56:24 00:52:52:11
הם חשבו שאנחנו ביחד
עם הממשלה, ולכן שנאו אותנו.

00:53:02:21 00:52:57:11
לכן עזבנו את הדירות השכורות
ועברנו לגור בבניינים המוגנים.

00:53:08:23 00:53:03:16
אף שהחיילים שמרו על המקום,
הרגו הרבה אנשים באזור שגרנו בו.

00:53:11:23 00:53:09:01
אתה מכיר אנשים שנהרגו אז?
- הם לא היו מהקבוצה שלנו,

00:53:19:10 00:53:14:00
אז התושבים נהרגו?
- נהרגו התומכים והעובדים של הדרך.

00:53:23:23 00:53:20:23
לכן, אף שעברנו לגור במקום
מוגן, המצב היה מפחיד.

00:53:34:24 00:53:25:18
ואז היה יום שבו מפלגת דָּרְג
חגגו את עלייתם לשלטון.

00:53:42:08 00:53:35:03
הם כפו על התושבים לחגוג ברחוב,
וגם אותנו הכריחו לצאת לחגוג.

00:53:44:03 00:53:43:04
מפלגת ה"דָּרְג".
- כן.

00:53:48:19 00:53:44:05
באותו זמן, האזרחים האריתראים ראו
אותנו ברחובות ושנאו אותנו לגמרי.

00:53:51:22 00:53:49:24
הם ידעו אז את זהותכם?
- כן.

00:53:59:04 00:53:52:01
החיילים השגיחו עלינו וליוו
אותנו בג'יפ למגורים שלנו.

00:54:05:23 00:53:59:23
ואז הבנו שלא נוכל להמשיך לחיות
שם, וגם נציגי הדרך הבינו את זה,

00:54:09:23 00:54:07:00
החליטו לפנות אותנו
מהמגורים המוגנים.

00:54:14:20 00:54:10:23
ופינו אותנו לעיר שנקראת דָּקָה-מרי,
הממוקמת במרחק של 4 ק"מ מאסמרה.

00:54:17:20 00:54:15:08
לאיפה פינו אתכם?
- לדָּקָה-מרי.

00:54:23:24 00:54:19:00
בדָּקָה-מרי היה מחנה צבאי ומחנה של
המשטרה, שמו אותנו במחנה של המשטרה.

00:54:28:00 00:54:24:11
בסמוך אלינו היה מחנה צבאי גדול.

00:54:33:05 00:54:28:04
אנחנו גרנו בסמוך למחנה הצבאי
והחיילים מהמחנה הצבאי שמרו עלינו.

00:54:35:06 00:54:33:14
מה עם ההכשרה והלימודים שלכם?
- הלימודים הופסקו!

00:54:39:23 00:54:35:15
היו מהומות בכל מקום, אז דאגנו
להציל את חיינו ופחות ללימודים.

00:54:49:11 00:54:41:02
אחרי ששמו אותנו במחנה המשטרה,
היו מכינים אוכל ומגישים לנו.

00:54:52:17 00:54:50:09
היינו אוכל את מה שהגישו לנו,
מלבד זה, לא עשינו שום דבר.

00:54:55:19 00:54:53:00
חיכיתם כל היום בתוך המחנה?
- החיילים שמרו עלינו כל הזמן.

00:55:00:13 00:54:56:00
בערב הם נתנו לנו קוד, למשל
אם מישהו קם בלילה להשתין,

00:55:03:12 00:55:00:15
והוא לא אמר את הקוד לחיילים, הם
היו הורגים אותו מחשש שהוא אויב.

00:55:06:10 00:55:04:01
לכן, השקט ששרר שם
היה מאוד מפחיד.

00:55:10:16 00:55:06:12
חלק מהחיילים השגיחו עלינו.

00:55:18:02 00:55:13:23
היו בעצם אזרחים אריתראים, היה
לנו חשש שיהרגו אותנו וייעלמו.

00:55:24:04 00:55:18:16
חששנו מכל זה, והלכנו לישון
עם פחדים שיקרה לנו משהו.

00:55:29:19 00:55:25:22
כיוון שלא הייתה תעסוקה,

נכנסנו לדיכאון.

00:55:34:23 00:55:30:00
באותם הרגעים, הגעגועים למשפחתנו
הציפו אותנו וכולם בכו מזה.

00:55:38:01 00:55:36:06
כאילו שאף פעם לא נצא מהמצב הזה.

00:55:44:03 00:55:40:01
וככה אכלנו את האוכל שהגישו
לנו, והימים עברו.

00:55:52:04 00:55:44:06
את כל האוכל היו מביאים מאסמרה,
את הטף, השעורה ועוד.

00:55:58:05 00:55:53:19
ואז הכוח הצבאי של המורדים
האריתראים התחזק.

00:56:03:14 00:55:59:11
והם החליטו לסגור את הכביש
שמוביל מאסמרה לדקה מרי.

00:56:08:10 00:56:04:03
הם החזיקו את המעבר בשליטתם,
לכן הפסיקו להעביר לנו מזון.

00:56:15:07 00:56:09:23
מזון לחיילים הביאו עם מטוסים,
אבל לנו לא הביאו אוכל.

00:56:19:05 00:56:16:02
הדבר היחידי שנתנו לנו לאכול,
היה מפעל פסטה בדקה מרי.

00:56:26:18 00:56:20:11
היו לוקחים מקרוני ישן מלפני שנים,
מרתחים את זה במים בלי שמן,

00:56:30:12 00:56:26:22
והתולעים היו צפות עם הפסטה,
וזה מה שהגישו לנו לאכול.

00:56:34:09 00:56:30:14
בלי להוסיף על זה בצל או שמן,
כתוצאה מזה כולנו חלינו.

00:56:37:24 00:56:34:11

כמה אנשים הייתם במחנה?
- אני לא יודע כמה היינו.

00:56:43:05 00:56:38:06
היינו בערך, הרי כולנו
באנו לשם ממחוזות שונים,

00:56:46:09 00:56:43:10
אני לא יודע...
- בערך...

00:56:50:01 00:56:48:11
אולי 150-200 אנשים
אינני יודע כמה בדיוק.

00:56:51:07 00:56:50:03
הייתם הרבה אנשים!
- כן.

00:56:58:17 00:56:53:02
המקרוני שהרתיחו והגישו לנו
לא היה אכיל, זה היה כמו ברזל,

00:57:02:09 00:56:58:23
זה היה מורתח יחד
עם תולעים, בלי שמן או בצל.

00:57:06:24 00:57:03:02
היינו שותים מים מהבור,
וכל הבור היה רקוב.

00:57:12:22 00:57:10:01
ואז שלחו לנו צוות רפואי
שעשה לנו בדיקות.

00:57:17:05 00:57:13:24
והם אמרו להם שבתנאים האלו,
אנחנו עלולים לאבד את הראייה.

00:57:22:02 00:57:17:07
כתוצאה מהמזון ומהשתייה, שהיו בהם
חיידקים שעלולים לפגוע בראייתנו.

00:57:25:01 00:57:22:22
ביקשנו מהם להוציא אותנו מהמחנה,
ולא היו חיילים שיכלו להוציא אותנו.

00:57:32:24 00:57:25:20
החיילים שהיו אמורים להוציא אותנו
מהמחנה, הם תמיד הלכו לשדה קרב.

00:57:38:03 00:57:33:13
ואז הלכנו למפקד של המחנה
כדי למחות שיוציאו אותנו.

00:57:40:04 00:57:38:13
הוא השיב לנו שאין לו חיילים
שיכולים להוציא אותנו מהמחנה.

00:57:47:08 00:57:41:21
באותו זמן כולם היו מתוסכלים,
לכן הם בכו ועשו מהומות.

00:57:54:07 00:57:49:23
ואז המפקד הראשי של המחנה
פנה אלינו, אמר לנו?

00:58:01:04 00:57:55:21
"אין לי חיילים שיוציאו אתכם
מה שביכולתי לעשות למענכם הוא,

00:58:04:12 00:58:01:18
שתכתבו מכתב שמסביר את מצבכם
ואת המצוקה שאתם נתונים בה,

00:58:14:01 00:58:06:00
וכשאסע לאסמרה אציג את המצוקה
שלכם בפני מפקד מחוז אסמרה".

00:58:22:17 00:58:15:11
בנוסף הוא ביקש שנמנה שני נציגים
שיתלוו אליו ויפגשו את מפקד המחוז.

00:58:27:03 00:58:23:15
הוא אמר שזה כל מה שהוא יכול לעשות
מלבד זה הוא לא יכול לעשות שום דבר!

00:58:34:18 00:58:27:24
בלילה בחרנו שמונה אנשים שיודעים
לכתוב, ואני הייתי אחד מהם,

00:58:39:05 00:58:36:01
כל שמונת האנשים כתבו
את המכתב כל אותו הלילה.

00:58:45:07 00:58:41:06
ואז בחרנו שני אנשים, התלוו למפקד
המחנה, נסעו לאסמרה למפקד המחוז.

00:58:48:24 00:58:46:00

מה כתבתם במכתב?
- את זעקתנו שיוציאו אותנו מהמחנה.

00:58:54:01 00:58:49:24
כתבנו על המצוקה הקשה
ותנאי המחיה שבהם אנו חיים.

00:59:07:08 00:58:58:13
מפקד המחוז הבין את המצוקה שלנו
וארגן חיילים שיוציאו אותנו מהמחנה.

00:59:10:15 00:59:09:03
ואז אותם הנציגים
שבחרנו לנסוע לאסמרה,

00:59:16:24 00:59:13:20
במקום לחזור למחנה לאחר 2-3 ימים,
הם התעכבו שם הרבה זמן.

00:59:21:13 00:59:17:01
ולא ניתן היה להחזיר אותם,
לבסוף הם חזרו למחנה.

00:59:31:04 00:59:24:11
ואז הגיעו אלינו אוטובוסים בליווי
חיילים כדי להוציא אותנו מהמחנה.

00:59:36:20 00:59:32:16
הגיעו כמה אוטובוסים, והמפקד
נתן להם להיכנס לתוך המחנה.

00:59:40:23 00:59:37:04
צהלנו משמחה שסוף סוף
מוציאים אותנו מהמחנה.

00:59:43:09 00:59:41:13
הם אמרו שהחיילים ילוו אותנו.

00:59:49:23 00:59:44:15
לאחר שהחיילים התחמשו, פרצה מלחמה
באזור אחר וכל החיילים נסעו לשם.

00:59:58:22 00:59:51:20
ואז האוטובוסים נשארו במחנה לא יום
ולא שבוע אלא במשך הרבה מאוד זמן.

01:00:00:11 00:59:59:10
לא היה מישהו שיוציאו אותנו מהמחנה!

01:00:03:09 01:00:01:21

ואז איבדנו את התקווה לגמרי!

01:00:07:03 01:00:03:11
כמה זמן הייתם שם בסך הכול?
- בדקה מרי?

01:00:09:23 01:00:07:18
היינו שם הרבה חודשים!
- הרבה חודשים?

01:00:13:00 01:00:10:02
במקביל, גם החיילים
שיצאו לקרב היו נהרגים.

01:00:19:22 01:00:13:03
האם המשפחות והמכרים שלכם לא חיפשו
אתכם באותם הימים שנעלמתם במחנה?

01:00:22:00 01:00:20:02
לא הייתה שום אפשרות
לתקשר עם משפחתך!

01:00:24:17 01:00:22:02
יש מקרה שאתה מכיר?
- לא הייתה שום תקשורת!

01:00:32:13 01:00:27:16
איבדנו את התקווה,
בחרנו למות ולא להישאר במחנה.

01:00:37:22 01:00:32:16
במקום למות בסבל במחנה,
בחרנו ללכת ברגל לכיוון אסמרה.

01:00:42:19 01:00:38:22
החלטנו שעדיף שהמורדים יתפסו ויהרגו
אותנו בדרך, מאשר למות מסבל במחנה.

01:00:49:03 01:00:44:11
כמו כן תכננו לנפץ את החלונות
של האוטובוסים שהיו במחנה,

01:00:53:03 01:00:49:23
ובעקבות הנזק שנגרם לאוטובוסים,
הנחנו שיוציאו אותנו להורג.

01:00:55:21 01:00:53:17
תכננו להוציא את זה לפועל,
אך לא נתנו לנו להתקרב לאוטובוסים.

01:01:02:10 01:00:56:11
בסוף החלטנו ללכת ברגל, ושעדיף
שהמורדים יהרגו אותנו בדרך.

01:01:05:08 01:01:02:12
ההחלטה התקבלה סופית,
ואז התחלנו ללכת ברגל לאסמרה.

01:01:10:06 01:01:06:13
ואז כל החיילים רדפו אחרינו
בג'יפ וניסו לעצור אותנו.

01:01:12:22 01:01:10:07
אבל לא עצרנו בעדנו, כיוון
שנמאס לנו לשמור את זה בבטן!

01:01:20:00 01:01:13:02
וגם כל אותם החיילים
שניסו לעצור בעדנו,

01:01:23:13 01:01:20:02
גם התחילו לבכות,
כיוון שגם הם סבלו מהמצב.

01:01:31:09 01:01:23:22
לבסוף דיברו עם המפקד במכשיר קשר,
והודיעו לו שהמלחמה מאסמרה מתקרבת.

01:01:35:24 01:01:32:05
הם דיברו עם המפקד ואמרו לו
להשאיר אותנו ולחזור למחנה.

01:01:39:18 01:01:36:10
המפקד שליווה אותנו, עזב אותנו
יחד עם החיילים וחזרו למחנה.

01:01:44:02 01:01:40:00
אנחנו לא הקשבנו להם
והמשכנו ללכת, גם במחיר של מוות.

01:01:49:12 01:01:44:15
המשכנו ללכת ונתקלנו במורדים, הם
חשבו שאנחנו לוחמים ורצו לירות בנו.

01:01:52:16 01:01:50:19
הרמנו ידינו ונכנענו.

01:01:56:14 01:01:52:22
ואז כל החיילים ירדו מהרכבים
והתחילו לרוץ, לתפוס עמדות.

01:02:00:07 01:01:57:14
ואז הגיעו שני מפקדים ראשיים,

01:02:04:04 01:02:00:10
אחד המפקדים הכיר את הבעיה שלנו,
ובא לקחת איתו את שני הנציגים שלנו,

01:02:09:14 01:02:04:12
והמפקד השני בא להחליף את המפקד
הראשון בתפקיד, הוא לא הכיר אותנו.

01:02:14:22 01:02:11:13
אותו המפקד, אף שהכיר את הבעיה
שלנו, ביקש מאיתנו לחזור למחנה.

01:02:18:08 01:02:14:24
כולנו בכינו שם
וסירבנו לחזור למחנה!

01:02:24:07 01:02:18:13
מכיוון שלכולם נמאס מהמצב,
כולם השתטחו על האספלט ובכו.

01:02:29:03 01:02:24:24
זה נגע לליבו של אותו המפקד
הראשי, כיוון שהכיר אותנו

01:02:31:04 01:02:29:22
הוא הוציא מטפחת
וניגב את דמעותיו!

01:02:36:23 01:02:31:08
אבל המפקד השני, שלא הכיר אותנו,
שלף את נשקו ואמר לנו לחזור למחנה.

01:02:40:08 01:02:37:22
אף שהוא איים עלינו
לחזור, לא הקשבנו לו.

01:02:44:12 01:02:40:10
כולכם יצאתם ביחד מהמחנה
או שחלק מהאנשים נשארו במחנה?

01:02:46:08 01:02:44:14
כולנו יצאנו ביחד מהמחנה.
- כולכם יצאתם ביחד!

01:02:52:23 01:02:46:20
בסוף הסבירו לנו את המצב

ושכנעו אותנו לחזור למחנה.

01:02:57:04 01:02:53:00
הם הבטיחו לנו שאותם החיילים ילכו
אותנו כשנצא מהמחנה, הסכמנו לחזור.

01:03:00:11 01:02:57:06
חזרתם שוב למחנה?
- כן, לא התרחקנו הרבה מהמחנה.

01:03:07:19 01:03:01:14
החיילים שרצו לתפוס עמדות, הציעו
שנחזור במכונית והם יחזרו ברגל.

01:03:10:07 01:03:07:20
סירבנו להצעתם
וחזרנו למחנה ברגל.

01:03:14:02 01:03:11:20
אחרי שעברנו כך מספר חודשים,

01:03:20:22 01:03:15:03
הם הביאו מאסמרה אוכל,
כמו אינג'רה, ללוחמים החדשים.

01:03:24:18 01:03:21:19
הלכנו איתם יחד ואכלנו אינג'רה
בפעם הראשונה אחרי מספר חודשים.

01:03:26:04 01:03:24:20
אחרי מספר חודשים?
- כן.

01:03:30:23 01:03:27:12
לאחר שאמרו לנו שייקחו אותנו
וחיכינו להם ואז כשעמדנו לצאת,

01:03:35:11 01:03:32:03
השמש הייתה קופחת, לכן
החליטו שנצא מהמחנה בערב,

01:03:37:23 01:03:36:13
ולא יכולנו להאמין להם!

01:03:44:24 01:03:38:22
לחכות מספר שעות עד הערב,
הרגשנו שחיכינו מספר שנים!

01:03:50:12 01:03:45:19
האוטובוסים המתינו הרבה זמן,

בסוף אמרו לנו לצאת.

01:03:56:09 01:03:51:18

החיילים ליוו אותנו מקדימה,
ואז האוטובוס ואז עוד חיילים.

01:03:59:08 01:03:56:11

ואז אוטובוס ואחריו עוד חיילים
ככה הם הקיפו וליוו אותנו.

01:04:04:17 01:04:00:19

ואז התחלנו לנסוע למחוז טגראיי.

01:04:13:16 01:04:05:23

לפי מה שסיפרו, המקרה הזה
הגיע ללוחמים האריתראים.

01:04:17:03 01:04:14:21

והם הסתבר שהם התחבאו
במחסה וחיכו לנו.

01:04:21:20 01:04:17:08

איפה הם חיכו לכם?
- בדרך לטגראיי, רצו לפגוע בנו.

01:04:26:16 01:04:23:07

אבל מכיוון שאמרו להם שנגיע
לשם מוקדם, ובסוף נסענו בערב,

01:04:30:02 01:04:26:23

הם חיכו לנו הרבה זמן, ואז הם עזבו
את המחסה כי חשבו שנשארנו במחנה.

01:04:39:12 01:04:31:02

ואז נסענו למקום שנקרא "סג'נט"
או "ג'מג'נט", וישנו במגרש פתוח.

01:04:42:14 01:04:39:17

החיילים ששמרו עלינו
כבר עזבו, והלכו לדרכם.

01:04:48:07 01:04:43:05

קמנו השכם בבוקר, המשכנו ללכת
ועברנו את המחנה של האריתראים.

01:04:52:08 01:04:49:15

אחרי שעברנו את המחנה שלהם,
הם שמעו שעברנו אותם!

01:04:56:13 01:04:54:16

לאחר שהם שמעו שעברנו אותם
הם חזרו לאותו מקום ותפסו מחסה.

01:04:59:08 01:04:56:16
הם תכננו לפגוע בחיילים שליוו
אותנו כשהם יחזרו למחנה שלהם.

01:05:04:14 01:05:00:09
אחרי שהחיילים ליוו אותנו, המשיכו
בדרכם והגיעו למקום בשם "אדגראט".

01:05:06:21 01:05:05:01
המקום נמצא במחוז "טגראיי".

01:05:11:03 01:05:07:04
כשהם חזרו אחרי שהם ליוו אותנו,
הם ארבו להם שם והרגו הרבה מהם.

01:05:13:12 01:05:11:19
הם הרגו את החיילים?
- כן, לא יכולנו לשמוע את זה.

01:05:16:23 01:05:13:19
ואז הגענו לאדגראט, ומשם
שאר האזורים היו חופשיים.

01:05:21:01 01:05:17:13
החיילים חזרו למחנה שלהם, ואנחנו
המשכנו באוטובוס לעיר בשם "מקלה".

01:05:26:19 01:05:22:18
ישנו לילה אחד במקלה, ואז עברנו
דרך מחוז וולו והגענו לאדיס אבבה.

01:05:30:09 01:05:27:00
אחרי שהגענו, נודע לנו על
מותם של החיילים שליוו אותנו.

01:05:33:24 01:05:30:11
ושמענו שחלק מהם נפצעו והובאו
לאדיס אבבה לטיפול רפואי.

01:05:42:00 01:05:35:00
ברגע שהגענו לאדיס אבבה, הכניסו
אותנו למחנה הכשרת מורים "קוטבה".

01:05:46:21 01:05:43:20
לאחר שישנו שם, למחרת בבוקר
הלכנו למשרד החינוך.

01:05:54:00 01:05:48:10
הסיבה לכך היא שבזמנו, כשהתחלנו
את הקורס של המורים בעיר אסמרה,

01:06:00:06 01:05:55:02
היינו צריכים לעזוב
ולברוח למקום מחסה.

01:06:06:04 01:06:01:19
המקום ששלחנו אותנו אליו היה
בעיר אסמרה שנמצאת באריתריאה,

01:06:08:13 01:06:07:00
ומובן מאליו שאי אפשר
לשהות עוד באריתריאה!

01:06:14:01 01:06:08:22
ואחרי שהגענו לאדיס אבבה
והלכנו לשאול במשרד החינוך,

01:06:18:09 01:06:14:16
הם השיבו לנו שמיינו אותנו באסמרה,
אך כיוון שהמצב לא מאפשר לשהות שם,

01:06:23:22 01:06:19:08
אמרו לנו שיתנו לנו כסף לנסיעות,
ושכל אחד מאיתנו יחזור לעיר מולדתו.

01:06:30:16 01:06:24:15
כשהמצב יירגע, ישלחו זימון לכל אחד
מאיתנו היכן נתמין, ואז נעבור לשם.

01:06:33:17 01:06:31:09
לאחר מכן כולם נסעו,

01:06:39:12 01:06:34:00
במשך כמה זמן שהיתם באדיס אבבה?
- לא הרבה זמן, בערך שבוע.

01:06:45:19 01:06:39:14
אחרי זה כולם חזרו לעיר מולדתם,
גם אני חזרתי לעיר מולדתי.

01:06:50:14 01:06:46:00
זה היה בחורף, נסעתי להוריי
והעברתי אצלם את החורף.

01:06:55:22 01:06:51:13
כמה זמן חלף מאז ראית את הוריך?
- במשך שנה, כששהינו באסמרה.

01:06:56:23 01:06:55:23
במשך שנה?
- כן.

01:07:01:17 01:06:57:02
לא ראית אותם מאז שהיית בגונדר?
- כן, בגונדר עוד היינו נפגשים.

01:07:04:15 01:07:01:19
כן, כיוון שהכפר שלהם
היה קרוב לגונדר.

01:07:09:04 01:07:05:12
ואז כשהגעתי לבית הוריי,
וואו...

01:07:15:23 01:07:09:18
הם לא האמינו שאני בחיים,
חשבו שנהרגתי במלחמה.

01:07:22:08 01:07:17:01
ואז כשהגעתי וראו אותי שם, כפי
שסיפרתי, כל סרמלה היו משפחה שלי.

01:07:25:00 01:07:22:09
כל הכפר סרמלה צהל משמחה!

01:07:28:20 01:07:26:12
ואז אחרי ששהייתי
במשך החורף אצל הוריי,

01:07:37:20 01:07:30:19
התמיינתי למחוז "וולגה".

01:07:45:19 01:07:39:07
לאחר שהתמיינתי לוולגה,
באוקטובר הייתי צריך לנסוע לשם.

01:07:54:06 01:07:46:03
בזמן שעבדתי בכפר בחורף, הם פרסמו
במודעות את שמי ואיפה התמיינתי.

01:07:59:13 01:07:54:12
אני לא ידעתי, וחברי שהתמיינו
למחוז וולגה כבר נסעו לשם.

01:08:01:10 01:08:00:03
ואני לא שמעתי על כך בכפר!

01:08:08:11 01:08:01:24
ואז, יום אחד, כשאבי הלך לשוק,
חבריי שהכירו אותי פנו לאבי,

01:08:11:22 01:08:08:14
ואמרו לאבי שהתמיינתי למחוז וולגה,
ושחברי שמוינו לשם כבר נסעו.

01:08:13:20 01:08:12:00
לכן עליי להגיע עוד באותו יום
לגונדר, ולנסוע משם לוולגה.

01:08:18:06 01:08:14:13
ואז אבי חזר מהשוק וסיפר לי הכול.

01:08:25:04 01:08:19:01
ואז באותו ערב נסעתי לגונדר
ונפרדתי בבכי מהוריי.

01:08:32:17 01:08:26:10
הגעתי לגונדר וישנתי שם, למחרת
הלכתי למשרד החינוך המחוזי.

01:08:41:14 01:08:34:02
ואז נכנסתי למשרדים,
נתנו לי כסף לנסיעות ולמחייה.

01:08:44:09 01:08:41:21
נתנו לי את הכסף
ושלחו אותי לוולגה.

01:08:50:23 01:08:44:21
ואז למחרת נסעתי לאדיס אבבה
מאדיס אבבה נסעתי לוולגה.

01:08:55:23 01:08:51:01
כשעליתי בבוקר
על האוטובוס לוולגה,

01:09:04:07 01:08:57:21
האוטובוס העלה נוסעים בעיר "נקמט",
שהם היו מוולגה ודיברו שפת אורומו.

01:09:06:22 01:09:04:17
זו הייתה פעם ראשונה שלי
ששמעתי את שפת האורומו!

01:09:12:24 01:09:08:15
הם דיברו בשפה שלהם
ואני לא הבנתי כלום,

01:09:19:09 01:09:13:20

ישבתי במושב ולידי
התיישיבה אישה ממחוז וולגה,

01:09:22:11 01:09:20:04

האישה הזו דיברה
עם אישה אחרת במושב הסמוך.

01:09:26:22 01:09:23:16

ישבתי בשקט, ואז האישה התחילה
לדבר איתי בשפת האורומו.

01:09:28:21 01:09:27:12

לא יודע את השפה,
לכן לא הגבתי לה.

01:09:33:13 01:09:30:12

היא דיברה איתי שוב ואמרתי לה
שאיני יודע את השפה שלהם.

01:09:40:01 01:09:34:00

היא ידעה לדבר אמהרית, היא שאלה,
לאן אתה נוסע ואיך מדבר אורומו?

01:09:41:19 01:09:40:03

השבתי שאיני מדבר את השפה, והיא
שאלה אותי מאיפה אני, השבתי מגונדר.

01:09:44:14 01:09:41:21

ואז היא הרגישה
את האמהות שבה וריחמה עליי.

01:09:47:20 01:09:44:18

היא שאלה לאן אני נוסע, השבתי לה
לעיר "זמצ'ה", זה מאוד נגע לליבה.

01:09:54:15 01:09:48:08

ככה הגעתי לבדי למחוז וולגה,
אבל חבר שלי הגיע לשם לפניי.

01:10:01:19 01:09:56:01

שכרתי חדר במלון, והתחלתי לחפש
איפה נמצא משרד החינוך המחוזי.

01:10:05:22 01:10:02:14

לא דיברתי את השפה שלהם וגם
לא רציתי לדבר כדי שלא יכירו אותי.

01:10:11:02 01:10:06:12

ואז חיפשתי ומצאתי את משרד החינוך,
ליד המלון ששכרתי בו חדר.

01:10:17:08 01:10:11:21

נכנסתי לשם וראיתי
את החברים שלי שהגיעו לפניי.

01:10:20:01 01:10:17:15

הגעתי למשרד החינוך בשעות
אחר הצהריים ופגשתי אותם שם.

01:10:24:13 01:10:20:17

לאחר שהם הגיעו לשם, לקח להם
מספר ימים לסדר את כל התהליך.

01:10:28:18 01:10:25:24

הם הלכו לפניי וסידרו הכול,
וכשהגעתי, הכול היה מוכן עבורי.

01:10:32:08 01:10:29:09

ואז הגעתי לשם,
וקיבלתי מייד כסף.

01:10:35:22 01:10:33:06

אמרו לי לחזור למשרד
אחרי הצהריים.

01:10:41:03 01:10:36:11

כשהגעתי לשם פגשתי חברים שלי,
אמרנו שלום זה לזה.

01:10:49:20 01:10:42:01

את אחד מחבריי שנסע לפניי ואותי,
מיינו אותנו יחד לעיירה "אורוגוב".

01:10:52:23 01:10:50:02

ואת השאר מיינו
לאזורים אחרים.

01:10:55:02 01:10:53:01

אבל מיינו אתכם בתוך מחוז וולגה?
- כן, בתוך מחוז וולגה.

01:10:58:13 01:10:55:24

ואז כל אחד מאיתנו
הלך לאן שמיינו אותו.

01:11:07:22 01:10:58:14

אני וחבר שלי ישנו שם, ולמחרת
נסענו לאזור שנקרא "אורו-וורה".

01:11:11:19 01:11:07:24
העיר עצמה נקראת "שאבו",
נסענו יחד לשם.

01:11:16:09 01:11:11:22
אמרו לנו לפנות למשרד החינוך שם,
שהם יגידו לנו באיזה בית ספר נעבוד.

01:11:21:10 01:11:16:12
בתור מורים זמניים.
- מה הכוונה מורים זמניים?

01:11:26:10 01:11:22:00
הולכים ללמד בבית ספר מסוים
לתקופה ולא נשארים שם קבוע.

01:11:28:09 01:11:26:13
כלומר הייתם כמו החיילים?

01:11:34:01 01:11:28:23
הייתה תקופה, שהשלטון פעם
חינך אנשים לרכוש השכלה,

01:11:37:23 01:11:34:10
היו נוסעים להרבה כפרים
ומלמדים את האנשים בכפר.

01:11:41:19 01:11:38:03
בתקופה הזו, המורים נשלחו
לבתי הספר בכפרים כדי ללמד.

01:11:49:20 01:11:43:08
ואז הגענו לעיר שנקראת "שאמבו"
ונקלטנו במשרד החינוך המקומי.

01:11:52:12 01:11:51:11
כולנו שמחנו על כך.

01:11:58:04 01:11:52:16
משרד החינוך אמר לנו שאי אפשר
לשבץ אותנו בתיכונים המקומיים,

01:12:05:22 01:11:59:04
כיוון שיש מורים זמניים
מהאוניברסיטה שבאו ללמד בתיכונים.

01:12:10:18 01:12:06:01
אמרו שישלחו אותי לאזור
יותר מרוחק מהעיר.

01:12:15:23 01:12:12:07
אמרו לנו ששולחים אותנו
לאזור שנקרא "ג'ימה-גנט".

01:12:21:13 01:12:16:22
הסכמנו לזה, אבל לא הייתה תחבורה
כדי להגיע לשם, חוץ מלשכור אתונות.

01:12:25:22 01:12:22:06
כמה ימים לוקח להגיע לשם?
- אפשר להגיע לשם ביום אחד,

01:12:29:02 01:12:26:01
אבל לא היו כלי תחבורה
והשבילים היו מלאים בבוץ.

01:12:37:24 01:12:30:00
שאלנו אנשים במלון ששהינו בו
לגבי השכרת סוסים ואתונות.

01:12:41:12 01:12:38:01
ואז הביאו לנו שתי אתונות
ששכרנו יחד עם הבעלים שלהן.

01:12:44:06 01:12:41:23
ולקחו אותנו ליעד שלנו,
לאזור "ג'ימה-גנט".

01:12:51:07 01:12:45:16
כשהגנו לשם, הודיעו לנו באילו
בתי ספר שיבצו אותנו ללמד.

01:12:56:15 01:12:51:16
ואז ביקשנו להיפגש
עם מנהל בית הספר.

01:13:04:02 01:12:58:10
הלכנו לפגוש את המנהל, ראינו
שבית הספר הוא מקום גדול ורחב.

01:13:13:12 01:13:05:13
ובאותו אזור היה מחנה
של המורים שנשלחו ללמד בכפרים.

01:13:16:12 01:13:15:00
עשינו היכרות
עם המורים שהיו במחנה

01:13:20:24 01:13:17:24

היה שם עניין פוליטי
במחנה בין המורים.

01:13:27:08 01:13:21:06
חלק מהם היו ילדי אדיס אבבה וחלקם
ילידי מחוז אורומו וכולם חיו יחד.

01:13:30:16 01:13:28:05
והם לא הסתדרו בינם לבין עצמם!

01:13:37:08 01:13:32:04
ילידי אורומו שנאו דוברי אמהרית,
אף שהם נשלחו לשם ללמד יחד.

01:13:42:19 01:13:37:18
כיוון שהיינו דוברי אמהרית, ילידי
אדיס אבבה הציעו לנו להצטרף אליהם.

01:13:46:13 01:13:43:18
אני שמחתי על כך,
אבל חבר שלי לא שמח כל כך.

01:13:50:18 01:13:46:15
בסוף החלטנו לעבור לגור איתם יחד,
עם המורים במחנה, ולא לשכור דירה.

01:13:55:00 01:13:51:24
אמרו לנו לבקש מהאחראי
של המחנה, שאלנו אותו,

01:14:00:05 01:13:56:00
הוא אמר שישאל את המורים באסיפה,
ואם מישהו מהם יסכים, הוא גם יסכים.

01:14:12:02 01:14:01:20
ואז, באסיפה, האחראי שאל שני מורים
אם הם מסכים שנעבור לגור איתם,

01:14:15:05 01:14:12:16
כיוון שילידי אדיס אבבה
הכירו אותנו מקודם,

01:14:17:12 01:14:15:13
הם מייד הצביעו והסכימו
שנעבור לגור איתם במחנה.

01:14:23:06 01:14:17:16
מכל מיני סיבות משלהם, הם הסכימו
לתמוך בנו, ואז עברנו לגור במחנה.

01:14:30:03 01:14:24:14
למעשה גרנו איתם תקופה קצרה,
במשך כ 2-3 חודשים.

01:14:34:23 01:14:30:04
זאת הייתה התקופה הכי
שמחה שאני זוכר בכל חיי.

01:14:42:01 01:14:35:02
למה, מה קרה אז?
- התקרבונו מאוד לילידי אדיס אבבה.

01:14:47:15 01:14:43:00
לגבי האוכל, היו מחלקים לנו במחנה
והיינו אוכלים את האוכל שחילקו לנו.

01:14:52:07 01:14:48:10
אבל אנחנו וילידי אדיס אבבה
התאספנו יחד בזמן האוכל,

01:14:56:09 01:14:52:21
וישבנו בחדר אחד
והאכלנו זה את זה,

01:14:59:07 01:14:56:11
וככה כולם מאכילים זה את זה
והייתה לנו שמחת חיים גדולה!

01:15:03:05 01:15:00:04
ואז התחלנו ללמד בבית הספר,

01:15:10:10 01:15:04:14
בימי ראשון לא התקיימו שם לימודים,
והמורים הלכו ללמד את תושבי הכפר.

01:15:17:17 01:15:11:12
גם חוץ מיהותי מורה בבית ספר, הלכתי
איתם בימי שבת ללמד את תושבי הכפר.

01:15:19:19 01:15:17:20
הלכת מרצונך?
- כן, כן.

01:15:22:17 01:15:19:22
את מי לימדתם בכפרים?
- את תושבי הכפר.

01:15:25:06 01:15:22:21
לימדתם את הילדים?
- לימדנו גם את המבוגרים.

01:15:29:24 01:15:25:09
הסברנו להם על המהפכה
ועל הזכויות והחובות שלהם.

01:15:32:24 01:15:30:22
כלומר, לימדתם את כל תושבי הכפר?
- כן, כן.

01:15:39:09 01:15:34:14
לימדנו אותם מה המשמעות
של שיתופיות ומה הכוח של היחיד.

01:15:46:04 01:15:42:06
הסברנו להם מהי דמוקרטיה,
ומה מצופה מהם כאזרחים של המדינה.

01:15:49:21 01:15:46:07
הסברנו להם את כל הנושאים
האלו, כדי שיהיו אנשים חזקים.

01:15:53:12 01:15:50:14
גם הקטנים וגם המבוגרים
היו באים להקשיב לכם?

01:16:00:02 01:15:54:02
כן, אנשי הכפר עשו
אסיפה של תושבי הכפר,

01:16:03:14 01:16:00:06
באסיפה הסברנו להם על הכול,
והיה מתרגם שתירגם את דברינו.

01:16:06:13 01:16:04:20
אבל בבית ספר לימדנו כרגיל.

01:16:11:01 01:16:06:20
לכן, במהלך השבוע לימדתי בבית הספר,
ובימי ראשון הלכתי איתם יחד לכפרים.

01:16:17:03 01:16:11:07
זו הייתה תקופה מאוד משמחת עבורי!
בסוף חבר שלי הציע שנשכור דירה.

01:16:22:13 01:16:17:05
שכרנו דירה קרוב לשאר המורים,
הדירה לא הייתה רחוקה מהם.

01:16:26:04 01:16:22:24
מערכת השעות שלנו הייתה דומה,

אבל אנחנו שכרנו דירה בנפרד.

01:16:30:14 01:16:26:21

כמו כן, סגרנו בבית מלון
מסוים ארוחות קבועות.

01:16:33:22 01:16:30:22

ככה עבדתי במשך שנה
במשלחת המורים.

01:16:39:02 01:16:34:23

קיבלתם משכורת באותם ימים?
- כן.

01:16:40:15 01:16:39:08

קיבלתם משכורת מדי חודש?

01:16:43:23 01:16:40:19

כן, שילמו לנו בתור לוחמים
ולא כמו המורים.

01:16:48:13 01:16:44:13

קיבלתם את השכר מדי חודש?
- כן, שכר נמוך כמו לוחמים.

01:16:51:20 01:16:49:14

אחרי שעבדנו שם שנה שלמה,

01:16:59:23 01:16:52:13

כדי שנוכל לסיים את הקורס
שהפסקנו באסמרה בגלל המלחמה,

01:17:04:02 01:17:00:00

הם פתחו את קורס הכשרת המורים
בחופשת החורף בעיר גונדר.

01:17:08:22 01:17:05:01

קורס המורים שהפסקתי באסמרה,
לאחר שנה אחת שלימדתי במשלחת,

01:17:12:05 01:17:09:00

חזרתי לגונדר והשלמתי
את הקורס במשך שלושה חודשים.

01:17:18:13 01:17:12:21

לאחר מכן שיבצו אותי כמורה
באותו אזור שנקרא "אך מצ'או".

01:17:23:11 01:17:19:12

מייד כשסיימתי את הקורס,

שיבצו אותי לבית הספר.

01:17:29:24 01:17:23:13
כשעשו את המיונים, שיבצו אותי
למחוז שנקרא "דברט-אבור".

01:17:35:03 01:17:30:07
דברט-אבור נמצא בתוך מחוז גונדר?
- כן, אבל רחוק מהעיר גונדר.

01:17:46:05 01:17:37:12
התקופה שם, אלו היו ימים
שהמהפכה התחילה להתעורר,

01:17:54:01 01:17:47:07
תהיתי לעצמי אם מפלגת "איאפא"
פועלת באזור דברט-אבור,

01:17:59:09 01:17:54:02
מכיוון שבסתר הייתי
חבר במפלגת "איאפא".

01:18:06:02 01:18:04:13
ואז אמרו לי שהמפלגה פועלת
באזור ארמז'או.

01:18:15:11 01:18:06:09
היה מורה אחד שאישתו
הייתה ילידת דברט-אבור.

01:18:20:18 01:18:17:01
הוא היה נשוי, ואותו שיבצו
באזור ארמז'או.

01:18:26:00 01:18:22:00
אחרי ששיבצו אותנו, הייתה לנו
זכות להחליף בינינו מקומות.

01:18:29:15 01:18:26:02
ואחרי שהחלפנו בינינו, עלינו
ללכת ליידע את משרד החינוך.

01:18:35:14 01:18:30:07
ואז אותו מורה שובץ בארמז'או
ואני שובצתי לדברט-אבור.

01:18:37:04 01:18:35:17
הוא ביקש שאחליף אותו
מכיוון שאישתו חיה בדברט-אבור.

01:18:43:02 01:18:38:23
חשבתי, והבנתי ש"איאפא"
פועלת בארמז'או.

01:18:45:12 01:18:43:05
הסכמתי להצעתו,
והחלפנו מקומות.

01:18:52:14 01:18:45:24
אם את מכירה אותו, קוראים לו
ירגה זייסאן, הוא גר בהרצליה.

01:18:56:15 01:18:53:05
ירגה מה?
- זייסאן, איתו החלפתי מקום.

01:19:02:11 01:18:57:13
במקרה גם הוא היה יהודי,
ואז שובצתי ללמד בארמז'או,

01:19:10:18 01:19:02:14
כששיבצו אותי לאזור
ארמז'או, שר החינוך האזורי

01:19:14:24 01:19:12:00
מינה אותי להיות המנהל
של בית הספר ששובצתי בו.

01:19:17:14 01:19:15:23
למנהל בית ספר בארמז'או?
- כן.

01:19:22:07 01:19:18:17
אחרי שהוא אמר לי שמינה אותי
להיות אחראי על בית הספר,

01:19:26:23 01:19:22:24
אמרו לי לקחת איתי
לבית הספר כלי לימוד שונים.

01:19:30:00 01:19:27:18
לכן לקחתי הרבה ספרים,

01:19:37:11 01:19:32:10
לקחתי גירים וכל מיני
כלים ללוחות הכתיבה.

01:19:40:17 01:19:38:04
הם אספו הכול בשק גדול
ואמרו לי לקחת את זה לבית הספר.

01:19:48:00 01:19:43:20
מגיעים לשם דרך "טקל-דינגאיי",
לקחתי את השק והגעתי לשם.

01:19:55:00 01:19:48:13
שובצתי ב-"ג'אניקאו"
שנמצא בתוך ארמז'או.

01:19:58:19 01:19:56:03
מה זה, כפר?
- כן.

01:20:02:08 01:19:58:24
הרכבים הגיעו עד טקל דינגאיי,
העמסתי את השק ונסעתי עד לשם.

01:20:11:24 01:20:04:09
כפי שסיפרתי קודם, הילדים
שלמדתי איתם בכיתה י"ב,

01:20:16:22 01:20:12:23
במקור הם היו מטקל דינגאיי,
הוריהם חיו שם.

01:20:22:20 01:20:17:15
את הציוד שלקחתי,
שמתי בביתם ושהיתי אצלם.

01:20:31:04 01:20:24:04
דרך הסוחרים שהיו באים מארמז'או,
שלחתי הודעה שיבואו לקחת אותי.

01:20:39:12 01:20:32:24
ואז לאחר מספר ימים שלחו מישהו
עם שני חמורים שהגיע לקחת אותי.

01:20:45:08 01:20:41:14
ואז העמסתי את הציוד
והלכתי לארמז'או.

01:20:52:13 01:20:47:02
היו שם מורים שהגיעו לפניי,
ולימדו במשך שנה.

01:20:57:07 01:20:53:08
הייתה שם מורה אחת
ועוד מורה אחד.

01:21:01:18 01:20:58:02

אותם לא מינו לאחראים, ודווקא אותי,
שהייתי חדש, מינו אותי לאחראי.

01:21:09:24 01:21:02:22
אחרי שהגעתי לשם, המקום שבו המורים
שכרו דירה היה בבעלות אנשים עשירים.

01:21:17:01 01:21:11:06
במקום שאשכור לידם, הבחור
שלקח אותי היה גר במקום אחר,

01:21:22:07 01:21:17:13
הוא אמר לי שיש להם דירה להשכיר לי
במתחם שלהם, והכריחו אותי לשכור.

01:21:23:24 01:21:22:16
מכיוון שזה התרחש בארמז'או,
פחדתי לסרב להם.

01:21:33:24 01:21:24:16
לכן, במקום שאשכור דירה ליד המורים,
נאלצתי לשכור דירה במתחם אחר.

01:21:39:12 01:21:35:22
למה פחדת לסרב לגור אצלם?
- אותו בחור הוביל אותי לארמז'או,

01:21:44:22 01:21:40:13
אם הייתי מסרב, הייתי מסכן את עצמי.
אי אפשר לדעת מה יכול לקרות לי שם.

01:21:50:03 01:21:45:12
לכן הסכמתי ושכרתי אצלו דירה.

01:21:59:19 01:21:51:10
אז כשהלכנו לבית הספר, היה ארגון
שנקרא "אידו", הרס את בית הספר.

01:22:04:05 01:22:00:02
מהו ארגון "אידו"?
- זה היה ארגון של האבות,

01:22:08:05 01:22:05:13
הם הרסו לגמרי את בית הספר.
- למה הם הרסו אותו?

01:22:14:23 01:22:08:07
בגלל המלחמה שהייתה,
הם מרדו נגד השלטון.

01:22:17:19 01:22:15:10
אבל היה רק בית ספר אחד?
- כן.

01:22:23:11 01:22:18:13
הם הרסו את בית הספר, לא היה
מקום שהיה אפשר ללמד בו.

01:22:27:20 01:22:24:05
אני מתפעל מהמצב
שהיה באותם הימים!

01:22:30:23 01:22:28:15
מכיוון שהייתה אחריות,
חשבתי לעצמי מה אני יכול לעשות,

01:22:36:19 01:22:32:05
ואז החלטתי ללכת לכנסייה ולדבר אל
התושבים, שיבנו את בית הספר מחדש.

01:22:40:21 01:22:38:20
וזאת אף שאני יהודי,
ואסור לי ללכת לכנסייה.

01:22:45:00 01:22:41:05
למה שלחו אותך לאותו כפר
כשידעו שאין שם בית ספר?

01:22:47:06 01:22:45:14
מה אכפת להם!
שלחו אותי להתמודד עם זה.

01:22:53:19 01:22:50:04
מבחינתם יכולתי ללמד מתחת לעץ,
לא היה אכפת להם!

01:23:00:00 01:22:55:16
לכן החלטתי ללכת לכנסייה ולהציג
את הבעיה הזאת.

01:23:03:04 01:23:00:03
היה לי קשה ללכת לכנסייה כיוון שאני
יהודי ואסור לי להשתחוות בכנסייה.

01:23:05:13 01:23:03:06
ואם לא הייתי משתחוה,
היו שמים לב שאני יוצא דופן.

01:23:15:02 01:23:07:10
ואז הלכתי לכנסייה, בסיום התפילה

ביקשתי לדבר ואז הם מחאו כפיים.

01:23:20:08 01:23:15:16

איזה אומץ היה לי!
ואז עמדתי ודיברתי מול כל התושבים.

01:23:29:16 01:23:22:15

אמרתי להם שאנחנו מורים ושבאנו ללמד
את ילדיהם, אך אין בית ספר בכפר.

01:23:39:08 01:23:30:18

שאם הם רוצים שנלמד אותם כמו שצריך,
אנחנו צריכים מקום שנוכל ללמד בו.

01:23:45:14 01:23:40:03

לכן אם הם עוזרים זה לזה
ובונים את בית הספר

01:23:50:24 01:23:46:11

יהיה לנו יותר קל ללמד
את הילדים והמצב יהיה יותר טוב!

01:23:58:09 01:23:51:17

ואז ביקשו שמי שבעד יקום, הם קמו
זה אחר זה ואמרו שיבנו את בית הספר.

01:24:00:09 01:23:58:12

כלומר הם שמחו
לבנות את בית הספר?

01:24:03:14 01:24:00:18

כן, באותו רגע הם פתחו דיון
מתי יוכלו לבנות את בית הספר.

01:24:07:09 01:24:04:16

ואז כולם יצאו ובנו
את בית הספר ביום אחד.

01:24:11:19 01:24:08:06

התושבים בנו את בית הספר בעצמם?
- כן, זה מה שביקשתי מהם בכנסייה.

01:24:16:21 01:24:12:18

הם תרמו כסף לבניית בית הספר?
איך הם סייעו בבניית בית הספר?

01:24:19:23 01:24:17:10

מה הם הביאו איתם?
- קרשים, בית הספר נבנה מקרשים.

01:24:27:20 01:24:21:11
כל התושבים נפגשו ביום מסוים
בעזרת קרשים ודשא הם בנו בית גדול.

01:24:30:20 01:24:27:21
הם התארגנו בעצמם ובנו את בית הספר?
- כן, הרי הלכתי וביקשתי מהם לבנות.

01:24:35:17 01:24:31:08
אחרי שבנו את בית הספר,
התחלנו ללמד שם.

01:24:42:02 01:24:36:16
בזמן שלימדנו שם ככה, ארגון "אידו"
שסיפרתי לך שהרס את בית הספר הקודם,

01:24:50:23 01:24:42:14
התחילו שוב את המרד שלהם,
וזה סיכן את חיינו.

01:24:53:16 01:24:51:15
את מי הם סיכנו?
- אותנו, המורים.

01:24:57:06 01:24:54:21
לכן, המצב היה מפחיד עבורנו.

01:25:05:02 01:24:58:11
החלטנו לעזוב את הכפר
לפני שיקרה לנו אסון.

01:25:11:00 01:25:05:14
ואז השארנו את הציוד מאחור,
ונסענו למשרד החינוך בגונדר,

01:25:14:01 01:25:11:20
כדי לדווח להם על הסכנה
ועל האי שקט שנוצר בכפר.

01:25:18:00 01:25:15:06
אפילו לא לקחנו את הציוד שלנו,
אחרי שהגענו למשרד החינוך,

01:25:22:18 01:25:18:22
אמרו לנו שלא נחזור לאותו כפר,
שישבצו אותנו במקומות אחרים.

01:25:26:22 01:25:23:01
כמעט ולא לימדתם באותו הכפר?
- כן, לימדנו תקופה קצרה.

01:25:29:20 01:25:28:04
בגלל האי שקט שנוצר שם!

01:25:34:06 01:25:29:22
הם באו לכפר ואיימו עליכם?
- כן, באו לכפר וסיכנו את כולם.

01:25:40:11 01:25:35:03
כיוון שאנחנו המורים, נשלחנו על ידי
שלטון ה"דרג", הם יכלו לפגוע בנו.

01:25:44:21 01:25:40:20
לכן הם הסכימו לא להחזיר אותנו
לאותו כפר ולשבץ אותנו במקום אחר.

01:25:54:16 01:25:45:14
כל הציוד שקנינו כשלימדנו בכפר,
מצרכי מזון, כלי מטבח, ושאר הציוד.

01:25:57:04 01:25:54:22
הכול נשאר באותו הכפר
בשביל האנשים שחיו שם.

01:26:06:08 01:25:57:22
אחרי שעזבנו את הכפר, שיבצו אותי
באופן זמני ללמד בכפר "טדה".

01:26:15:07 01:26:07:21
באותה שנה שובצתי ללמד בכפר "טדה",
ולימדתי שם עד שנגמרה השנה.

01:26:21:21 01:26:16:22
לאחר מכן שיבצו אותי באופן קבוע
בכפר "ארמצי'או", בחלק הצפוני.

01:26:28:12 01:26:26:02
הסניף הראשי היה
בחלק הדרומי של הכפר.

01:26:33:16 01:26:30:10
היה בית ספר נוסף במקום אחר
בארמצי'או, שם שיבצו אותי.

01:26:40:14 01:26:37:10
בזמן שלימדתי בכפר "טדה",

01:26:50:04 01:26:42:06
היו לי שני חברים ששובצו שם
לפניי ולימדו בתור מורים חיילים.

01:26:52:12 01:26:50:19
שלושתנו היינו שייכים
למפלגת "איאפא".

01:26:57:00 01:26:54:11
עשינו פעילויות של מפלגת "איאפא"
בלי שמפלגת ה"דרג" ידעו על כך.

01:27:00:20 01:26:57:05
איך עשיתם את הפעילויות שלכם?
- לימדנו אנשים בסתר,

01:27:05:10 01:27:01:23
וגם פעלנו מתחת לרדאר
ותפסנו הרבה שוטרים.

01:27:10:03 01:27:06:12
הפעילות שלכם הייתה הסברה
ולא פעילות אקטיבית?

01:27:16:00 01:27:10:07
לא, בעיקר לימדנו אנשים על התפישה
האידיאולוגית מרקסיזם ומטריאליזם.

01:27:22:00 01:27:17:09
לימדנו אותם על שוויון וחירות,
ושלטון הדרג אינו שלטון דמוקרטי.

01:27:29:10 01:27:23:18
רצינו להשיג שוויון, חופש,
לכבד את הזכויות של התושבים.

01:27:35:22 01:27:29:12
וליצור חברה שכל אחד עובד ומתוגמל
באופן הגון, זו הייתה האג'נדה שלנו.

01:27:39:22 01:27:37:07
היו הרבה אנשים שהכרת
שפעלו יחד בתנועה הזאת?

01:27:46:22 01:27:40:12
שלושתנו, המורים. שכרנו דירה ופעלנו
בסתר יחד עם אנשים שכונו "אָוּס".

01:27:53:24 01:27:47:13
ככה לימדנו בסתר את התפישה שלנו,
וצירפנו לתנועה שוטרים ומורים.

01:28:01:05 01:27:55:12

אחרי שפעלנו ככה במשך שנה,
שובצתי בכפר ארמצי'או.

01:28:08:23 01:28:02:17
היו לי חוברות למידה על דמוקרטיה
שהייתי צריך לקחת איתי יחד.

01:28:11:12 01:28:10:01
לא ניתן היה לקחת את
החוברות בצורה גלויה.

01:28:17:03 01:28:12:17
לכן היה לי מזרן גדול,
פתחתי את התפרים של המזרן,

01:28:22:17 01:28:18:00
החבאתי את החוברות בתוך הצמר, תפרתי
את המזרן ולקחתי את זה לארמצי'או.

01:28:29:06 01:28:22:20
מי היה מוציא לאור את החוברות?
- הארגון שלנו, "איאפא".

01:28:38:16 01:28:29:24
ואז שובצתי בארמצי'או, בית הספר
שם היה בית ספר מאוד טוב

01:28:48:15 01:28:38:23
אף שזה היה בכפר של ארגון "אידו",
הם בנו בתי ספר טובים בכל אתיפיה.

01:28:52:09 01:28:48:17
זה היה בית ספר פרטי או ממשלתי?
- ארגון "אידו" שייך לממשלה.

01:28:57:13 01:28:52:11
והם סייעו בבניית בתי הספר, לכן
בית הספר שלימדתי בו נבנה על ידם.

01:29:06:14 01:28:58:14
בית הספר היה טוב, כמו כן היו מורים
שלימדו שם קודם ואני הצטרפתי אליהם.

01:29:11:04 01:29:08:13
לימדנו שם 6-7 מורים.

01:29:23:22 01:29:14:10
ושם לימדנו בסתר את תושבי ארמצי'או
גם על הפעילות של תנועת "איאפא".

01:29:27:15 01:29:24:22
אבל בעיקר לימדתם לימודים רגילים?
- כן, זו הייתה העבודה העיקרית.

01:29:32:12 01:29:27:16
זאת אומרת, לימדתם
אותיות ולקרוא ספרים?

01:29:37:06 01:29:32:15
לימדנו חשבון, מדעים ומקצועות
נוספים, מכיתה א' ועד כיתה ו'.

01:29:41:14 01:29:37:08
במקביל פעלנו בסתר וקידמנו
את הערכים של תנועת "איאפא".

01:29:47:04 01:29:43:01
לא פחדתם שמישהו ילשין עליכם?

01:29:51:10 01:29:47:07
אם את מאמינה בדרך מסוימת,
אז את מוכנה גם לשלם בחיך!

01:29:54:04 01:29:51:20
האמנו בדרך של תנועת "איאפא",
כך שלא היו לנו חששות.

01:29:59:20 01:29:55:06
בדרך הזו לימדנו כרגיל בבית הספר,
ופעלנו בסתר לקידום תנועת "איאפא".

01:30:10:07 01:30:00:10
לבסוף היה פעיל ממפלגת "הדרג",
מלקו טפּרה, שהיה המנהיג בגונדר.

01:30:23:24 01:30:13:12
הוא עשה מסע הרג מתועב ברחבי
גונדר, כולל הרג של תלמידים.

01:30:28:09 01:30:24:21
הוא היה אדם חסר רחמים!

01:30:35:08 01:30:29:09
בסוף הוא שמע שאנחנו
פעילים בתנועת "איאפא".

01:30:43:09 01:30:37:23
בעקבות זה, הגיע ל"טקל-דינגאיי"
ונזף בעובדים שלו.

01:30:52:19 01:30:43:11
איך עד עכשיו לא תפסו והביאו אותנו
אליו בזמן שפעלנו מתחת לאף שלהם?

01:30:57:19 01:30:53:10
הוא נזף בהם ככה, ואמר להם לתפוס
ולהביא אותנו אליו והלך לדרכו.

01:31:03:22 01:30:58:16
ואז הייתה אסיפה של החקלאים
שאורגנה על ידי מפלגת הדרג,

01:31:10:20 01:31:04:12
החקלאים תקעו בשופר והתאספו יחד
והחליטו להסגיר אותנו לשלטון.

01:31:18:13 01:31:12:02
החקלאים רצו להסגיר אתכם
אף שלימדתם אותם בכפרים?

01:31:23:12 01:31:18:16
כן, אבל היו להם מנהלים
שמונו על ידי מפלגת הדרג.

01:31:29:20 01:31:24:02
לאחר שקיבלו החלטה להסגיר אותנו,
בא אדם אחד ואמר לנו להימלט.

01:31:32:18 01:31:31:09
בעקבות זה נמלטנו מהכפר!

01:31:40:10 01:31:34:12
בלילות ברחנו לישון ביערות,
וביום חזרנו לכפר ללמד בבית הספר.

01:31:47:13 01:31:40:12
עם זאת, שמנו שומרים מסביב לכפר,
שיגידו לנו אם אנשי הדרג מתקרבים.

01:31:49:24 01:31:48:02
וככה המשכנו ללמד
במשך תקופה מסוימת.

01:31:55:14 01:31:50:13
בסוף קיבלנו הודעה מתנועת "איאפא",
שאנחנו לא יכולים להמשיך במצב הזה.

01:31:58:06 01:31:55:16
ושעלינו להפסיק ללמד
ולעזוב את הכפר מיד.

01:32:01:14 01:31:58:18
לעזוב את בית הספר?
- כן, אמרו לעזוב הכול ולצאת משם.

01:32:07:11 01:32:01:15
ואז הפסקנו ללמד לגמרי,
עזבנו הכול ויצאנו ליערות.

01:32:11:11 01:32:08:01
בעקבות זה שובצתי
בכפר ארמצי'או.

01:32:14:09 01:32:12:02
אחרי שהגעתי לשם התחלתי
לעבוד בתנועת "איאפא".

01:32:19:22 01:32:17:08
מה הייתה העבודה שלך
בתנועת "איאפא" בארמצי'או?

01:32:28:04 01:32:21:00
אחרי שידעו עלינו, שובצתי
במקום שנקרא סאנקי-מיקאל.

01:32:33:24 01:32:28:15
האם בכל המקומות שהגעת
אליהם היו תושבים יהודים?

01:32:38:02 01:32:34:00
למשל, היו יהודים בארמצי'או?
- לא, לא היו יהודים.

01:32:49:20 01:32:42:10
משום שחשפו אותנו, עזבנו הכול ובאנו
ליערות והצטרפנו לכל פעילי "איאפא".

01:32:55:19 01:32:52:04
ואז תנועת "איאפא" שיבצה
אותנו לפעול במקומות שונים,

01:33:00:11 01:32:56:19
ואני שובצתי בארמצי'או התחתית,
במקום שנקרא סאנקי-מיקאל.

01:33:08:04 01:33:00:24
שלחו פעיל "איאפא" שיוביל אותי
למקום ששובצתי בו, לסאנקי-מיקאל.

01:33:14:20 01:33:09:20

בדרך היו תחנות מנוחה
שנקראות "פארמטה".

01:33:19:16 01:33:15:18
אז היה מקום מנוחה בכפר ארמצי'או
שנקרא טיבל, ששייך לתנועת "איאפא".

01:33:26:14 01:33:19:18
אותו פעיל "איאפא" הוביל
אותי לשם וישנתי שם יום אחד.

01:33:34:05 01:33:27:04
אחרי שישנתי שם, היה אחד שהיה פעיל
"איאפא" והיו לו דודים בסנקי-מיקאל.

01:33:38:08 01:33:34:21
במקור הוא היה מכפר ארמצי'או,
תכננו שהוא ייקח אותי לסנקי-מיקאל,

01:33:44:17 01:33:38:10
ויכיר לי את הדודים שלו,
למחרת הוא לקח אותי,

01:33:49:11 01:33:46:00
ואז הגענו לסנקי-מיקאל
ונכנסנו למשפחה מסוימת.

01:33:56:14 01:33:50:16
באותה תקופה, התושבים בארמצי'או
שמעו דברים רעים על תנועת איאפא.

01:34:00:22 01:33:58:11
הם אמרו שאם אנשי איאפא יגיעו
לכפר שלהם, הם ילחמו ויהרגו אותם.

01:34:06:16 01:34:01:01
הם גם סירבו לקבל את מפלגת הדרך,
הם שנאו את שתי התנועות.

01:34:10:20 01:34:08:19
ואז אותו הבחור הכניס אותי
לבית של דודים שלו.

01:34:17:20 01:34:13:16
ואז התושבים אמרו שהם שונאים
את כל תנועת "איאפא".

01:34:20:19 01:34:19:05
לכן אף אחד מהתושבים לא יקבל אותנו.

01:34:25:14 01:34:22:19
ואז התושבים אמרו לדודים
של הבחור שלקח אותי לסנקי-מיקאָל,

01:34:29:08 01:34:26:03
שיחזירו אותי למקום שממנו באתי,
אחרת הם יהרגו אותי שם.

01:34:36:20 01:34:31:12
ואז, ביחד עם הבחור, ניסינו לשכנע
את הדודים שלו כדי שיאמינו לנו.

01:34:39:23 01:34:36:21
דוד שלו שאל עלינו הרבה שאלות,
ובירר לעומק מי אנחנו,

01:34:47:05 01:34:40:01
אחרי שהבהרנו לו הכול, הם הופתעו,
אמר שאם זה המצב, אנו אנשים טובים.

01:34:48:08 01:34:47:07
ואז הוא האמין לנו!

01:34:52:00 01:34:48:21
הוא אמר לנו שאף שהוא מאמין לנו,
אנשים אחרים לא יאמינו לנו.

01:34:55:16 01:34:54:04
ואז הוא הזמין את השכן שלו לביתו.

01:35:00:06 01:34:57:00
לקראת זה קנינו ערק
וערכנו את כל הכיבוד.

01:35:03:07 01:35:00:16
ואז ניסינו הכול כדי לשכנע
את השכן והוא לא האמין לנו בכלל.

01:35:08:03 01:35:04:23
התכנון של חבר שלי היה להשאיר
אותי בסנקי-מיקאָל ולחזור בחזרה.

01:35:16:12 01:35:10:12
אבל מכיוון שהיה חשש שהם יהרגו
אותי, הוא נשאר לישון איתי שם.

01:35:24:13 01:35:17:15
וחיכה איתי את היום, למחרת היה
יום ראשון והלכנו יחד לכנסייה.

01:35:27:15 01:35:26:01
לאחר שהלכנו לכנסייה,

01:35:34:18 01:35:30:18
אנשים בכנסייה כבר ידעו
שאני משתייך לתנועת "איאפא".

01:35:44:00 01:35:35:15
הם הסתכלו עליי כמו חייזר,
כאילו אני בן אדם מסוג אחר.

01:35:45:18 01:35:44:02
כולם הסתכלו עליי מוזר!

01:35:48:15 01:35:45:20
מי סיפר להם שאתה
שייך לתנועת "איאפא"?

01:35:55:01 01:35:48:17
כשהם דיברו ביניהם, הגיעה שמועה
שבאתי להתארח אצל דודים של חבר שלי.

01:36:01:13 01:35:56:00
אחרי שביום ראשון היינו בכנסייה,
חבר שלי חזר ואני נשארתי שם לבד.

01:36:08:01 01:36:03:09
ואז התארחתי אצל הבן אדם
שהאמין לנו וקיבל אותי,

01:36:12:20 01:36:10:17
אשתו בכלל לא רצתה להסתכל עליי!

01:36:18:15 01:36:13:18
היא פחדה או שלא רצתה להתקרב אליך?
- היא פחדה ממני.

01:36:25:12 01:36:19:14
אבל לגבי בעלה, התחלנו להבין זה
את זה, לכן הוא הסכים שאשאר אצלם.

01:36:30:13 01:36:26:19
כשגרתי אצלם, לאט לאט יצאתי
החוצה להכיר אנשים חדשים,

01:36:35:23 01:36:32:07
הייתי הולך לעבודות
בשדות לפגוש את החקלאים,

01:36:42:07 01:36:36:09

וגם שם היו אנשים שהיו בעדי ונגדי,
וגם כאלו שפתחו במריבות בגללי.

01:36:49:10 01:36:43:20
אפילו אחד השכנים של המנהיג
המקומי, התעקש להרוג אותי.

01:36:54:24 01:36:50:00
לא פחדת באותם הימים?
- האמנו בדרכנו וחרצנו את גורלנו.

01:37:03:11 01:36:56:03
אם הייתי חוזר בשעה מאוחרת
לבית של האיש שאירח אותי,

01:37:10:00 01:37:04:19
אם הוא יצא מביתו ולא חזר, לא הייתי
ישן בבית שלהם אלא הייתי ישן ביער.

01:37:14:18 01:37:11:20
הסיבה לכך היא השמועה שמפלגת הדרג
הפיצה עלינו, על פעילי "איאפא",

01:37:20:03 01:37:14:21
שפעילי "איאפא" הם חסרי רחמים
ושרצחנו ואנסנו הרבה אנשים

01:37:24:10 01:37:20:09
לכן לא רציתי לישון בביתו כשהוא
לא נמצא ורק אשתו הייתה בבית.

01:37:31:01 01:37:26:08
ואז התחלתי ללכת לכל מקום, להשתתף
בהלוויות ובכל מיני אירועים נוספים.

01:37:33:17 01:37:31:17
מה שעשיתי בסוף הוא...

01:37:38:08 01:37:36:00
אין קושי שלא מחשל ומלמד אותך!

01:37:48:21 01:37:40:08
ואז הבנתי שכדי ליצור תקשורת עם
התושבים, עליי להתקרב יותר לילדים,

01:37:53:13 01:37:49:17
וכדי להתקרב לילדים,
החלטתי ללמד אותם אמהרית.

01:37:59:24 01:37:54:16

הייתי לוקח לוח אותיות והולך לשדות
הרחוקים, שם הילדים שהו וגם ישנו.

01:38:02:12 01:38:00:07
הייתי הולך לשדות של הצעירים
ומלמד אותם את האותיות באמהרית.

01:38:08:22 01:38:03:12
כשהם חזרו לבתיהם, חזרתי איתם יחד
וכך הכרתי את משפחותיהם של הילדים.

01:38:15:19 01:38:09:07
ככה, הדעה של התושבים ששנאו
אותי ושל אלה שהאמינו לי השתנו.

01:38:20:12 01:38:16:09
לאט לאט מספר התושבים שהאמינו לי
התחיל לגדול והמצב המשיך ככה.

01:38:25:17 01:38:21:09
ואז הכוח הצבאי של תנועת "איאפא"
הגיע מהצפון ונכנס לכפר ארמצי'או.

01:38:32:21 01:38:29:08
הם נכנסו לארמצי'או עם הרבה
כלי נשק וסרקו את הכפר.

01:38:36:22 01:38:32:22
ואני הובלתי את הכוח והסתובבנו
יחד בכל החלק הדרומי של הכפר.

01:38:41:24 01:38:38:16
ואז כל התושבים אמרו לעצמם,
אם יש לנו כוח צבאי כזה עצום,

01:38:44:21 01:38:42:01
הם יצטרפו אלינו וילחמו
איתנו יחד נגד שלטון הדרג.

01:38:49:20 01:38:45:02
וככה הם התחילו להאמין בנו, למרות
שבהתחלה הם פקפקו בכך שיש לנו כוח.

01:38:56:22 01:38:50:22
לאחר מכן, בסמוך אלינו
היה מקום שנקרא "פֶּלְפֶּל".

01:39:00:02 01:38:58:04
שם פתחנו מרפאה
של תנועת "איאפא".

01:39:03:06 01:39:01:16
התחלנו לתת שירותי רפואה בכפר.

01:39:07:10 01:39:04:18
במרפאה הזו עבדו אח ואחות.

01:39:15:13 01:39:08:01
נתתי הנחייה שלא יתנו שירותים
לאף חולה בלי האישור שלי.

01:39:20:22 01:39:16:23
ואז כל האנשים שאיימו להרוג אותי
חלו, שלחו זקנים שאתן להם אישור.

01:39:28:13 01:39:23:10
מאז כל התושבים קיבלו וחיבקו אותי.

01:39:32:16 01:39:29:12
לאחר מכן מינו הרבה אחראים כמוני
באזורים שונים.

01:39:35:16 01:39:33:14
כפר ארמצי'או כבר היה
תחת השליטה שלנו.

01:39:40:09 01:39:36:03
בארמצי'או היו שני מפקדים
בכירים מאוד מוכרים.

01:39:45:14 01:39:41:08
אלו מפקדים בכירים שגבורתם ידועה
בכל הכפר ארמצי'או ממלחמות קודמות.

01:39:48:05 01:39:45:22
מפקד אחד היה אלוף זלקה ג'מבר
שהתגורר בארמצי'או הדרומית,

01:39:49:24 01:39:48:13
המקפד השני, אלוף בריהון גברה
שהתגורר בצפון ארמצי'או.

01:39:55:09 01:39:50:01
צירפנו אלינו את שני המפקדים, ומאז
כל כפר ארמצי'או הייתה תחת שליטתנו.

01:40:00:04 01:39:55:24
ואז לוחמי הדרג הגיעו אלינו להילחם,
פעמיים יחד עם המפקדים ניצחנו אותם.

01:40:06:03 01:40:02:18
זאת אומרת שהיו לכם כלי נשק?
- כן.

01:40:10:23 01:40:06:05
מה עם התושבים, החקלאים?
- כל תושבי ארמציאו היו חמושים.

01:40:12:09 01:40:11:01
הם היו חמושים?
- כן, הם היו גיבורים.

01:40:17:13 01:40:12:22
לתנועה שלנו היו שתי זרועות,
הזרוע הפוליטית והזרוע הצבאית.

01:40:21:16 01:40:18:01
אני פעלתי כחלק מהזרוע הפוליטית,
בעידוד אנשים להצטרף לתנועה.

01:40:24:13 01:40:21:24
כמו כן הייתה הזרוע הצבאית,
לכן פעלנו בצורה הזאת.

01:40:33:19 01:40:25:24
בהתחלה כשניסינו לכבוש את הכפר
ארמציאו, זה לא היה פשוט בכלל.

01:40:38:05 01:40:34:16
היינו הולכים ליערות לבד,
שעות הפעילות אינן משתנות.

01:40:42:04 01:40:38:15
היינו נודדים מכפר לכפר כדי
לפגוש פעילים אחרים של התנועה.

01:40:46:00 01:40:42:07
באלו מקרים נתקלת כשישנת ביער,
וכמה פעמים יצא לך לישון ביער?

01:40:47:10 01:40:46:04
נתקלתי בהרבה מקרים!

01:40:53:00 01:40:48:02
כשהולכים ליער יש סכנה להיפגע
מחיות ארסיות ומחיות טורפות,

01:40:58:04 01:40:53:02
כמו הנחשים והתנינים שנתקלנו
בהם בדרכנו ליערות.

01:41:01:11 01:40:58:05
ספר לנו על מקרה אחד שנתקלת
בחיית טרף ביער.

01:41:05:11 01:41:01:13
למשל, פעם אחת היה סוג
של תנין שנקרא "סיזרה".

01:41:08:20 01:41:06:05
נתקלת בו בתוך המים או ביבשה?
- ביבשה.

01:41:18:09 01:41:10:10
היה שביל הליכה שמשני צדדיו
היה מכוסה בדשא

01:41:21:19 01:41:18:11
אבל השביל עצמו היה ריק,
היינו מפלסים דרך והולכים.

01:41:24:15 01:41:21:22
האדמה עצמה הייתה סדוקה
והיו בה חורים.

01:41:32:02 01:41:24:24
היה שם תנין "סיזרה",
מפותל וצווארו מורם.

01:41:36:02 01:41:32:21
אותו התנין המתין
לעזים שמגיעות מרחוק.

01:41:41:01 01:41:37:12
בזמן שהתנין המתין לעזים,
אני הלכתי באותו השביל,

01:41:45:17 01:41:41:24
אם תנין "סיזרה" תופס אותך,
הוא מפיל אותך וחונק אותך בזנבו.

01:41:48:15 01:41:45:18
מה היה גודלו של התנין?
- גדול, לא ראית תנין בטלוויזיה!

01:41:50:22 01:41:48:23
זה ניקרא "סיזרה"?
- כן, זה התנין.

01:41:54:11 01:41:51:01

זה סוג של נחש או תנין?
- כן, זה סוג של נחש.

01:41:56:20 01:41:54:13
זה היה סוג של נחש גדול
שהיה בולע גם שוורים.

01:42:00:05 01:41:58:11
ואז, יום אחד, כשעברתי בשביל הזה,

01:42:05:14 01:42:02:09
כשהתקרבתי לאזור
של ה"סיזרה", האדמה רעדה,

01:42:15:13 01:42:06:14
ואז ראיתי אותו מנסה להכניס
את ראשו לתוך האדמה הפתוחה.

01:42:19:01 01:42:15:23
אם באותו רגע הוא לא היה מכניס את
ראשו לאדמה, הוא היה מתנפל עליי!

01:42:25:03 01:42:20:06
ואז ראיתי שלאט לאט הו
הכניס את כל גופו לתוך הבור.

01:42:26:21 01:42:25:19
ורק אז המשכתי בדרכי.

01:42:32:03 01:42:27:16
אבל אם הוא היה רואה אותי,
הוא היה חונק אותי בזנבו.

01:42:34:09 01:42:32:05
אחרי שהוא מרסק את גופי
הוא היה בולע אותי.

01:42:37:20 01:42:34:24
אחרי שהוא בולע אותך, הוא
מטפס לעץ וככה הוא הורג אותך.

01:42:44:20 01:42:40:21
זה היה המקרה הראשון, במקרה אחר
הלכתי בשמש קופחת למקום כלשהו.

01:42:53:08 01:42:45:19
בשביל עצמו היו הרבה עצים שהענפים
שלהם היו מחוברים מלמעלה.

01:42:59:08 01:42:53:24

היה אזור מסוים שהנוצרים היו
זורקים בו אבנים וממשיכים בדרכם.

01:43:04:18 01:43:00:04

ואז, כשהגעתי לאזור הזה,
מצד אחד יצא נחש במהירות,

01:43:10:23 01:43:05:00

ואני באתי מהצד השני,
וכשנפגשנו, הנחש נעמד מהרצפה.

01:43:13:16 01:43:11:22

הנחש נעמד וסובב את צווארו אליי.

01:43:17:23 01:43:15:01

הנחש נעמד מולי וגם אני עמדתי מולו
שנינו פשוט עמדנו זה מול זה!

01:43:22:03 01:43:18:08

עמדתי עם מקל מאחורי הגב, הסתכל
עליי ואני הסתכלתי עליו חזרה.

01:43:24:14 01:43:23:07

לא היה מי שיפריד בינינו!

01:43:32:04 01:43:24:24

לאחר זמן מה הוא הוריד את צווארו
ונכנס חזרה למקום שיצא ממנו.

01:43:34:11 01:43:32:07

אבל אתה לא זזת ממקומך?

01:43:37:05 01:43:34:12

אם הייתי זז מהמקום,
הנחש היה תוקף אותי מתוך פחד.

01:43:39:08 01:43:37:15

היו הרבה מקרים שנתקלתי בהם!

01:43:41:24 01:43:41:02

זה מה שהיה!

01:43:46:22 01:43:42:02

מה היית לובש כשישנת ביער?
על מה היית ישן?

01:43:52:07 01:43:46:24

לא לבשתי כלום, חוץ מהבגד שלבשתי,
לא ישנו ביער, נשארנו ערים.

01:43:55:12 01:43:53:18
היו שם הרבה חיות מסוכנות.

01:43:58:02 01:43:56:10
מה עם כלי נשק?
- לא היו לנו כלי נשק.

01:44:00:13 01:43:59:15
סוגי סכינים?
- לא היה לנו.

01:44:02:04 01:44:00:15
לא לקחת איתך שום דבר?
- כלום!

01:44:05:21 01:44:04:12
בנוסף לכל אלו, היו
גם כלבים מסוכנים.

01:44:10:17 01:44:05:23
אנשי כפר ארמצי'או הכינו
הרבה חמאה, חלב.

01:44:18:09 01:44:11:01
את השאריות שנשארו מהחמאה,
הם נתנו לכלבים שלהם.

01:44:20:18 01:44:18:19
והכלבים היו בגודל של סוסים.
- הכלבים שלהם!

01:44:25:22 01:44:20:24
כחלק מעבודתנו, כשעברנו מקומות,
הכלבים תקפו אותנו ונאבקנו בהם.

01:44:30:14 01:44:26:03
אבל כיוון שהאמנו בדרך שלנו
הצלחנו לעמוד בכל המכשולים הללו.

01:44:44:09 01:44:36:21
כמו כן, אנשי שלטון הדרג הרגו
הרבה אנשים מהתנועה שלנו.

01:44:52:15 01:44:46:00
ועם אותם אנשים היו לנו
עימותים וחילופי אש.

01:44:58:00 01:44:53:18
זאת אומרת שלא כל אנשי כפר ארמצי'או
היו בעדנו, היו כאלה שהתנגדו לנו.

01:45:02:15 01:44:59:07
אז היו ביניהם אנשים
שהרגו את החברים שלנו.

01:45:06:21 01:45:02:22
לכן היו לנו הרבה עימותים
עם האנשים האלו.

01:45:11:13 01:45:06:23
נתקלת פעם ברצח,
שירו במישהו והרגו אותו?

01:45:17:24 01:45:12:15
לא ראיתי במו עיניי,
אבל היו לי חברים שנהרגו.

01:45:24:17 01:45:20:05
והיו לי עוד חברים שנפצעו,
והם קטועי ידיים ורגליים.

01:45:30:00 01:45:28:04
אז סכם לי את הנושא
של כפר ארמצי'או.

01:45:37:07 01:45:31:05
בארמצי'או עבדתי בזרוע הפוליטית
של תנועת "איאפא".

01:45:40:24 01:45:37:24
עבודתנו הייתה לשכנע
את התושבים להצטרף לתנועה שלנו.

01:45:51:05 01:45:44:14
זה מה שעשיתי, אחד הדברים הקשים
שקרו באותם הימים ואני לא שוכח,

01:45:58:11 01:45:55:22
הוא הרעב שהיה בכפר!

01:46:07:14 01:45:59:24
בכפר ארמצי'או, אם את לא אוכלת בבית
שישנת בו, לא יהיה אוכל במקום אחר.

01:46:11:18 01:46:09:01
לכן, לרוב הייתי קם
מוקדם בבוקר ויוצא לעבודה

01:46:15:23 01:46:13:00
אחרי שיצאתי, אף אחד לא דאג לי

לאוכל, הייתי נשאר רעב כל היום.

01:46:18:10 01:46:16:02

כשהגעת לבתים של אנשים,
לא הציעו לך לאכול?

01:46:23:07 01:46:18:12

בארמצי'או היה מקובל
לחשוב שאכלת בבית שישנת בו.

01:46:24:17 01:46:23:09

כמו כן היה אסור לבקש מהם אוכל!

01:46:27:19 01:46:25:06

לא היו מארחים אורחים
כמו בשאר המקומות?

01:46:35:22 01:46:27:21

לפי התרבות שלהם, אם הגעת בשעת
ארוחה, יתנו לך לאכול יחד איתם.

01:46:42:08 01:46:36:08

אם הגעת באיחור, הם הניחו שאכלת,
הם לא יציעו אוכל גם אם אתה רעב.

01:46:50:18 01:46:43:04

לכן, לא היה קל להסתובב
בהרבה מקומות על בטן ריקה!

01:46:54:08 01:46:51:18

כמו שהתמודדנו עם הרעב
כשהיינו תלמידים,

01:46:56:20 01:46:54:11

גם כשעבדנו בתנועת "איאפא"
התמודדנו עם רעב יותר חמור.

01:47:05:12 01:46:58:14

אין עצים שיכולתם לקטוף מהם פירות?
- לא כל כך.

01:47:09:13 01:47:05:20

מה עם מים, שתיתם מהנהר?
- כן, מים שתינו מהנהרות.

01:47:16:06 01:47:12:04

אבל אם היית הולך רחוק,
לאנשים ששמרו על השדות,

01:47:23:03 01:47:17:02

יכולת למצוא תירס וחיטה
שאפשר לצלות באש ולאכול אותם.

01:47:25:14 01:47:23:15
אבל זו לא המטרה שלשמה
הגעתי למקומות האלו.

01:47:28:05 01:47:25:16
המטרה שלי הייתה ללמד ולעודד
אנשים להצטרף לתנועה שלנו.

01:47:31:08 01:47:29:14
כל הדברים האלו לא היו פשוטים.

01:47:35:07 01:47:34:05
בנוסף לזה...

01:47:45:06 01:47:40:14
אחד הדברים שאני זוכר היטב
ומפריע לי עד עכשיו,

01:47:54:19 01:47:46:17
כשהצטרפתי לתנועת "איאפא", מטרת
הייתה מאבק, ולא היה משהו אחר.

01:48:02:14 01:47:56:21
היה אסור שנשים וגברים יפגשו,
וחס וחלילה להכניס אישה להריון.

01:48:09:17 01:48:03:01
אם הייתה לך אישה באותם הימים?
לא יכולת להתחתן איתה ולאהוב אותה?

01:48:12:08 01:48:09:19
לא, התכוונתי לנשים וגברים
פעילים בתוך תנועת "איאפא".

01:48:16:10 01:48:13:11
האיחוד היה איסור מוחלט!

01:48:19:11 01:48:17:17
באזור שלנו היה דבר
שנקרא "פְּרָמְטָה".

01:48:25:06 01:48:19:14
"פְּרָמְטָה" זה מקום שעוברי אורח
היו עוצרים ונחים בו.

01:48:30:15 01:48:25:10
כמו כן היו שמים מצרכי מזון,

ואנשים שהגיעו, הכינו אוכל לעצמם.

01:48:32:18 01:48:30:16
אנשים אכלו שם והמשיכו בדרכם!

01:48:36:13 01:48:33:15
כל הדברים האלו היו באחריות שלי.

01:48:41:23 01:48:38:11
ואז היו אנשים שיצאו מהצפון
והלכו לכיוון של...

01:48:50:04 01:48:47:20
נדמה לי שהם תכננו להגיע
לאזור שנקרא "קוארה".

01:48:53:21 01:48:50:17
באו אלינו קבוצה של אנשים,
ביניהם הייתה גם אישה בהריון.

01:48:57:24 01:48:55:04
היא הייתה בשבוע ה-24 להריונה?
- כן.

01:48:59:22 01:48:58:06
בזמן שהאישה שהתה
ב"פּרְמטה", היא חלתה!

01:49:06:16 01:49:03:24
היא חלתה והיו לה צירים.

01:49:10:11 01:49:09:18
...ואז

01:49:17:20 01:49:12:03
תנועת "איאפא" אסרה
על התושבים לקיים יחסי מין.

01:49:21:19 01:49:17:23
מכיוון שלא רצינו שיהיו
מקרי אונס של נשים בכפר.

01:49:31:21 01:49:23:20
וכדי שהשכנים שגרו בסמוך לפּרְמטה
לא ישמעו את הצרחות בלידת התינוק.

01:49:37:12 01:49:32:19
מי עזר לה ללדת?
- אף אחד, היא ילדה שם לבדה.

01:49:40:23 01:49:37:15
ואז, ברגע שהתינוק נולד,
חנקו אותו למוות.

01:49:43:02 01:49:41:17
ברגע שהתינוק נולד?
- כן.

01:49:44:19 01:49:43:06
כדי שלא ישמעו את הצרחות
של התינוק?

01:49:48:09 01:49:44:24
הרגו את התינוק כדי שלא יגידו
שפעילי איאפא אונסים נשים.

01:49:50:14 01:49:48:24
באותו מקרה...

01:49:56:02 01:49:52:17
כשחנקו את התינוק
ושחררו אותו, הוא צרח.

01:49:59:16 01:49:57:01
בסוף הם הרגו את התינוק ככה,
אני זוכר את זה היטב.

01:50:06:22 01:50:00:14
זה אומר שאם את יוצאת למאבק,
את צריכה לקבל החלטות קשות.

01:50:17:03 01:50:12:24
היו גם מקרים כאלו של הקרבה
לטובת הארגון שלנו.

01:50:23:03 01:50:19:08
אחרי שעברת את הדברים האלו,
מתי התחתנת?

01:50:30:01 01:50:23:05
זהו, בסך הכול הייתי
במשך שנתיים בסוואנה בכפרים.

01:50:36:14 01:50:31:03
למעשה הייתי פעיל בתנועת "איאפא"
לפני כן, עוד כשהייתי עובד מדינה.

01:50:41:19 01:50:37:01
אבל מאז שעזבתי לכפר
מלאו שנתיים, ואז בשנת 1980,

01:50:48:19 01:50:44:08
נוצר משבר גדול בתנועת "איאפא"

01:50:55:02 01:50:49:24
במיוחד חל שינוי מהותי
בצורת ההנהגה של התנועה.

01:50:59:21 01:50:55:17
התחילו חיכוכים בין ההנהגה הפוליטית
וההנהגה הצבאית.

01:51:03:17 01:51:01:09
ובעקבות כך הוחלט,

01:51:13:09 01:51:05:13
שהמחלקה הצבאית תעבור למקום
בשם "שינפא" שנמצא בגבול סודן.

01:51:21:07 01:51:13:24
ואז כל חברי התנועה עשינו
אסיפה וקיימנו דיון,

01:51:26:03 01:51:22:13
כדי לפתור את המחלוקות שלנו
ולחזור לפעילות מלאה.

01:51:31:10 01:51:27:23
בדיון החלטנו לעשות תחקיר
ולהפיק לקחים מהטעויות שנעשו.

01:51:41:05 01:51:32:18
המחלקה הפוליטית טענו שלאחר המאמצים
שנעשו כדי לגרום לתושבים להאמין,

01:51:45:00 01:51:41:24
אם ננטוש את הכפר לתקופה מסוימת,
התושבים יראו בנו בוגדים!

01:51:46:22 01:51:45:05
לכן הם טענו שאסור לעזוב
את התושבים וללכת למקום אחר.

01:51:52:02 01:51:47:22
בעקבות החיכוכים שנוצרו
בין המחלקות, היריבות הלכה וגברה.

01:51:55:20 01:51:52:22
בסוף, המחלקה הצבאית השאירה אותנו
מאחור ועברו למקום שנקרא "שינפא".

01:52:01:05 01:51:57:21
ואנחנו, המחלקה הפוליטית,
נשארנו מאחור בכפר, בלי נשק.

01:52:03:00 01:52:01:12
כיוון שסירבנו לעזוב
את התושבים ולעבור למקום אחר.

01:52:09:24 01:52:04:01
באותו רגע קיימנו דיון של צמרת
ההנהגה ודנו מה באפשרותנו לעשות.

01:52:13:18 01:52:10:12
דבר ראשון, בלי הכוח הצבאי
לא היינו יכולים לשרוד בכפר,

01:52:18:24 01:52:15:13
ובגלל זה התושבים לא יסמכו עלינו
וגם יאבדו את האמון שלהם בנו.

01:52:22:21 01:52:19:15
ואז הוחלט בדיון שכל אחד יקבל
החלטה חופשית לגבי עצמו.

01:52:30:22 01:52:24:11
אם מישהו החליט לחזור ולבקש חנינה
משלטון הדרג, זכותו לעשות זאת.

01:52:42:01 01:52:33:12
אם מישהו רוצה לבקש מקלט
ולקבל זכויות של פליט,

01:52:47:19 01:52:45:00
מי שרצה מקלט יכול לצאת לסודן.

01:52:50:12 01:52:48:09
הוא יכול להיכנס לסודן?
- כן, ככה הוחלט בדיון.

01:52:56:08 01:52:52:22
ומי שרצה להצטרף
למחלקה הצבאית, יכול ללכת איתם.

01:52:58:24 01:52:56:23
לכולם ניתנה בחירה חופשית
להחליט לגבי הגורל של עצמם.

01:53:03:12 01:53:00:18
ואז היו מעט אנשים שחזרו

לבקש חנינה משלטון הדרג.

01:53:07:10 01:53:05:13
היו גם כאלו שהצטרפו למחלקה הצבאית
והלכו איתם יחד ל"שינפא".

01:53:11:09 01:53:08:11
ואנחנו החלטנו לצאת לסודן!

01:53:17:04 01:53:13:05
למשל, אני יצאתי לסודן יחד
עם קבוצה של 31 אנשים.

01:53:21:17 01:53:18:12
ואז היה בחור שהיה בנו
של אחד המפקדים,

01:53:27:06 01:53:21:20
הוא ליווה אותנו עם נשקו,
והוביל אותנו עד גבול סודן.

01:53:32:16 01:53:28:24
כשהגענו לגבול סודן, הבחור
שליווה אותנו חזר לאתיופיה.

01:53:38:08 01:53:33:15
כדי לחצות את הגבול
של אתיופיה ולהיכנס לסודן,

01:53:45:22 01:53:39:05
היינו צריכים לרוץ בלי הפסקה כדי
שחיילי שלטון הדרג לא יתפסו אותנו.

01:53:48:17 01:53:47:00
האם חיילי שלטון הדרג שמרו
בגבול בין סודן לאתיופיה?

01:53:51:16 01:53:48:19
לא ידענו, אבל חששנו
שהם מחכים לנו בגבול.

01:53:57:03 01:53:52:21
תארי לך שהייתה שמש קופחת,
והיינו צריכים לרוץ את כל המרחק.

01:54:01:06 01:53:57:05
אם במהלך הריצה מישהו התעייף ונפל,
אף אחד לא הסתובב לעזור לך!

01:54:02:15 01:54:01:08

כל אחד ברח כדי להציל את עצמו!

01:54:07:16 01:54:02:22
אני זוכר שאז היו לנו אפס כוחות,
ואפילו מינוס של כוח פיזי,

01:54:17:10 01:54:08:05
אבל ראינו את המוות מול עינינו,
כדי לא למות, המשכנו לרוץ ולרוץ.

01:54:19:21 01:54:17:16
במהלך הריצה, כל הגרון התייבש
ונהיו לנו פצעים בגרון.

01:54:23:23 01:54:21:10
אחרי כל זה נכנסנו לסודן!

01:54:28:21 01:54:24:23
כמה זמן לקח לכם כל המסע
עד שהגעתם לסודן?

01:54:31:07 01:54:28:23
באותו זמן רצנו הרבה שעות
כדי לחצות את הגבול.

01:54:37:18 01:54:32:08
ואז כשהגענו לסודן,
לנהר שנקרא "גונג",

01:54:42:19 01:54:38:24
עצרו אותנו המפקדים
של הצבא הסודני.

01:54:50:11 01:54:44:24
וכשנודע להם שאנחנו פעילים
פוליטיים של תנועת "איאפא",

01:54:53:10 01:54:50:19
היו פעילים פוליטיים של
"איאפא" שנכנסו לפנינו לסודן,

01:54:59:15 01:54:53:24
המפקדים אמרו שהם מכירים את הבעיה
והחליטו לשלוח אותנו למחנה הפליטים.

01:55:04:21 01:55:00:15
ואז הביאו לנו טרנזיט
והסיעו אותנו למחנה הפליטים.

01:55:17:12 01:55:05:20

באותו זמן היו איתנו שני מנהיגים
מלומדים משלנו, שפעם ביקרו באירופה.

01:55:24:21 01:55:18:07
ביקשנו אישור שישלחו אותם לחרטום,
ולא למחנה פליטים יחד איתנו.

01:55:26:03 01:55:25:00
ואז הם אישרו להם לנסוע לחרטום.

01:55:31:06 01:55:26:23
הם הגיעו לחרטום ושם הייתה
פעילות של תנועת "איאפא".

01:55:37:11 01:55:31:24
המטרה הייתה שהם יודיעו לארגון על
הגעתנו לסודן ויוציאו אותנו מהמחנה.

01:55:44:04 01:55:38:16
ואז אישרו להם לנסוע לחרטום ואותנו
שלחו למחנה הפליטים "אמרק-וואה".

01:55:54:20 01:55:45:13
כשנכנסנו למחנה הפליטים הזה,
המחנה היה מוצף בהרבה פליטים.

01:55:56:20 01:55:54:24
מאיפה הגיעו כל הפליטים?
- מאתיופיה.

01:55:59:15 01:55:56:23
כוונתי, מאילו ערים
באתיופיה היו רוב הפליטים?

01:56:03:00 01:55:59:19
הם הגיעו ממקומות שונים,
בגלל סיבות פוליטיות.

01:56:06:10 01:56:03:22
היו שם הרבה פליטים!

01:56:13:08 01:56:08:12
אם היית רואה את המחנה,
הוא היה מלא בפליטים ובזבובים.

01:56:17:18 01:56:14:22
בנוסף לזה התפשטו
שם כל מיני מחלות.

01:56:21:02 01:56:18:18

ואז במחנה הם נתנו לנו אוהל,

01:56:26:24 01:56:24:09

וגם הצלב האדום חילק אוכל
לפליטים שהיו במחנה.

01:56:33:20 01:56:28:16

הסודנים לקחו לעצמם את האוכל הטוב,
ואת האוכל המקולקל חילקו לפליטים.

01:56:38:05 01:56:34:21

כשאנשים אכלו את האוכל המקולקל,
הם חלו במערכת העיכול.

01:56:41:15 01:56:39:15

המצב במחנה הפליטים
מאוד הפחיד אותנו.

01:56:49:16 01:56:44:04

המשכנו לשהות במחנה, ואז שניים
מחברינו, אחד נוצרי והשני מוסלמי,

01:56:55:05 01:56:52:14

אמרו שיש להם דודים שסוחרים בסודן.

01:56:59:13 01:56:56:11

הם הציעו שיצאו מהמחנה הפליטים
ויחפשו את דודיהם בעיר "גדריף",

01:57:08:07 01:57:00:22

ובאותה הזדמנות יאספו מידע
על צורת החיים בעיר גדריף.

01:57:09:18 01:57:08:19

אנחנו הסכמנו להצעתם.

01:57:18:24 01:57:12:07

ואז הם נמלטו מהמחנה בלילה,
היה קל להימלט ממחנה הפליטים.

01:57:24:20 01:57:21:15

הם תכננו ללכת לשבוע,
אבל חזרו אחרי 2-3 שבועות.

01:57:32:00 01:57:26:15

הם חזרו למחנה
והביאו לנו מידע,

01:57:37:18 01:57:33:19

שהעמיתים שלנו לתנועה שיצאו

לפנינו לסודן הגיעו לגדריף.

01:57:43:02 01:57:38:18
הם סיפרו שהם חיו במצוקה, בלי
עבודה ושהם חיים עם קושי רב.

01:57:48:22 01:57:43:20
הם כבר לא היו חלק מארגון "איאפא",
לכן הם סיפרו שהם חיו במצוקה קשה.

01:57:57:08 01:57:51:02
ואז, למרבה הפתעה, הם מסרו לי מידע,
כל חברי הארגון ידעו שאני יהודי.

01:58:05:10 01:57:58:18
הם סיפרו לי שמדינת ישראל מוציאה
את יהודי אתיופיה דרך סודן לישראל,

01:58:10:08 01:58:06:05
ושישראל לוקחת אותם לשתי מטרות,
לעבודות במפעלים ולגייס אותם לצבא.

01:58:16:24 01:58:12:15
וככה הם סיפרו לי את המידע.
שמחתי על המידע שקיבלתי!

01:58:25:12 01:58:18:15
ואז קיימנו דיון כדי לקבל החלטה,
מחד, המצב בעיר "גדריף" היה קשה.

01:58:28:23 01:58:25:14
מאידך, המצב במחנה הלך והחמיר, לכן
קיימנו דיון מה נוכל לעשות בנידון.

01:58:34:00 01:58:29:22
בדיון הציעו שוב שמי שרוצה
לחזור לאתיופיה יוכל לחזור,

01:58:40:21 01:58:35:15
אלו שיחליטו להימלט מהמחנה
בלילה וללכת לעיר גדריף,

01:58:46:12 01:58:41:07
וימצאו שם עבודה,
נתמוך זה בזה ונחיה יחד.

01:58:53:19 01:58:46:16
אם מישהו ביקש חנינה משלטון הדרג
ולא קיבל חנינה, היו הורגים אותו.

01:58:58:15 01:58:54:23
לכן, החלטנו ללכת לגדריף,
לתמוך זה בזה ולחיות שם.

01:59:02:22 01:58:59:10
ואז 2-3 אנשים חזרו לאתיופיה.

01:59:09:21 01:59:04:03
אבל אני עוד כשהייתי מורה, המפקד
מלקו פרסם את תמונותינו כמבוקשים.

01:59:12:04 01:59:10:09
גם אם הייתי חוזר לאתיופיה,
הם לא היו מרחמים עליי.

01:59:15:18 01:59:12:18
רובנו נסענו בסתר לעיר גדריף.

01:59:24:08 01:59:16:14
בהתחלה קבענו בסתר עם נהג הסעות
שיחכה לנו מחוץ למחנה.

01:59:28:19 01:59:24:10
אנחנו נברח מהמחנה בלילה
והנהג יסיע אותנו לעיר גדריף.

01:59:35:01 01:59:28:21
ואז, בלילה, קפצנו מעל גדר המחנה
והגענו ברגל להסעה, ואז נסענו.

01:59:40:10 01:59:39:10
ואז הגענו לעיר גדריף!

01:59:48:20 01:59:42:15
שני המנהיגים ששלחנו אותם לפנינו,
הם כבר הודיעו לארגון שהגענו לסודן.

01:59:54:08 01:59:49:03
ברגע שהגענו לגדריף, הארגון שלנו
שכר עבורנו דירה וסיפק לנו אוכל.

01:59:58:00 01:59:54:24
מכיוון שרק הגענו לגדריף,
הארגון נרתם לעזור לנו להסתדר.

02:00:00:07 01:59:58:03
ואז שכרנו דירות והתחלנו
לחיות בעיר גדריף!

02:00:08:09 02:00:01:24

חייתי עם חבריי, הארגון
נתן לנו כסף לקניית אוכל,

02:00:11:04 02:00:09:18
וככה חיינו באותם הימים.

02:00:17:10 02:00:12:01
נזכרתי במידע שסיפקו לי במחנה,
שישראל לוקחת את היהודים.

02:00:20:08 02:00:17:14
ניסיתי לאתר את אותו הארגון
ולא ידעתי היכן למצוא אותו.

02:00:21:24 02:00:20:15
לא היה לך שום מידע?
- כלום.

02:00:27:02 02:00:22:14
ואז, יום אחד,
כשטיילתי בעיר במקרה,

02:00:33:00 02:00:28:08
פגשתי מישהו שברח לסודן לפני,
מאותן הסיבות כמו שלי.

02:00:37:22 02:00:34:07
אחרי שהתחבקנו
ואמרנו שלום זה לזה,

02:00:44:14 02:00:39:10
הוא סיפר לי שרוב האנשים שגרים
בשכירות בסביבה שלו הם ביתא ישראל,

02:00:53:24 02:00:46:12
ושהם מעבירים את התמונות שלהם
בסתר ועוזבים לעיר חרטום.

02:00:57:10 02:00:54:21
הוא אמר לי שנלך לחפש
באזור שלו אנשים שאני מכיר.

02:00:59:16 02:00:57:12
אמרתי לו יופי.
- וואו!

02:01:02:10 02:01:00:18
ואז הלכתי איתו ביחד.

02:01:05:15 02:01:03:22

היו חנויות לצילום תמונות.

02:01:12:10 02:01:08:00

ואז כשהגענו לאזור
של החנויות לצילום תמונות,

02:01:18:02 02:01:12:24

בעל החנות יצא וקרא
לנו שנבוא אליו.

02:01:22:24 02:01:19:15

ניגשנו אליו לבדוק מה הוא רצה,
הוא דיבר איתנו באנגלית.

02:01:25:07 02:01:23:04

הוא אמר שנכנסה אליו
משפחה שרצתה להצטלם,

02:01:28:15 02:01:25:09

והם לא דוברים ערבית
או אנגלית והוא ביקש שנתרגם.

02:01:30:06 02:01:29:12

נענינו לבקשתו!

02:01:35:23 02:01:31:18

ואז, כשהלכנו לתרגם לו,
ראיתי שזו משפחה שאני מכיר!

02:01:39:17 02:01:37:21

נבהלתי וחזרתי אחורה!

02:01:43:23 02:01:40:00

אחרי שחבר שלי תרגם ויצא החוצה,
הוא שאל אותי למה חזרתי אחורה.

02:01:47:05 02:01:44:04

השבתי לו שזו משפחה
שאני מכיר ואז הוא שמח מזה!

02:01:49:21 02:01:47:23

המשפחה הייתה מהכפר שלך?
- כן.

02:01:55:10 02:01:50:15

אבל הם עזבו את הכפר
ועברו לחיות באזור טגראי.

02:01:57:07 02:01:55:13

באותה התקופה, אנשים מטגראי

היו מגיעים לסודן.

02:01:59:08 02:01:58:06

וכנראה שהם באו לסודן
יחד עם אנשים מטגראיי.

02:02:02:21 02:01:59:21

ואז כשהם יצאו מהחנות
וראו אותי, הם מאוד שמחו.

02:02:06:07 02:02:02:24

הם שמעו את הסיפור שלי, שהצטרפתי
לתנועת איאפא, חשבו שנהרגתי במלחמה!

02:02:09:10 02:02:06:16

הם אמרו שפגשו אדם
שכבר מת, וחיבקו אותי.

02:02:12:11 02:02:10:11

אחרי שסיפרו לי את כל הסוד,

02:02:14:19 02:02:12:13

והציעו לי להצטלם יחד איתם,
כדי שאעלה לארץ יחד איתם,

02:02:18:11 02:02:15:03

הם חשבו שגם החבר שלי
היה אחד מהאנשים שלנו.

02:02:23:12 02:02:20:02

הסכמתי להצעתם, אבל
באותו רגע לא הצטלמתי איתם.

02:02:27:12 02:02:23:14

ואז הם לקחו אותנו לבית שלהם
גם החבר שלי בא איתי לבית שלהם.

02:02:31:08 02:02:27:17

ואז הוא ניגש אליי ושאל אותי
אם הוא יכול לעלות איתנו לארץ.

02:02:34:02 02:02:31:10

השבתי לו שאני לא יודע שום דבר
חוץ מזה שפגשתי את המשפחה הזאת.

02:02:38:01 02:02:34:21

ואז הם אירחו אותנו בביתם,
נתנו לנו אוכל וכולי.

02:02:41:24 02:02:38:12

אחרי זה חבר שלי חזר לביתו,
ואני נשארתי עם אותה משפחה.

02:02:48:06 02:02:42:03
ואז הם נתנו לי את כל המידע.
הם סיפרו לי שהמוסד פועל בסודן,

02:02:54:02 02:02:49:12
ושיש אנשים שחילקו להם כסף בסתר.

02:02:58:23 02:02:54:11
הם אמרו שיכירו לי את אותם אנשים
כדי שיתנו לי גם כסף, והסכמתי!

02:03:05:12 02:03:00:05
ואז קבענו איתם מועד, עם האנשים
שחילקו כסף, הם היו אנשים משלנו.

02:03:07:12 02:03:06:00
ואז לקחו אותי לאחד מאותם אנשים,

02:03:12:01 02:03:09:09
אותו האיש לא רצה לתת לי כסף.

02:03:16:10 02:03:13:06
האיש שלקח אותי אליו
קוראים לו אדמס.

02:03:19:15 02:03:17:14
השם המלא שלו הוא אדמס צ'קול,
הוא חי כיום בקרייית גת.

02:03:22:00 02:03:20:08
אשתו שקוראים לה אלמז
היא דודה שלי.

02:03:24:23 02:03:23:07
מעבר לזה שהוא
לא רצה לתת לי כסף,

02:03:32:03 02:03:27:10
הוא כעס על אדמס שמביא אליו פעיל
"איאפא", שיחשוף את הסודות שלהם.

02:03:35:16 02:03:33:10
והוא גם לא רצה לתת
לי כסף. אמרתי בסדר.

02:03:39:18 02:03:35:21
באותו זמן לא הייתי במצוקה, כי

ארגון "איאפא" סיפק לנו מזון.

02:03:43:12 02:03:40:08
אך הייתי הולך אליהם מדי יום
כדי לקבל מידע.

02:03:46:11 02:03:45:03
ואז יום אחד,

02:03:54:17 02:03:49:19
הייתה לי דודה שהתחתנה
עם אדם מאזור טגראיי,

02:04:02:23 02:03:56:11
היא ובעלה חיו בגונדר, בעלה עזב
את טגראיי ועבר לגור איתה בגונדר.

02:04:06:07 02:04:03:00
בגונדר הוא היה עובד
בתיקון רובים.

02:04:09:00 02:04:07:23
קוראים לו טגאיייה.

02:04:16:22 02:04:10:18
כשאימא שלו הייתה מגיעה
לגונדר כדי לבקר את הבן שלה,

02:04:19:10 02:04:17:02
באותה תקופה למדתי בגונדר
והכרתי אותה משם.

02:04:25:07 02:04:20:01
כי אשתו של בנה היא דודה שלי,
לכן היא הכירה אותי טוב.

02:04:26:17 02:04:25:16
גם האישה הזאת הייתה בסודן.

02:04:33:10 02:04:27:03
ואז אדמס אמר לי שאמו של טגאיי שוהה
בסודן ושיפגיש אותי איתה, הסכמתי!

02:04:40:07 02:04:33:19
כשפגשתי אותה, היא צהלה משמחה,
דפקה בחזה וצעקה בני היקר, בני!

02:04:46:22 02:04:42:14
היא חשבה שאני במצוקה והציעה
שאגור איתם בדירה שהם שכרו.

02:04:50:20 02:04:48:00
ואז בזמן שדיברתי עם אותה אישה,

02:04:54:10 02:04:51:08
האיש שהיה מחלק הגיע לביתה
והסתבר שהוא האח שלה!

02:04:57:24 02:04:55:18
ואז הוא נכנס לבית,
קראו לו אבא עלמייהו.

02:05:02:05 02:04:58:15
הוא נבהל כשראה אותי, לפני כן הוא
סילק אותי ולא רצה לראות אותי שוב!

02:05:07:07 02:05:02:15
הוא שאל מה אני עושה בבית שלהם,
ואחותו התחילה להגיד שאני כמו בנה.

02:05:09:22 02:05:07:13
ואז הוא האמין לי, ומאז התחיל
לתת לי כסף כמו לכולם.

02:05:15:11 02:05:10:23
ואז היה לי גם מקום מגורים וגם
נתנו לי כסף והיו לי חיים טובים.

02:05:22:18 02:05:16:01
אחרי שהכול הסתדר וקיבלתי כסף,
פתאום הגיעה שמועה רעה!

02:05:28:04 02:05:24:00
הייתי הולך לאדמס לקבל מידע,
שאלתי אותו מה קרה.

02:05:33:14 02:05:29:09
הוא סיפר לי שתפסו את האנשים שלנו
בחרטום כשהם היו בדרכם לארץ.

02:05:35:07 02:05:33:20
בעקבות זה חשפו את כל הסודות שלנו!

02:05:38:05 02:05:35:23
האחראי על העבודה
הזאת היה...

02:05:41:15 02:05:40:13
מה שמו...

02:05:46:22 02:05:43:01
אמרו שגם חשפו את סודותיו
והוא נמלט לישראל.

02:05:50:18 02:05:47:20
מי זה, הוא היה מוכר?
- פרדה אקלום.

02:05:56:10 02:05:51:09
חשפו את עבודתו, ואז הם עצרו
את כל הפעילות וחלוקת הכספים.

02:05:59:21 02:05:56:18
כל האנשים היו מאוד מודאגים,
איך יוכלו להתקיים שם בלי כסף!

02:06:04:17 02:06:00:24
אחרי שהמידע הזה הגיע אלינו,
דאגנו וחשבנו מה אפשר לעשות.

02:06:09:03 02:06:06:02
אדמס היה אדם מאוד חכם!

02:06:14:09 02:06:09:21
הוא הציע ללכת לשאול בצלב האדום,
הסכמתי והלכנו יחד לצלב האדום.

02:06:19:09 02:06:15:18
כשהיינו בדרך לצלב האדום...
- הלכתם לשאול על השמועה?

02:06:26:03 02:06:19:12
מכיוון שהכול נסגר, הלכנו לשאול
בצלב האדום איך אפשר לצאת מסודן.

02:06:28:16 02:06:26:07
לא חשבנו שיתחילו שוב
את הפעילות ושנגיע לישראל.

02:06:32:04 02:06:29:20
כשהיינו בדרך לצלב האדום,
פגשנו אדם ממוצא אנגלי,

02:06:37:07 02:06:32:23
הוא קיבל את פנינו
ושאל אותנו מה קרה.

02:06:40:20 02:06:37:12
סיפרנו לו שאנחנו פליטים
ומחפשים להגיע למדינה אחרת.

02:06:42:24 02:06:40:22
הוא שאל לאיזו מדינה אנחנו רוצים
לטוס, פחדנו להגיד לו לישראל.

02:06:49:18 02:06:43:17
בהתחלה אמרנו לו למדינות אירופה,
ובסוף אמרנו לו בעדינות, לישראל.

02:06:52:19 02:06:49:24
הוא שכח ממדינות אירופה,
וחזר שוב ושוב לישראל.

02:06:55:24 02:06:52:21
הוא שאל אותנו אם אנחנו יהודים,
אמרנו, יהיה מה שיהיה, והשבנו שכן.

02:07:03:04 02:06:57:21
הוא אמר, יופי, טוב שפגשנו אותו
בזמן, הוא היה ביחד עם חבר שלו.

02:07:06:24 02:07:03:08
הוא סיפר לנו שחבר שלו נסע כבר
לחרטום ושהוא שותף לסודות שלנו.

02:07:14:00 02:07:08:20
הוא אמר שזמנית עצרו את הפעילות,
ושיום למחרת הוא נוסע לחרטום

02:07:21:02 02:07:17:10
אחרי שבוע הוא יחזור
אלינו וייתן לנו מידע.

02:07:25:22 02:07:21:05
הוא אמר לנו שהם עובדים על הכול,
ושהפעילות תחזור בתוך זמן קצר.

02:07:29:14 02:07:26:11
הוא נתן לנו את המידע הזה
אחרי שהוא חזר מחרטום.

02:07:33:13 02:07:29:16
אנחנו צהלנו משמחה מהמידע,
ושמרנו על המידע בסוד.

02:07:37:05 02:07:34:07
כפי שהוא הבטיח,
פגשנו אותי אחרי שבוע.

02:07:42:24 02:07:37:08

כמו שאמר, אחרי שבוע-שבועיים
הם חידשו את הפעילות.

02:07:50:07 02:07:45:06
ואז זימנה ברהנו ז"ל הגיע לשם
לעשות את העבודה במקום פרדה אקלום.

02:07:53:20 02:07:51:08
אחרי שזימנה התחיל בעבודתו,
שוב התחילו לחלק לנו כסף.

02:08:00:06 02:07:54:02
ואז זימנה ודני באו בג'יפ
לגדריף וחיפשו שם יהודים.

02:08:06:04 02:08:01:11
איני יודע איך זימנה מכיר את אדמס,
ואז במקרה הם פגשו את אדמס.

02:08:12:23 02:08:07:09
הם לקחו אותו ברכב וסיפרו לו שחידשו
את הפעילות להעלות יהודים לישראל.

02:08:15:07 02:08:13:00
אחרי ששיתפו אותו בכל המידע,

02:08:20:18 02:08:15:19
וביקשו ממנו לאתר עבורם אדם
מלומד שיעבוד איתם בחרטום,

02:08:27:08 02:08:22:08
אדמס השיב לזימנה, בן אחותך נמצא
בסודן, זימנה היה דוד שלי.

02:08:31:10 02:08:27:23
אחרי שהוא אמר לו שאני בסודן, זימנה
שאל מי זה, ואדמס השיב לו, ממוייה.

02:08:33:15 02:08:31:11
וזימנה מאוד התרגש מהידיעה!

02:08:41:03 02:08:34:07
זימנה הסתתר בבית מסוים
ואמר לאדמס להביא אותי אליו.

02:08:47:00 02:08:42:24
אדמס ידע היכן הייתי גר,
במחלקה של פעילי "איאפא".

02:08:54:05 02:08:47:01

הוא בא ודפק בדלת וכשפתחו לו
הוא אמר שהוא מחפש את ממוייה.

02:08:58:11 02:08:54:10
שמי בארגון "איאפא" לא היה ממוייה,
מי שפעיל איאפא צריך להחליף את שמו.

02:09:03:03 02:08:59:05
חבריי לא הכירו אותי בשם ממוייה,
אדמס אמר להם שהוא מחפש את ממוייה.

02:09:05:22 02:09:03:08
אבל כיוון שכולנו ידענו
שכולם החליפו את השמות שלהם

02:09:11:07 02:09:07:00
הבחור שפתח לו את הדלת, אמר לו
שהוא לא מכיר ושישאל מי זה.

02:09:18:12 02:09:12:06
באותו רגע שיחקנו בקלפים, חבר שלי
ניגש אלינו ושאל למי קוראים ממוייה.

02:09:22:04 02:09:18:14
כולם השתתקו, ואז הוא שאל שוב
אם אין אף אחד שקוראים לו ממוייה.

02:09:26:04 02:09:22:05
ואז השבתי, למה הוא מחפש אותי,
כולם צחקו וידעו מה השם האמיתי שלי.

02:09:29:06 02:09:26:21
הוא אמר לי שמישהו מחפש אותי,
ניגשתי לדלת וראיתי את אדמס.

02:09:36:03 02:09:30:15
חבריי צעקו לעברי להכניס אותו,
שיאכל איתנו ארוחת צהריים.

02:09:38:21 02:09:36:05
אדמס אמר שהוא ממהר
ושאין לו זמן.

02:09:44:09 02:09:39:13
הוא לקח אותי הצידה
וסיפר לי שזימנה מחפש אותי.

02:09:49:23 02:09:45:01
לא האמנתי שזה אמיתי,
איך דוד שלי הגיע לסודן ומחפש אותי!

02:09:53:12 02:09:50:19
ואז הוא לקח אותי לזימנה.

02:10:01:03 02:09:53:24
מצאנו אותו מסתתר בדירה קטנה
שכורה של קרובת המשפחה שלנו.

02:10:09:23 02:10:01:23
ואז התחבקנו וזימנה מאוד התרגש,
הוא היה מאוד רגיש, לכן בכה גם!

02:10:18:23 02:10:11:09
לאחר מכן, הוא אמר לי להוציא אישור
מעבר ושאתחיל לעבוד איתם בחרטום.

02:10:25:10 02:10:19:14
הוא אמר שבעוד שבוע הם חוזרים שוב,
ואם יהיה לי אישור עד אז, אסע איתם.

02:10:29:19 02:10:27:12
להוציא אישור מעבר בסודן
זה לא היה דבר פשוט!

02:10:34:05 02:10:30:13
היו אנשים שהמתינו 2-3 שנים,
ולא קיבלו אישור מעבר.

02:10:40:02 02:10:36:11
ואז התחלתי לחשוב שוב ושוב,
איך אוכל להשיג אישור מעבר.

02:10:46:21 02:10:42:20
סיפרתי לך קודם שבתקופה ש"איאפא"
שלטה בכפר ארמצ'יאו, פתחנו מרפאה.

02:10:53:23 02:10:47:10
האח שעבד במרפאה והיה פעיל "איאפא",
הגיע לגדריך ועבד כאח בצלב האדום.

02:10:55:09 02:10:54:04
בתוך מחנה הפליטים?
- כן.

02:11:01:13 02:10:57:05
הוא אהב אותי מאוד,
קראו לו אֶסְטִיפֶנוס.

02:11:07:12 02:11:02:00
החלטתי לשאול אותו איך מוציאים

אישור מעבר, הוא בטח מכיר אנשים.

02:11:10:19 02:11:07:15
ואז הלכתי ושאלתי אותך,

02:11:14:16 02:11:12:24
הוא מאוד שמח שפניתי אליו!

02:11:18:24 02:11:15:11
כשיש אהבה גדולה
בין חברים, זה פלא גדול!

02:11:23:21 02:11:20:07
הוא אמר שכיוון שהוא מכיר הרבה
אנשים בעבודתו, בלי הידיעה שלי,

02:11:29:19 02:11:24:00
הוא חיפש אנשים ממדינות אחרות
כדי שיעזרו לי לצאת מסודן!

02:11:34:09 02:11:30:14
אישור המעבר זה דבר פשוט לקבל,
הוא הכיר הרבה אנשים דרך עבודתו.

02:11:38:10 02:11:34:16
הוא אמר לי שהשכן שלו
הוא מפקד סודני.

02:11:40:24 02:11:38:22
הוא אמר שידבר איתו
ויוציא לי את האישור מעבר!

02:11:48:04 02:11:42:17
שמחתי מאוד, ואז הלכנו
ודפקנו בדלת שלו כדי לשאול.

02:11:53:03 02:11:48:05
המפקד יצא אלינו, הוא אמר לו שאני
אחיו ושידאג להוציא לי אישור מעבר.

02:11:56:06 02:11:53:05
המפקד השיב שאין בעיה
ואמר לי לחזור למחרת בבוקר.

02:12:00:11 02:11:57:07
איזה צירוף מקרים!
- כן, ואז הלכתי אליו בבוקר.

02:12:04:21 02:12:02:02
כשהגעתי אליו הוא

לבש גלביה ולא מדי עבודה.

02:12:11:15 02:12:07:00
והלכנו יחד למשרדי ההגירה
כדי להוציא את האישור.

02:12:17:21 02:12:12:08
הסודנים אהבו לקבל שוחד,
וגם חבר שלי אמר לי לתת לו כסף.

02:12:21:09 02:12:18:13
היה לי כסף שזימנה נתן לי,
נתתי לו את הכסף הזה.

02:12:25:19 02:12:21:19
כמה כסף הם קיבלו כשוחד?
- כמה שיש לך.

02:12:31:08 02:12:28:13
אם נותנים להם יותר כסף,
הם יעשו את העבודה יותר מהר!

02:12:37:11 02:12:31:15
באותו רגע נתתי לו בערך 50 פאונד,
הכנסתי את הכסף ישר לכיסו בגלביה.

02:12:39:18 02:12:37:18
הוא הוציא את הכסף וראה כמה
שמתי לו והכניס אותו חזרה לכיסו.

02:12:49:07 02:12:40:17
ואז הלכנו לשם ביחד, וכשהגענו לשם
היו הרבה אנשים שעמדו וחיכו בתור

02:12:54:11 02:12:49:22
כדי לקבל אישור מעבר,
היו כאלה שהמתינו במשך שנתיים!

02:12:58:09 02:12:54:24
הוא עקף את כל האנשים שחיכו,
והכניס אותי למשרדים שלהם.

02:13:04:03 02:13:00:01
אחרי שהוא דיבר איתם, הוא אמר לי
שעליו ללכת ושהם יתנו לי את האישור.

02:13:06:01 02:13:04:13
ושאחזור אליו
אחרי שיתנו לי את האישור.

02:13:10:19 02:13:06:21
אחרי שהוא הלך, הם
אמרו לי להמתין בחוץ.

02:13:18:21 02:13:10:21
בזמן שחיכיתי בחוץ, אנשים בתור
אמרו לי שאני בר מזל וקינאו בי!

02:13:23:03 02:13:20:04
ואני צהלתי משמחה,
ואז הם קראו בשמי.

02:13:28:02 02:13:24:23
החזירו לי את התמונה שנתתי להם
ואמרו לי שלא יתנו לי את האישור!

02:13:31:10 02:13:30:13
הם סירבו לתת לי את האישור!

02:13:32:14 02:13:31:12
למה הם סירבו?
- אינני יודע.

02:13:39:14 02:13:33:21
ואז הצטערתי קצת, כיוון שנתתי למפקד
הסודני שוחד, וכי אין לי אפשרויות.

02:13:45:06 02:13:41:08
חזרתי שוב לחבר שלי, אסטיפנוס.

02:13:48:22 02:13:46:11
ואז פנינו שוב למפקד הסודני
ושאלנו אותו שוב.

02:13:50:19 02:13:49:00
הוא שאל בפליאה אם הם לא נתנו את
האישור, השבתי לו שלא נתנו לי.

02:14:00:14 02:13:51:14
הוא אמר לי לחזור אליו בבוקר, ושילך
איתי לשם במדי עבודתנו ולא בג'לביה.

02:14:01:23 02:14:00:17
אמרתי לו בסדר, והלכתי אליו בבוקר.

02:14:09:18 02:14:03:02
הוא לבש בגדי צבא, בדרך היה קיוסק
של אריתראים, הוא אמר לי לחכות שם,

02:14:13:15 02:14:09:23

ושהוא ילך לבדו להוציא לי האישור,
ואז הוא הלך אליהם למשרד.

02:14:21:22 02:14:15:17
בזמן הזה שוחחתי עם המוכר האריתראי,
ואחרי שעתיים הוא חזר אליי לקיוסק.

02:14:28:10 02:14:23:17
הייתי בטוח שהוא הביא לי את האישור,
הוא אמר שסירבו לתת לו את האישור.

02:14:36:11 02:14:32:01
הוא המתין קצת ואז אמר לי
שהוא הביא לי את האישור.

02:14:45:21 02:14:40:12
אבל הוא אמר לי שעוד יומיים
הוא נוסע לחרטום לחתן את בתו.

02:14:53:24 02:14:46:15
לכן הוא דרש שנקנה יחד את הכרטיס
לאוטובוס ושאסע איתו ביחד.

02:14:57:16 02:14:54:23
פחדתי ממנו קצת,
לא הבנתי מה הוא רצה ממני!

02:15:00:06 02:14:58:16
ואז נוצר מצב שמצד אחד

02:15:11:13 02:15:02:12
אם לא הייתי קונה כרטיס ונוסע,
האישור מעבר תקף רק ל-72 שעות.

02:15:14:06 02:15:11:15
היית צריך לנסוע מיד?
- כן, הייתי צריך לנסוע מיד!

02:15:17:23 02:15:14:14
מצד שני, זימנה אמר שיגיע
לחרטום בשלב יותר מאוחר,

02:15:20:12 02:15:18:00
וגם לא נתן כתובת מסוימת.
היכן יכולתי לפגוש אותו?

02:15:30:22 02:15:22:11
לכן הייתי בדילמה, ובסוף החלטתי
שכל עוד קיבלתי אישור, אני נוסע.

02:15:34:18 02:15:31:10
ואז הלכנו יחד לקנות
כרטיס נסיעה באוטובוס.

02:15:45:11 02:15:39:08
ויום לפני הנסיעה הלכתי לישון אצל
חבר שלי אסטיפנוס ולהיפרד ממנו.

02:15:49:05 02:15:46:19
תכננתי לאכול ארוחת ערב
וללכת לישון אצלו.

02:15:53:15 02:15:49:22
ואז, כשהלכתי לאכול ארוחת ערב,
פתאום אחד מהחברים שלי בא אליי.

02:15:58:24 02:15:54:06
קוראים לו מספן אם את מכירה אותו.
הוא בא אליי למגורים שלי וקרא לי.

02:16:01:14 02:15:59:01
שאלתי אותו מה קרה,
והוא אמר לי לבוא איתו.

02:16:05:22 02:16:01:17
שאלתי אותו שוב, הוא אמר לי
שזימנה הקדים והגיע אלינו.

02:16:14:09 02:16:07:09
ואז הלכנו אליו והוא היה ביחד עם
עובד מוסד שקוראים לו דני לימור.

02:16:22:06 02:16:16:03
היה להם רכב לנדרובר ובתוכו
הכניסו משפחה שלמה כמו סרדינים.

02:16:26:03 02:16:23:11
דחפו אותי והכניסו אותי
לרכב יחד עם המשפחה.

02:16:28:03 02:16:26:19
הכניסו אותך יחד איתם?
- כן.

02:16:36:18 02:16:28:09
הם הכניסו לרכב משפחה שלמה בת שבע
נפשות והכניסו אותי לרכב יחד איתם.

02:16:38:13 02:16:36:24
ומי לדעתך הייתה המשפחה הזאת?

02:16:45:09 02:16:40:10
זו הייתה המשפחה של שמעון סלמון,
שהיה חבר כנסת ביחד איתו.

02:16:49:10 02:16:46:07
הם צירפו אותי אליהם
כאילו אני הבן של המשפחה!

02:16:52:05 02:16:49:20
ואז בלילה דני נהג ברכב
במהירות מופרזת.

02:16:57:10 02:16:53:13
הגענו למחסום ואמרו לנו לעצור,
דני לא עצר והמשיך לנסוע במהירות.

02:17:00:19 02:16:58:20
בחיים לא ראיתי
בן אדם אמיץ כמו דני!

02:17:04:21 02:17:01:09
וככה הגענו לחרטום,
בחרטום הם כבר שכרו דירות.

02:17:12:03 02:17:05:00
היו מביאים אנשים לשם לזמן מסוים
ואז בלילה לוקחים אותם לשדה תעופה.

02:17:14:17 02:17:12:07
מאז שהגעתי לשם, נהייתי אחראי על
הבית שאנשים שהו בו עד שטסו לארץ.

02:17:19:03 02:17:14:24
דאגתי שאנשים לא יצאו החוצה
ויראו אותם בחוץ, לקנות להם אוכל,

02:17:22:10 02:17:19:12
הייתי צריך לקחת אותם
ברגל לשדה התעופה.

02:17:26:09 02:17:23:09
אם תינוק היה בוכה, סתמנו את פיו
כדי שהסביבה לא תדע עלינו.

02:17:30:20 02:17:26:23
וככה המשכתי את עבודתי
בזהירות רבה, ואז יום אחד,

02:17:37:23 02:17:33:14

זימנה אמר לי שהוא
נוסע לגדריף ליומיים.

02:17:44:23 02:17:38:23
דני היה צריך להביא אנשים בחושך,
זימנה אמר לי לחכות לו בחוץ בסתר.

02:17:50:20 02:17:45:02
דני יוריד את האנשים במקום חשוך,
ומשם הייתי צריך לקחת אותם לבית,

02:17:55:22 02:17:51:00
ומשם על הבוקר לקחת אותם
לשדה התעופה. אמרתי לו בסדר.

02:18:04:07 02:17:58:06
כשנהיה חושך, הלכתי ברגל, התכופפתי
והסתתרתי בסלע שהיה בשולי הדרך.

02:18:08:04 02:18:04:17
כשדני היה מגיע לשם, הוא היה משאיר
סימן ומוריד את האנשים באותו מקום.

02:18:12:10 02:18:08:06
ואני הייתי צריך לקחת אותם משם,
ואז חיכיתי המון זמן והם לא הגיעו.

02:18:17:08 02:18:13:10
ואז עבר שם רכב באמצע לילה
בלי להראות סימן.

02:18:21:21 02:18:19:11
המשכתי לחכות להם הרבה זמן,
ואף אחד לא הגיע!

02:18:27:00 02:18:22:21
ואז אחרי הרבה זמן, אותו הרכב
חזר שוב למקום שהסתתרתי בו.

02:18:32:08 02:18:27:14
הוא עשה סימן עם הפנסים
וחזר שוב לבית.

02:18:36:07 02:18:33:10
תהיתי מהו הסימן
שסימנו לי וחזרתי לבית.

02:18:42:11 02:18:38:11
ראיתי שהביאו הרבה אנשים,
אינני יודע איך הביאו את כולם.

02:18:47:16 02:18:44:00
היו בערך כ-30 אנשים, איני יודע
איך הביאו את כולם והכניסו אותם.

02:18:49:18 02:18:48:03
הכניסו אותם לתוך הבית?
- כן.

02:18:52:06 02:18:50:19
והסתבר שגם זימנה הגיע איתם יחד!

02:18:55:11 02:18:52:23
תהיתי איך זימנה חזר איתם, הרי
הוא אמר לי שהוא נוסע להרבה זמן!

02:18:57:20 02:18:55:16
כיוון שבפעם הזאת
הם הביאו הרבה אנשים,

02:19:04:13 02:18:58:23
הם אמרו שנחלק אותם לשלוש קבוצות,
ובערב ניקח אותם לשדה התעופה.

02:19:11:01 02:19:04:15
הם אמרו שהקבוצה הראשונה תוביל
והשאר יעקבו אחרי הקבוצה הראשונה,

02:19:14:07 02:19:11:05
ואחריהם אני אוביל את הקבוצה
השלישית לשדה התעופה, ככה סיכמנו.

02:19:17:24 02:19:14:17
ארגנו מהר את האנשים,
ובלילה לקחנו אותם לשדה התעופה.

02:19:22:08 02:19:19:07
כשהגענו לשדה התעופה,
בהתחלה פגשתי את דני.

02:19:25:16 02:19:22:18
באותו רגע דני הודיע לי שאני אטוס
לארץ ביחד עם אותם האנשים!

02:19:29:09 02:19:26:22
הוא אמר לך לא לחזור שוב לסודן?
- כן, הוא אמר לי לטוס איתם ביחד,

02:19:32:06 02:19:29:21
כיוון שבלילה הם היו

צריכים לעצור באתונה,

02:19:35:09 02:19:32:07
כיוון שהם לא יודעים לדבר אנגלית,
אני הייתי צריך לתרגם להם.

02:19:38:11 02:19:35:17
בלי שתכננתי, הלכתי ללוות את אותם
האנשים, ובאתי יחד איתם לארץ.

02:19:43:00 02:19:40:12
ואז, באותו לילה, ישנו
באותו שדה התעופה.

02:19:46:11 02:19:43:15
אתה מתכוון לשדה התעופה
הלאומי של סודן?

02:19:48:05 02:19:46:12
לא, עזבנו כבר את סודן
והגענו לשדה התעופה באתונה.

02:19:55:02 02:19:49:05
הגענו בלילה לשדה תעופה באתונה,
וישבנו שם כל אותו הלילה.

02:19:58:10 02:19:55:22
למחרת הגיע מטוס של אל על,
והביא אותנו לארץ!

02:20:00:08 02:19:58:20
וככה באתי לארץ לבד.

02:20:09:14 02:20:03:12
עכשיו הגעתי כבר לישראל.
אני מבקש ממך הפסקה!

02:20:14:17 02:20:11:15
אנחנו כבר מסיימים.
- אתם לא רוצים הפסקה?

02:20:20:15 02:20:15:01
לא, זהו אנחנו מסיימים.
זאת השאלה האחרונה והחשובה!

02:20:27:13 02:20:25:09
וואו, זה היה מאוד מרתק!

02:20:34:12 02:20:28:11
מה הדבר שאתה הכי מתגעגע אליו

בחיים שהיו לך באתיופיה?

02:20:35:19 02:20:34:21

...ואו...

02:20:47:13 02:20:39:22

כל הזיכרונות של הילדות שלי
שביליתי באתיופיה...

02:20:50:09 02:20:48:04

הם יישארו איתי לנצח!

02:20:58:00 02:20:52:03

כל המקומות שבילינו בהם
ושיחקנו בהם, כל החברים שהיו לי.

02:21:03:15 02:20:58:10

כל ההרים והנהרות האנשים,
אני תמיד נזכר בכל זה!

02:21:07:10 02:21:04:12

לכן ההרגשה הזאת...

02:21:14:22 02:21:10:11

מה שמרגישים בילדות ומה שמרגישים
בבגרות אינן הרגשות זהות.

02:21:19:20 02:21:14:24

לכן ההרגשות של הילדות שלנו
של החיים שהעברנו באתיופיה.

02:21:23:02 02:21:20:00

האהבה והדדיות שהייתה בינינו.

02:21:32:22 02:21:26:03

והחיים המשותפים שהיו לנו,
אי אפשר לשכוח את זה אף פעם!

02:21:39:06 02:21:36:21

בסדר, עכשיו תספר
לנו על העבודה הזאת.

02:21:44:03 02:21:41:07

אז זהו, סיימנו?
- זאת השאלה האחרונה וסיימנו.

02:21:46:23 02:21:44:05

לא לספר לכם על ישראל?
- מה?

02:21:49:03 02:21:47:01
לא, ספר לנו מה דעתך
על הפרויקט הזה שאנחנו עושים.

02:21:52:22 02:21:50:19
למען האמת, הפרויקט הזה...

02:22:01:09 02:21:55:08
למעשה זה לא כיוון שאני אוהב,
או שרציתי לשתף את סיפור שלי.

02:22:07:09 02:22:01:12
עם זאת, אם אני אחלוק את הסיפור
שלי, הדור החדש לא ידע עלינו כלום.

02:22:10:01 02:22:07:11
לכן אם הדור החדש ידע
את מה שעברנו בחיינו,

02:22:18:03 02:22:12:00
הם ידעו מה העבר שלהם
ומאיפה הם הגיעו!

02:22:24:03 02:22:18:05
זאת אומרת, אנחנו הדור הראשון
בעבור הדור החדש.

02:22:28:23 02:22:24:09
לכן עדיף שהם ידעו אילו
חיים היו לנו באתיופיה.

02:22:35:24 02:22:29:24
אף שהחיים שלנו לא היו מודרניים,
אבל צורת החיים והאהבה שהייתה לנו,

02:22:42:22 02:22:36:23
וגם הדדיות שהייתה בינינו, ובמיוחד
האהבה שהייתה לנו לארץ ישראל,

02:22:48:08 02:22:43:20
בגלל האהבה שהורינו העניקו לנו,
הצלחנו להתמודד עם כל הקשיים.

02:22:50:12 02:22:48:10
הקרבת הרבה בדרך והגענו לארץ!

02:22:54:09 02:22:50:17
הגענו לארץ ישראל
לא במטרה לשדרג את חיינו.

02:23:01:07 02:22:54:22
אבל האהבה שהייתה לירושלים
שאבותינו השרישו בנו,

02:23:05:17 02:23:01:21
למען המטרה הזאת הקרבנו הרבה
ואיבדנו הרבה קרובי משפחה בדרך!

02:23:11:07 02:23:06:23
לכן זכינו להגיע לזה היום, בזכות
אבותינו, שהייתה להם אמונה אמיתית.

02:23:14:18 02:23:11:10
למען ההגינות, אבותינו הם אלו
שהיו צריכים להגיע לארץ!

02:23:18:12 02:23:14:22
אבל הם לא יכלו להגיע,
והקריבו הכול למעננו.

02:23:21:14 02:23:18:13
לכן, כדי להעביר את סיפורנו
לדור החדש.

02:23:26:24 02:23:21:22
לדעתי הפרויקט שאתם עושים,
יש לו חשיבות גדולה ותועלת רבה!

02:23:30:13 02:23:28:04
בסדר, אנחנו מודים לך מאוד.